

DE JAGERS
VAN DE TAMIRIVIER

R. VOORHOEVE

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Het was op een morgen, dat Tiliauw, Jacob en Singkai langs
zijn huis kwamen om te gaan jagen. (blz. 17)

R. VOORHOEVE
DE JAGERS VAN
DE TAMIRIVIER

AVONTUREN
IN DE OERWouden
VAN NIEUW-GUINEA
MET ILLUSTRATIES VAN
F. OCKERSE

AMSTERDAM
L. J. VEEN'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ N.V.

VOORWOORD.

Zij, die „Tiliauw de Sawia” gelezen en er de waarde als jongensboek van begrepen hebben, zullen zich van harte verheugen over het verschijnen van dit vervolg op het verhaal van Tiliauw. Beide boeken vormen, hoewel elkander aanvullend, een afzonderlijk en afgerond geheel.

Het verhaal van „De jagers van de Tamirivier” geeft een levendig en treffend beeld van het leven der primitieve stammen uit het meest Oostelijk gedeelte van Nederlands Nieuw-Guinea. Het is mogelijk nog spannender dan dat van Tiliauw en boeit van het begin tot het einde.

En wat vooral grote waarde aan dit boek geeft, is het feit, dat het, evenals „Tiliauw de Sawia”, geschreven werd door een auteur, die een jaar met ontbering van al hetgeen Westers comfort kan geven, onder de stammen, waaruit zijn „personae” voortkomen, heeft geleefd en nu zonder pogingen om door aanvulling uit zijn fantasie wat meer sensatie te verwekken, zijn verhaal geeft. Het doet de werkelijkheid zien, zoals deze door den schrijver is gadegeslagen.

Dit is een boek, dat in geen jongens-boekenkast mag ontbreken. Het zal de jeugdige lezers niet alleen op de meest aangename wijze bezig houden, doch hen tevens ongewild en daarom zoveel pakkender enige juiste kennis bijbrengen van het land en het volk in die verre overzeese Nederlandse gebiedsdelen.

J. TIDEMAN

Oud-Gouverneur der Molukken.

Temidden van de stam en toch eenzaam.

Hoe Tiliauw na lange omzwervingen terug komt bij zijn stam en daar een geduchte vijand krijgt.

Tiliauw, de zoon van het opperhoofd der Sawia, had op vijftienjarige leeftijd al heel wat meer van de wereld gezien dan al zijn stamgenoten samen. Het Papoea-dorpje waar hij geboren was, lag dicht aan de grens tussen het Nederlandse gedeelte van Nieuw-Guinea en het gedeelte dat vroeger Duits gebied was, maar dat tijdens de grote oorlog van 1914—1918 door de Australiërs werd ingepalmd.

De Papoea's zelf wisten van dit alles niets. Zij kenden evenmin het Australische als het Nederlandse en het Duitse bestuur, maar leefden kalm hun leventje van jagen en oorlogvoeren, beschermd door het uitgestrekte oerwoud en de moerassen, waarin de blanken niet konden doordringen. Dat een paar diplomaten een lijn getrokken hadden door het midden van Nieuw-Guinea, tenminste op de kaart van dat uitgestrekte eiland, en dat ze de ene helft blauw en de andere helft rood gekleurd hadden, was onze natuurmensen absoluut onverschillig. Zelfs de Waris, de gevreesde roversstam, die in de bergen woonde, wist er niets van. En toch liep de lijn die de diplomaten

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

getrokken hadden, dwars door hun gebied en lagen sommige van hun dorpen in het rode en andere in het blauwe gedeelte van Nieuw-Guinea. De kleur van hun huid was er niet door veranderd en hun haren waren even woest-krullerig als vroeger. Evenmin als de grillige ravijnen die tussen hun dorpen lagen, in het gelid waren gesprongen toen een blanke met pen en inkt over de kaart kraste, evenmin hadden ook de Waris zich laten storen in hun overoude gewoonte om de naburige stammen te brandschatten. Met grotere en kleinere tussenpozen daalden zij van hun heuvels af en verspreidden een dodelijke schrik in de lage landen.

Bij een van die strooptochten was Tiliauw's vader door een pijl van de Waris getroffen en Tiliauw zelf was bij die gelegenheid als gevangene meegevoerd, zoals de lezers van „Tiliauw de Sawia" zich zeker zullen herinneren.

Toen de Waris met hun gevangenen op de terugweg waren naar de Sawia-dorpen, wilde het noodlot dat ze juist op een groep paradijs-vogeljagers moesten stuiten, die onder leiding van den Ternataansen jager Hassan het binnenland in trokken om paradijsvogels te schieten. Zo was Tiliauw in handen van Hassan gevallen, die hem na veel wederwaardigheden had meegenomen naar de kust.

Op deze wijze had Tiliauw kennis gemaakt met de beschaving en had veel dingen leren kennen, waarvan de Sawia's in hun bossen geen flauw idee hadden. Ja, hij had zelfs een jaar lang het zendingsschooltje bezocht,

TEMIDDEN VAN DE STAM EN TOCH EENZAAM

waar hij had leren lezen en schrijven. Deze dingen hadden echter weinig of geen verandering gebracht in zijn rasecht Papoea-hart en dit hart was altijd blijven hunkeren naar de ongerepte wouden van de stam en naar het vrije, ongebonden leventje, ver van alle zorgen. Hoe de onderwijzer, goeroe genaamd, ook zijn best had gedaan om goed voor hem te zijn, Tiliauw had zich aan de kust als een gevangene gevoeld en daarom gretig de eerste de beste gelegenheid aangegrepen om te ontvluchten en onder bescherming van Hassan's jachtgroep terug te keren naar zijn eigen dorp. Een andere leerling, Jacob, wien de beschaving ook te machtig geworden was, had hem op zijn vlucht vergezeld en zich in laten lijven bij de Sawia-stam. En zo vinden we Tiliauw en Jacob weer in Sawia-Arso, gelegen aan het riviertje de Arso, een zijrivier van de woeste en gevaarlijke Tami.

Tiliauw was dus eindelijk na jaren omzwerven weer terug onder zijn stamgenoten, waar hij zo naar verlangd had. Maar nauwelijks was Hassan met zijn mannen weer vertrokken, of de jongens voelden zich eenzaam. Juist zoals een paar matrozen zich moeten voelen wanneer zij op een onbewoond eiland aan wal zijn gezet en het schip, dat hen gebracht heeft, zien wegvaren.

Pai toea Hassan had de terugreis naar de kust aanvaard, waar hij de grote blikken trommels met huiden van paradijsvogels ging verkopen aan de Chinese handelaars. Daarna zou hij lange tijd luilakken, een beetje vissen in zijn kano op zee en 's avonds dobbelen met zijn kameraden onder het drinken uit de gevaarlijke groene

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

fles, die mannen erger maakt dan wilde dieren en waarvoor ze eten en slapen vergeten. De zon moest meer dan twee honderd maal op- en ondergaan, voordat Tiliauw en Jacob hem weer zouden zien verschijnen met zijn Papoease dragers, zijn geweren en met de trommels vol bijlen, messen, lucifers, zout en wat niet al.

Tiliauw en Jacob, die pai toea Hassan uitgeleide hadden gedaan tot aan de uiterste grens van de jachtvelden der Sawia's, volgden hem verder in hun gedachten op zijn lange reis, terwijl zij zelf terug gingen naar het dorp.

„Hij is nu in het gebied van de Jetti-stam”, zei Jacob de tweede dag. „Hij zal goed op moeten passen, dat hij 's nachts niet overvallen wordt. De Jetti's zijn altijd poeslief in je gezicht, vooral als ze weten dat je geweren hebt, maar pas op als er iets te roven is en ze zien hun kans schoon. Dan komen ze kort voor zonsopgang, als er een dichte nevel in het bos hangt en de schildwachts door al het waken slaperig geworden zijn. Met hun bamboepijlen en hun dolken van kasuarisbeenderen zijn ze erg gevaarlijk.”

„Wees maar niet bang”, antwoordde Tiliauw. „Pai toea Hassan is geen klein kind. Hij trekt alle jaren het bos in en kent de Jetti's door en door. Hem zullen ze niet krijgen, of hij moest toevallig ziek zijn, zodat hij niets meer weet.”

De vijfde dag zei Tiliauw: „Nu horen ze de zee weer beuken op het strand; vanmiddag halen ze de kano's voor de dag om naar de stad te roeien en morgen is Hassan dronken.”

TEMIDDEN VAN DE STAM EN TOCH EENZAAM

Zo praatten ze onder elkaar, maar de andere leden van de stam, die bij hen om het vuur zaten, begrepen van hun gesprekken niet veel. Zij waren nog nooit buiten hun eigen jachtterrein geweest en hadden dus ook nooit het grote water gezien, dat zout smaakt. Zij stelden telkens vragen, maar hoe zouden ze ooit hebben kunnen begrijpen wat de jongens hen vertelden over de mensen in de stad, over de toko's (Chinese winkels) waar je allerlei moois kan krijgen in ruil voor witte schijven, die ze geld noemen; of over het grote ijzeren stoomschip, zó groot, dat er wel honderd van hun huizen in kunnen verdwijnen. Dat geheimzinnige schip, waarvan ieder stukje dadelijk zou zinken als je het in het water gooide, maar dat in zijn geheel toch bleef drijven, waar niemand op behoeft te pagaaien en dat vlugger over het water kan glijden dan de vlugste kano. Dat was immers geheel onbegrijpelijk; ze hadden even goed kunnen proberen om aan een blinde uit te leggen, hoe mooi blauw de hemel is, hoe groen het bos en hoe rood de bloemen. Daardoor kwam het, dat de jongens zich eenzaam voelden te midden van hun rasgenoten; zij waren veranderd door alles wat ze gezien en meegemaakt hadden; het was zelfs of ze een andere taal spraken dan de Sawia's.

Op hun beurt vonden de Sawia's dat Tiliauw wel heel erg dom geworden was voor de zoon van een opperhoofd. Hij kon goed schieten met het geweer, dat was waar, maar met de pijl en de boog was hij onhandig geworden en in het spoorzoeken was hij ook lang niet

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

zo bedreven als zijn vader vroeger geweest was. Met het aanleggen van een vuur gebruikte hij telkens een vuurhoutje dat knettert, in plaats van te zorgen dat hij altijd een brandend stuk hout bij de hand had.

Tiliauw voelde wel dat hij een beetje als vreemdeling beschouwd werd, maar, doordat hij niet begreep hoe dat kwam, voelde hij zich alleen vaag ongelukkig en verlangde terug naar Hassan. Soms werd dit verlangen zó sterk, dat hij hem misschien achterna gegaan zou zijn als dat mogelijk geweest was; maar Hassan had hem uitdrukkelijk gezegd om te blijven en bovendien was het heel gevaarlijk voor twee jongens, om met één geweer gewapend door het land van de Jetti's te trekken. Dus waren ze gedwongen om te blijven en zich zo goed mogelijk weer aan te passen bij de gewoonten en levenswijze van de Sawia's.

Tiliauw en Jacob woonden nu in het huis dat Hassan voor hen had laten bouwen door zijn mannen. Het was gebouwd boven op drie boomstammen, die halverwege waren omgekapt. Het leek wel een grote duiventil en een smalle ladder van boomtakken, verbonden door rottan, voerde naar boven tot aan het platje, vanwaar een lage deur toegang gaf tot een donkere ruimte, de enige kamer, waaruit het huis bestond. Naast de deurpost lag een stapel brandhout op het platje en tegen de wand stonden een paar holle bamboes gevuld met drinkwater. In het midden van de kamer brandde een lustig vuurtje, dat de enige verlichting vormde, doch meteen de kamer vulde met een lichte rooknevel, waarvan de ogen

TEMIDDEN VAN DE STAM EN TOCH EENZAAM

begonnen te tranen bij het binnenkomen.

Tiliauw, Jacob en Singkai, die om het vuur zaten, waren er echter aan gewend. Om beurten bogen zij zich naar het vuur over en rangschikten de brandende stukken hout of legden met veel omzichtigheid een nieuw stuk op het vuur. Het vuur maken en onderhouden is een kunst en de Sawia's waren die kunst volkomen meester, zoals trouwens alle wilde volksstammen. Iedere stommeling kan wel een vuur aanmaken en er genoeg hout op gooien dat het blijft branden, maar dan brandt het de ene minuut zoo hard, dat je er niet dicht bij kunt komen, terwijl het een volgend ogenblik in elkaar zakt en alleen nog maar rook geeft. Neen, er moest één gelijkmatig vlam zijn en wel met een minimum van hout; want al was er hout genoeg in het bos, het moest toch gekapt worden en dat betekende werken; werken nu deden onze Sawia's liefst zo weinig mogelijk.

Zoals onze vrienden daar om het vuur zaten, was er iets dat zeker dadelijk moest opvallen. Denk eens aan, een huis, geheel gebouwd van hout en van bladnerven en gedekt met bladeren van de sagopalm. Als je er een lucifer bij hield, zou het in brand vliegen als een vat buskruit, en toch..... brandde daar midden op de houten vloer een knapperend vuurtje! Als we dat zaakje eens even nader bekijken, zien we pas hoe vindingrijk de Papoea's zijn, als het er op aan komt zich met eenvoudige middelen te beschermen. Geen modern Europees brandblusapparaat kon de vergelijking doorstaan met de installatie die Tiliauw's huis tegen brand beschermdde.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Midden in de houten vloer was een gat gelaten van ongeveer een vierkante meter. In dat gat was met grove rottan een mat gevlochten, die mat bedekt met een paar bladeren van de waaierpalm en die bladeren weer bepleister met een dikke laag pijpaaarde. Zo hing daar aan een paar rottans een aarden stuk vloer midden in de houten vloer. Op die aarden vloer was het vuur aangelegd en de hitte had de pijpaaarde hard gebakken tot een groot stuk steen. Het ergste wat nu gebeuren kon was, dat de rottan, die het steen met het hout verbond, begon door te schroeien, maar dan plofte ook onmiddellijk het hele vuur tien meter omlaag en doofde daar vanzelf uit. Neen, de jongens konden rustig om hun vuur in slaap vallen, zonder bang behoeven te zijn, dat hun huis in brand zou vliegen.

De jongens waren met hun drieën in het huis, want ook Singkai was bij hen ingetrokken. De grote Singkai met zijn lange armen en benen, zijn dikke aardappelneus en de twee kwaadaardig glinsterende oogjes ter weerszijden daarvan. Zijn boog stond met een bundel pijlen tegen de wand. Een boog, groter en zwaarder dan welke ook van de stam. Niemand dan hij zelf was sterk genoeg om hem geheel te spannen en als hij er mee schoot, vlogen zijn pijlen ook wel tweemaal zover. Als hij er een wild varken mee schoot, kon je er van op aan, dat de pijl door en door ging en dat de versplinterde spits aan de andere zijde weer naar buiten kwam kijken. Maar toch vond hij het prettiger om met het geweer van Tiliauw te schieten en omdat deze het hem dikwijls toestond,

TEMIDDEN VAN DE STAM EN TOCH EENZAAM

werden Tiliauw en hij heel dikke vrienden en gingen veel samen op jacht.

Frao, de hond, die Tiliauw vroeger zo dapper tegen Hassan verdedigd had, lag met haar zwarte snoet tegen het been van haar baas. Zij waren onafscheidelijk, Tiliauw en zijn hond, net als in de tijd, toen Frao nog een heel klein hulpbehoevend hondje was. En weinig vermoedde Tiliauw, dat hij zich juist door zijn mooie hond de dodelijke vijandschap van een zijner stamgenoten op de hals haalde.

Die stamgenoot zat op het ogenblik in zijn eigen huis, staarde in het vuur en mompelde onverstaanbare woorden tegen een hele rij schedels, die aan touwtjes van een der dakbalken hingen, waar ze door de rook van het vuur bruiner en bruiner gekleurd werden. Het was Ratunasoa, de medicijnman, die vanaf Astam's dood dienst gedaan had als tijdelijk opperhoofd. Nu Tiliauw terug was, begon hij bang te worden dat zijn heerschappij bijna ten einde was en dat de Sawia Tiliauw als opperhoofd zouden kiezen zodra hij geheel volwassen zou zijn en een baard begon te krijgen. Als bezitter van een geweer en een mooi huis had hij daarop veel kans. Maar meer nog ergerde het Ratunasoa dat Tiliauw een hond had, die het in grootte en kracht van zijn honden won. Want Ratunasoa was behalve Medicijnman ook de hondendresseur van de stam.

Het beroep van hondendresseur bij een Papoeastam is maar niet zo een baantje als bijvoorbeeld bij ons brievenbesteller of politieagent — neen, het is heel wat gewich-

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

tiger dan dat. Goede jachthonden betekenen voordelige jacht, dus : veel te eten ; en véél eten is het hoogste ideaal van iederen rechtgeaarden Papoea. Als een Papoea zich een voorstelling moest maken van het Paradijs, dan zou het beslist een plaats moeten zijn waar dag en nacht zwijnebouten en kasuarisvet geroosterd worden.

Het is dus wel begrijpelijk dat de Medicijnman, die eigenlijk een primitief soort priester of tovenaars is, van het voordelig vak van hondendresseur een heilig ambt gemaakt heeft. Niemand anders dan hij is in staat om de honden goed te dressereren. Om de mensen daar afdoende van te overtuigen, bezweert hij de honden en haalt allerlei gekke fratsen met ze uit. Zodra ze dan heelemaal afgericht zijn mogen de jagers van de stam er mee op jacht gaan, maar van alles wat ze schieten moet de Medicijnman het beste stuk krijgen voor zijn moeite.

Zodra Ratunasoa Frao gezien had, hadden zijn ogen geschitterd van hebzucht : dat was nog eens een hond — fel, goed gevoed en sterk. Als die een zwijn bij het oor te pakken kreeg, zou zij zeker niet loslaten, voordat haar meester in de buurt was om het dodelijk schot te lossen. Hij had Frao maar meteen willen inpalmen en bij zijn eigen jachthonden voegen, maar Tiliauw, die door het jarenlang verblijf aan de kust het oude ontzag voor den Medicijnman een beetje verloren had, wilde er niet van horen om van zijn hond te scheiden.

De anderen stonden versteld over de vermetelheid van deze weigering ; denk eens aan : Ratunasoa iets te weigeren dat volgens de eerbiedwaardige gewoonten van de

TEMIDDEN VAN DE STAM EN TOCH EENZAAM

Sawiaſtam diens goed recht was

Wat Ratunaſoa echter zelf ook van de zaak dacht, hii liet niet merken hoe gegriefd hij was. Hij had zelfs niet meer over Frao geſproken zolang Haſſan in het dorp woonde. Maar niet lang nadat deze vertrokken was, begon hij er weer over.

Het was op een morgen dat Tiliauw, Jacob en Singkai langs zijn huis kwamen om te gaan jagen. Frao liep vrolijk voor hen uit en zij wilden juist over de glibberige boomſtam balanceren, die bij wijze van brug over het riviertje lag, toen Ratunaſoa hem achterna riep: „Tiliauw Tiliauweeeeh!”

Tiliauw aarzelde even of hij zich maar niet liever Ooſt-Indiſch doof zou houden, maar Singkai keerde zich al om en ging terug; dus draaide hij ook om en volgde Singkai.

Zij vonden Ratunaſoa onder zijn huis bij een vuurtje zitten, waar hij bezig was maiskolven te poffen en vlees te roosteren. Op eerbiedige aſtand hinkten de jachthonden op drie poten rond. Allen hadden ze de linker voorpoot met een rottantouwſtje opgebonden aan de halsband die ook uit rottan gevlochten was.

Tiliauw was niet in het minst verwonderd over deze vreemde vertoning van honden met vaſtgebonden poten. Hij wist dat dit de beſte methode is om de honden te beletten voor eigen rekening op jacht te gaan en ze daarbij toch enige beweging te laten. Kon men ze dan niet beter vaſtleggen met kettingen aan de palen van het huis? Wel neen! zo iets was goed genoeg voor domme blanken, die nu eenmaal met alles onhandig zijn, maar een Papoea

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

weet wel beter. Ten eerste hebben ze geen ijzer om kettingen van te maken en touwen, hoe sterk ook, zouden het niet lang uithouden tegen de sterke wolventanden. Overigens, dáár zou nog wel iets op te vinden zijn door bijvoorbeeld inplaats van touwen ijzerhouten stokken te nemen en die aan de ene zijde aan de paal en met de andere zijde met een kort touw aan de halsband te bevestigen. Maar, al is dit bij de andere Indische volken ook geen bezwaar, op deze manier zouden de honden gedwongen zijn hun behoefte in het dorp te doen — men zou er bij ongeluk in kunnen trappen en dit zou wel een van de ergste dingen zijn, die een Sawia kon overkomen. Uitwerpselen van mensen en dieren vindt men in de buurt van een Sawia-dorp dan ook niet. Tot zelfs de varkens weten ze op de een of andere manier zindelijk te maken. Een Sawia zou zeker misselijk worden als hij onze straten zag, waar de dames hun hondjes uitlaten dikwijls vlak voor buurmans deur, zodat deze uitglijdt als hij naar zijn kantoor gaat. Neen, hun manier van vastbinden is zeker veel beter, want ze laat de honden vrij om tot buiten het dorp te hinken en plaatsjes op te zoeken ver van de begane paadjes, zodat nooit iemand een ongeluk kan overkomen.

Ratunasoa zat dus bij het vuur gehurkt, toen Tiliauw met zijn kameraden bij hem aankwam. Hij gaf ieder een maiskolf, alsof hij hen alleen maar geroepen had om wat te eten. Zij hurkten aan de andere zijde van het vuur en ook Frao kwam dichterbij, aangetrokken door de geur van het bradende vlees. Ratunasoa's ogen glinsterden

TEMIDDEN VAN DE STAM EN TOCH EENZAAM

begerig: langzaam strekte hij de hand uit en zie... Frao, die zich anders door niemand liet aanraken dan door zijn baas alleen, snuffelde aan de hand en liet zich daarna heel gedwee in het nekvel pakken en overal bevoelen.

„Een mooie hond... een sterke hond... een moedige hond”, mompelde de tovenaar voor zich heen, terwijl hij met kennersblik elk onderdeelje van het hondenlichaam bekeek. Hij lichtte aan alle zijden het vel van de ribben, om te zien of het wel goed los zat zoals het behoort bij een jonge hond; hij bekeek de poten en vooral de tenen, die hij een voor een uit elkaar drukte; daarna bestudeerde hij met grote ernst de kruintjes in het haar en de kleur van het verhemelte in de bek, die allemaal evenzoveel aanwijzingen zijn voor karaktereigenschappen van het dier. En Frao, die anders lang geen allemansvriend was, liet zich deze behandeling als een lammetje welgevallen. Zij gromde zelfs niet en deed geen enkele poging om zich los te rukken.

Tiliauw keek vol verbazing toe en voelde zich lang zo zeker niet meer van zichzelf. Dit vreemde gedrag van Frao was toch wel een bewijs dat Ratunasoa werkelijk tovermiddelen gebruikte in zijn omgang met de honden. Een beetje van het oude gezag voor den Medicijnman begon weer bij hem boven te komen.

Het spreekt vanzelf, dat Ratunasoa's macht over honden niets te maken had met bovennatuurlijke dingen. Ratunasoa was een geslepen oude rakker, anders niet. Iedereen die veel met honden omgaat kan opmerken, dat deze dieren een grote voorkeur hebben voor bepaalde

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

luchtjes, terwijl ze van andere niets moeten hebben. Laat bijvoorbeeld maar eens een verse tijgerhuid ruiken aan een hond die nooit in werkelijkheid heeft ondervonden, dat een tijger een gevaarlijk beest is. Je zal zien dat de hond van angst onder een kast kruipt en begint te janken of te rillen. Ratunasoa die zijn levenlang de hondengewoonten bestudeerd had, maakte van zijn wetenschap op dit gebied gebruik door zijn handen in te smeren met iets dat de honden heel aangenaam vinden. Dat was het hele geheim van de zaak.

Maar Tiliauw, die daar niets van wist, zocht de verklaring voor het gedrag van Frao in een wonder, zoals de mensen meestal doen wanneer ze iets zien, waarvoor ze geen verklaring kunnen vinden. Schuw keek hij naar Ratunasoa.

„Jammer jammer”, mompelde deze verder, „wat heb je aan een hond, die niet jagen kan!” Met een gezicht dat uit moest drukken dat hij het maar opgaf en het geval als hopeloos beschouwde, liet hij daarop Frao los, die dadelijk van haar vrijheid gebruik maakte door vol vertrouwen op een der andere honden toe te lopen en die te besnuffelen. Het was een groot geel dier met lichte, valse ogen, mager en met de oren in de nek. Het had zeker met jaloerse blikken toe staan kijken, hoe een vreemde indringster door zijn baas werd aangehaald. Zonder ook maar een poging tot kennismaking te dulden, keerde hij zich om en plantte zijn scherpe tanden in Frao's mollige schouder. Maar hij had buiten de waard gerekend. Wel deinsde Frao met een verschrikte gil achteruit

TEMIDDEN VAN DE STAM EN TOCH EENZAAM

en een ogenblik scheen het of zij het hazenpad zou kiezen, maar opeens kwam er een grote verontwaardiging over haar om die laffe, onverwachte overval, die trouwens geheel tegen de hondenetikette was, omdat de heren de dames nooit in ernst mogen bijten. De oren, die even eerder nog recht omhoog gestaan hadden, gingen in de nek, de witte slagstanden blonken van onder de opgetrokken lippen en, als een bliksemstraal, wierp zij zich zijdelings op haar aanvaller.

Met moeite slaagde Ratunasoa erin de woedende dieren uit elkaar te trekken, waarbij Frao als teken van overwinning een stuk van het oor van haar belager in de bek hield.

Tiliauw's ogen glinsterden van opwinding: „Is haar naam niet goed? Frao! (Sawia-woord voor mes)”

„Ja, scherp is ze en branie ook”, gaf Ratunasoa toe, zijn best doende om te lachen, hoewel inwendig kokend van woede, omdat zijn hond er zoo gehavend van af gekomen was. „Nu, we zullen zien hoe zij het er afbrengt met een everzwijn.”

De heilige rechten van den Medicijnman.

*Frao bederft de jacht en Ratunasoa,
de Medicijnman, krijgt zijn zin.*

Zodra de jongens met Frao vertrokken waren, was ook opeens alle vriendelijkheid uit het gelaat van den ouden tovenaer verdwenen. Inplaats van de glimlach, die er daareven nog op gelegen had, vertoonde zijn gerimpeld gezicht nu een trek van diepe haat en minachting, terwijl hij in de richting keek waar de drie jonge mannen het bos ingegaan waren. De grote slagtanden van het everzwijn, die hij als versiering door het neustussenschot had gestoken en die in een boog om de ogen liepen en op het voorhoofd weer bij elkaar kwamen, trilden van ingehouden woede. Zijn adem kwam en ging met een snorkend geluid, als bij iemand wiens neus verstopt is. Nu, zijn neus was dan ook flink verstopt door deze krijgshaftige versiering.

De slagtanden door zijn neus, een soort open vest van gevlochten vezel, bestikt met rode en witte boomvruchtjes om de borstkas, en een stel gevlochten banden om bovenarm en kuit, dat was zowat het enige dat Ratunasoa aan had. Voor de rest was hij tevreden met de waterdichte kleding die zijn moeder hem bij zijn gehoorde mee-

DE HEILIGE RECHTEN VAN DEN MEDICIJNMAN

gegeven had. Zijn zwarte huid was vol tatoeeringen die er dik bovenop lagen, als vreselijke littekens. Verder was hij dof van het vuil, want wassen deed hij zich nooit, hoogstens poetste hij zich af en toe wat op met de witte as uit het vuur.

Dat hij zijn lichaam zo liet vervuilen kwam niet doordat hij niet om zijn uiterlijk gaf, o neen! Ratunasoa was zelfs erg ijdel op zijn manier, dat kon je wel zien aan zijn met zorg opgemaakte haardos. Ook nu weer haalde hij een klein spiegeltje uit zijn noké (gevlochten weitas) en zette het in een houten mik als op een standaard. Daarna hurkte hij er voor neer en begon zijn grijzende kroeskop te bewerken met een prachtig gesneden houten kam, die veel had van een slavork met korte steel. Als hij er de kam doortrok, rekten zich zijn krulletjes tot meer dan dubbele lengte, maar zodra kwamen ze niet los, of ze sprongen weer terug als kleine springveren. Hier en daar bleef er een plukje wat uitsteken en dan kortwiekte hij het met een zwijnetand die door lang slijpen in een vlijmscherp mesje was veranderd.

Het toilet maken bracht de ijdelruit langzamerhand wat tot bedaren. Een laatste blik in het spiegeltje, dat hij in de hand genomen had en van rechts naar links draaide en met een voldane grijns borg hij zijn kappersgereedschap weer in de noké. Hij had zich er van overtuigd, dat hij er nog altijd zijn mocht. Het beeld dat de spiegel hem getoond had, was dat van een man; daar konden zulke melkmuilen van jongens toch niet tegen op, zelfs al wisten ze met een snaphaan om te gaan.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Met een vlugheid die werkelijk niet verwacht kon worden van zulk een oud man klauterde hij tegen het laddertje op, keek nog even omlaag van het platje voor zijn woning of hij niets had laten liggen en ging door de lage deuropening zijn huis binnen. In het voorbijgaan had hij een stuk brandend hout uit het vuur genomen en legde het nu op de stookplaats met wat droge spaanders er tegen aan. Even aanblazen en de enkele kamer waaruit de woning bestond, werd door de onzekere vlam verlicht. Ook overdag kon men anders in die kamer bijna geen hand voor ogen zien, want ramen om het zonlicht door te laten waren er niet en dit kon zich alleen een weg banen door de deuropening en een paar reten in het dak.

Nu, veel licht had Ratunasoa ook niet nodig; de weinige dingen die hij bezat, wist hij wel op de tast te vinden. Van tussen de dakspanten haalde hij een stuk rottan, zette zich bij het vuur en begon het te splijten, aldoor in zichzelf mompelend. De vierde partjes van de rottan schaafde hij netjes glad aan de binnenkant met de zwijventand, tot ze zo soepel waren als touwtjes. Toen begon hij te vlechten, de eindjes tussen de sterke tenen vastklemmend. Langzamerhand ontstond een stevige halsband — de halsband voor Frao.

Want dat ook Frao bij hem in de leer zou komen, daaraan twijfelde Ratunasoa geen ogenblik. Tiliauw mocht dan al de zoon van het opperhoofd zijn en de vriend van den machtigen Hassan, maar zich onttrekken aan de eeuwenoude gewoonten van de stam, neen, dat zou ook hem op de duur niet gelukken.

DE HEILIGE RECHTEN VAN DEN MEDICIJNMAN

Met een laatste snurk van tevredenheid bergde Ratusoa eindelijk de halsband met het touwtje voor de voorpoot in zijn noké bij al de andere geheimzinnigheden en daalde weer af naar de begane grond onder het huis, om opnieuw eten klaar te maken.

Intussen waren onze drie vrienden een heel eind het bos ingetrokken met Frao en het geweer. Zij haastten zich, want hun plan was om de wilde zwijnen op te vangen, die 's nachts zich te goed hadden gedaan in het sago-bos. Het sago-bos was erg moerassig en daarom trokken de zwijnen overdag naar de hoger gelegen bossen om daar in het dichte struikgewas een dutje te gaan doen. Op weg naar het hoge bos, als ze lui en volgevreten waren, viel het veel gemakkelijker er een te verschalken dan anders. Dat hadden de jongens dus in de zin gehad, maar nu had Ratusoa hen wel een uur opgehouden en dus was er alle kans dat ze te laat zouden komen. Ze zouden nu maar een beetje van richting veranderen en meer naar de heuvels toe patrouilleren; wie weet kregen ze zo nog een nablijver te pakken.

Ze haastten zich dus zoveel mogelijk, maar, zodra ze in terrein kwamen waar wild verwacht kon worden, liepen ze toch uiterst voorzichtig en zagen vol spanning uit naar tekenen van leven. Die voorzichtigheid was een ergernis in de ogen van Frao. Zij wilde liever hollen en plezier maken en toen zij dan ook de verse lucht van een kangoeroe opsnoof, was er geen houden meer aan. Met de neus langs de grond stooft ze vooruit en toen de kangoeroe op de vlucht sloeg met harde klappen van de

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

achterpoten op de grond, ging zij er blaffend achteraan. Het kwam niet bij Frao op om de kangoeroe kwaad te doen, zij wilde er alleen mee spelen.

Een groot everzwijn, dat juist een dutje was gaan doen onder een dicht bos varens, werd opgeschrikt door het geblaf en ging er met dreigend gegrom van door. Hé, wat was dat een leuk beest, dat hollende zwijn! Weg was Frao, er achteraan en de kangoeroe was vergeten.

Een paar honderd meter holden ze zo door alles heen tot grote vreugde van Frao, maar toen bemerkte Grauwbaard, het zwijn, dat er maar één hond achter hem aanzat in plaats van de gevaarlijke troep van Ratunasoa, waar hij bij vroegere gelegenheden kennis mee gemaakt had. Eén hond! . . . wacht even, dat maakte een groot verschil . . . Met een ruk keerde Grauwbaard zich om, een wolk van dode blaren en aarde opwerpend door de korte draai. Frao die op zoiets allerminst bedacht was, sloeg bijna over de kop van schrik. „HAUW!“ brulde Grauwbaard en veranderde zich in een grote massa recht-opstaand haar met fonkelende ogen en blinkend witte slaglanden-als-messen.

Gelukkig wist Frao nog aan het dreigend gevaar van een opengescheurde buik te ontsnappen en een geheel ontdane, trillende hond keerde bij Tiliauw terug. Hij begreep het niet: waarom was die lelijke Grauwbaard opeens zo vreselijk boos geworden? Frao had toch alleen maar willen spelen! . . . Maar wat nog erger was, de baas was nu ook boos. Frao werd niet aangehaald en kreeg zelfs geen goed woord, want zij had de jacht bedorven en

DE HEILIGE RECHTEN VAN DEN MEDICIJNMAN

de jongens konden nu wel naar huis toe gaan.

Toen ze al een eind op de terugweg waren, zei Singkai: „Zie je wel dat je Frao aan den Medicijnman moet geven. Ze moet eerst afgericht worden, anders zullen we maar last van haar hebben.”

Tiliauw zweeg, hij kon hier niets tegen in brengen. Hij schaamde zich diep over het gedrag van Frao en zoo kwam het, dat hij niet meer protesteerde toen Ratunaso bij hun terugkomst de nieuwgemaakte halsband voor de dag haalde en Frao kniehalsterde zoals de andere honden. Zo kreeg Ratunaso dus toch zijn zin en dadelijk smeedde hij plannen om te voorkomen dat Tiliauw van gedachten zou veranderen. Allereerst tracteerde hij de jongens op een geweldige hoeveelheid sagopap en geroosterd vlees en toen ze eindelijk niet meer konden, gaf hij Tiliauw nog een gerookte achterbout van een zwijn mee naar huis.

Toen de duisternis viel en de jongens tegen de ladder van hun woning opklauterden, bleef Frao met opgebonden voorpoot onder aan de ladder zitten en jankte erbarmelijk. Toen dat echter niet hielp, ging zij haar troost zoeken bij Ratunaso, die zo lekker rook en die allerlei geheimzinnige woorden sprak, waar ze wel niets van begreep, maar die haar toch in een merkwaardige opwinding brachten. Ratunaso had dit verwacht en hij verwelkomde haar met een vette kluiif.

Tiliauw kreeg inmiddels al spijt van zijn overhaaste beslissing. Hij miste zijn hond zó, dat hij niet in slaap kon komen zoals zijn beide kameraads, die al in diepe rust

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

waren, ieder aan zijn kant van het vuur. Om zijn verdriet te vergeten haalde hij de gerookte achterbout maar te voorschijn en legde er een stuk van in het vuur.. De braadlucht vulde weldra het hele vertrek en bereikte ook de neuzen van Singkai en Jacob, die dadelijk in hun droom grimassen begonnen te maken, alsof ze in luilekkerland waren en zich door de rijstebrijberg moesten eten. Ten laatste werden ze wakker van Tiliauw's gesmak en zodra ze zagen dat er iets te halen viel, schikten ze bij, om Tiliauw een handje te helpen. Het was nog wel geen drie uur geleden dat ze zich bij Ratunasoa volgepropt hadden, maar dat hinderde hen niet in het minst. Singkai had ten minste aan zijn portie vlees nog niet genoeg; hij dacht daar hoort wat bij en dadelijk stond hij op om sago klaar te maken in het holle van de nacht. Zo werd het een onverwachte smulpartij, waarbij Tiliauw zijn verdriet geheel vergat.

Het liep al tegen de morgen, toen ze eindelijk met rond gegeten buiken in slaap tuimelden en toen ze eenmaal sliepen, had er heel wat kunnen gebeuren voor ze er wakker van geworden zouden zijn. Zij sliepen een gat in de dag en toen Tiliauw ten laatste overeind krabbelde, stond de zon al hoog aan de hemel.

Wat was er ook weer gebeurd? Waardoor was hij zo suf? O ja, het eten! Met schrik sprongen zijn gedachten opeens over naar Frao, want in zijn hart was hij niet zo heel gerust omtrent de bedoelingen van den Medicijnman. Zo vlug als zijn benen hem dragen wilden daalde hij van het laddertje af en rende over de omgevallen boomstam-

DE HEILIGE RECHTEN VAN DEN MEDICIJNMAN

men naar het huis van Ratunasoa. Het was daar eigenaardig stil — alles scheen verlaten. Een bang voorgevoel maakte zich van Tiliauw meester.

„Ratunasoa! Ratunasoa!” riep hij met half verstikte stem naar boven, maar er kwam geen antwoord, er bewoog zich daarboven in huis niets. „Frao! Frao!” riep hij, steeds angstiger wordend, maar ook van Frao was niets te bekennen, evenmin als van een der andere honden.

Een buurman die hem hoorde roepen, kwam toen zijn huis uit op het platje van zijn woning en wees met de hand naar het bos: „Ratunasoa is al vroeg weggegaan met de honden, die kant uit!

Op dit moment kwamen ook Singkai en Jacob aanlopen en samen overlegden ze wat hun te doen stond. Het was duidelijk: Ratunasoa was er heel in de vroegte met alle honden op uitgetrokken om Frao de eerste lessen in de jachtkunst te geven. Wanneer hij terug zou keren was niet vooruit te zeggen, want zulke jachtpartijen duurden dagen, ja soms weken aan een stuk.

Tiliauw voelde zich allermiserabelst. Hij wist hoe groot gevaar de honden lopen bij hun eerste lessen. Bijna altijd worden ze min of meer ernstig gewond en dikwijls wordt ook een jonge hond het slachtoffer van zijn onervarenheid en wordt geheel opengereten. Hij had zich zo stellig voorgenomen, dat hij zelf bij die eerste jachtpartij tegenwoordig zou zijn om zijn hond zo nodig te verdedigen met het geweer. Ratunasoa had hem dit ook beloofd en nu was hij er in alle stilte op uitgetrokken. O, waarom had hij ook niet gezorgd op tijd wakker te zijn . . .

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Maar berouw hielp hier niet. Er was niets aan te doen en ze zouden rustig de thuiskomst van Ratunasoa af moeten wachten. Immers was het geheel onmogelijk Ratunasoa in het bos te volgen. De Medicijnman die het terrein zo goed kende en die er niet aan denken zou opzettelijk spoor te maken, zoals de jagers doen wanneer ze in een onbekende streek zijn en de weg terug willen vinden voor het geval ze verdwalen. Neen, het was zeker het verstandigst op hem te wachten.

Opeens had Singkai een plan. „Weet je wat,” zei hij, „Ratunasoa blijft toch zeker een paar dagen weg; laten we in die tussentijd riet gaan zoeken om pijlen te maken.

„Goed”, antwoordde Tiliauw, „want we kunnen toch niet altijd met het geweer schieten. Al het kruit en de slaghoedjes zouden opraken en dan zou pai toe Hassan erg boos worden als hij terugkomt”. Wat Tiliauw hier vertelde was maar al te waar en hij zou er later misschien nog wel eens aan moeten denken, maar toch was dit niet de eigenlijke reden waarom hij zoo grif op het voorstel van Singkai in ging — hij hoopte dat zij door het bos in te trekken Ratunasoa misschien toch toevallig op het spoor zouden komen en in ieder geval was het beter dan wachten.

Singkai wist een plaats waar prachtig riet groeide, van het echte riet voor pijlschachten. Het was bij een meertje in het dal tussen de heuvels ongeveer twee uur lopen ten zuiden van het dorp.

Het plan was plotseling opgekomen en ze konden het ook direct uitvoeren. Ze hoefden niet eens naar huis

DE HEILIGE RECHTEN VAN DEN MEDICIJNMAN

terug, want alles wat ze nodig hadden droegen ze bij zich in hun noké's. Eten zouden ze onderweg wel vinden en slapen konden ze bij het meertje net zo goed als thuis, want daar was een oude verlaten aanplant met pisangbomen en kokospalmen waar nog een bouwvallig wachthuisje bij stond. Ze hoefden aan niemand om toestemming te vragen en er was ook geen mens die zich ongerust zou maken, zelfs al bleven ze een week uit. Het enige waar ze voor op moesten passen was, dat ze de grens van hun gebied niet overschreden en dat ze niet onverwacht vijanden tegenkwamen, die op hun gebied aan het stropen waren. Vooruit dus . . .

Singkai liep voorop en volgde het pad met de zekerheid van een speurhond. In de buurt van het dorp was dat nog vrij gemakkelijk te onderscheiden, want hier kwamen de mannen en vrouwen dikwijls langs met hun varkens. Het was de weg naar het sagobos, waar ze langs moesten om sago te gaan kloppen. De sporen van de getemde varkens waren overal te zien, grote en kleine.

Na een kwartier werd dat anders. Plotseling stapte Singkai naar links, waar de weg schijnbaar versperd werd door een geweldig rotsblok, een reus van een boom en

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

dichte ondergroei met veel doornachtige slingerplanten. De boom had brede wortelschotten, die tegen de rots aangroeyden. Een doortocht scheen hier geheel onmogelijk en toch was er een. Met de hand duwde Singkai de neerhangende slingerplanten op zij en nu werd er een gat zichtbaar dat in een der wortelschotten gehakt was als een smal poortje in een hoge muur. Dit poortje was goed gemaskeerd door het levende gordijn van planten, dat Singkai op zij geschoven had ; het was juist groot genoeg om er zijdelings door te kruipen en dit maakte het tot een prachtplaats om ineens spoorloos te verdwijnen als men achtervolgd werd, om daarna de vijand met pijlen in de rug te bestoken.

Zodra onze vrienden de nauwe opening door waren, stonden zij op een kleine open plaats in het bos tussen manshoge varens ; hier was het pad weer duidelijker te zien, want in het midden was een streep varens vertrapt of op zij gebogen.

Uit de rotsen aan hun linkerhand sijpelde overal water, dat zich in een geultje verzamelde en zich een weg baande naar de rand van het bos. Waar dit geultje de bosrand bereikte, was het al haast een beekje geworden en hoe verder de jongens dit beekje volgden, hoe dieper de bedding werd die het zich in de bodem had ingegraven.

Het pad liep nauwelijks merkbaar omlaag en nu eens volgde het de ene oever, dan weer de andere. Soms sneed het ook een stuk af, waar het beekje een bocht maakte om de een of andere terreinplooi heen. Als ze niet beter geweten hadden, zouden ze hebben kunnen denken

DE HEILIGE RECHTEN VAN DEN MEDICIJNMAN

dat het pad telkens nieuwe beekjes ontmoette, altijd weer bredere en diepere. Maar Tiliauw en Singkai wisten wel dat het één en dezelfde beek was, die ze op verschillende plaatsen moesten oversteken en dat het deze beek was, die het meertje voedde, waar ze hun pijlschachten wilden snijden.

Plotseling staat Singkai stil, zijn ene been nog in de hoogte, als was hij midden in een stap bevroren. . Tiliauw ziet het en zakt geluidloos op zijn hurken. Jacob volgt dit voorbeeld. Er is geen woord gesproken — niet het minste geluid gemaakt. Waarom deze onverwachte vertoning? Singkai heeft een geluid gehoord: het kraken van een takje. Niets dan dit ene zwakke kraken te midden van zoveel andere geluiden in het bos: van dode takken, die door eigen zwaarte afbreken en op de grond ploffen, van fladderende en schreeuwende vogels en van de eigen voetstappen. Dit ene geluid was anders dan al die andere: het was het kraken van een dood takje waarop getrapt wordt. Getrapt! dus is er ook iets of iemand in de nabijheid. Singkai wacht of het kraken zich zal herhalen, hij wacht met alle zintuigen tot het uiterste gespannen . . .

Neen, er is niets meer te horen; alles blijft doodstil. En toch . . . en toch . . . hij heeft het gevoel dat ergens dichtbij, verborgen voor het oog achter het struikgewas, een levend wezen ademt. Singkai zou niet kunnen zeggen hōe hij dat voelt; het is of ergens in zijn kroeskop een radiotoestel verborgen zit, waarmee hij de aether afzoekt. Ja, nu is hij er zeker van: daar achter die dichte haag van struikgewas is een dier, dat net als hij geschrokken is en

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

dat één en al waakzaamheid is om te ontdekken wie het gestoord heeft. Singkai past dus op zijn tellen. Zo staan de mens en het dier tegenover elkaar, gescheiden door een dicht gordijn van bladeren en wachten, wachten wie het eerst zijn geduld zal verliezen.

Singkai heeft geduld genoeg, maar het wordt steeds moeilijker voor hem om zijn evenwicht te bewaren op één been. Dus laat hij het opgetrokken been haast onmerkbaar zakken en past op daarbij nergens op te trappen. Tiliauw laat zich op dezelfde onmerkbare manier voorover op de ellebogen glijden, tot hij bijna met de neus op de grond ligt; zo kan hij iets verder vooruit zien, want vlak langs de grond zijn de minste bladeren. Hij spant zijn ogen in tot het uiterste en ja, eindelijk merkt hij iets op, dat niet gewoon is: twee mooie rechte stammetjes vlak naast elkaar; ze zijn haast niet te onderscheiden van de stammetjes der heel jonge boompjes en toch . . . in de houding ervan is iets anders en het licht dat er op valt wordt anders weerkaatst. Tiliauw voelt meer dan hij ziet, dat deze stammetjes niet van hout, maar van vlees en been zijn. Ja zeker, daar is ook al een kleine beweging, een draaiende beweging, heel even, maar net te veel om aan Tiliauw's arendsogen te ontgaan.

Onhoorbaar laat hij een paar lopers in zijn geweer glijden, richt en drukt af. Het schot gaat dicht langs de benen van Singkai, die van schrik een lichtsprong maakt. Er is een hels spektakel van brekende takken en zware passen op de grond: de kasuaris, gewond aan de poten als hij is, heeft nog kracht genoeg om er in volle vaart

DE HEILIGE RECHTEN VAN DEN MEDICIJNMAN

van door te gaan.

Als Singkai niet zoo geschrokken was van het schot, had hij het dier waarschijnlijk nog met een pijl kunnen neerleggen, maar nu was het te laat.

Samen gingen de jongens naar de plaats waar de kasuaris had staan luisteren en lazen daar de sporen. Het was duidelijk, dat het dier door de geweldige schok van het schot omgeworpen moest zijn, dat was uit de platgedrukte bladeren te zien. Maar het was ook bijna op hetzelfde ogenblik weer overeind gekrabbeld. Waar het

dier had staan luisteren, stonden de afdrukken van de tenen en van de hiel diep in de grond, dan waren er allerlei krabbels die het gemaakt had bij het opstaan en waar het eindelijk er van door gegaan was, stonden alleen de tenen diep afgedrukt en hadden de hielen de grond bijna niet geraakt .

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

„Wat doe je ook op de poten van een kasuaris te schieten!” zei Singkai verachtelijk. „Weet je nog niet dat die zo hard zijn als steen?”

„Ja, de kop, of de hals, dat is wat anders”, voegde Jacob er nog aan toe.

„Hij is nu toch mank”, verdedigde Tiliauw zich, „hij zal niet ver kunnen lopen.”

„Nou, ga er dan maar achter aan, misschien kom je dan bij de Waris terecht”, antwoordde Singkai weer en draaide zich boos om.

Hij had gelijk, het was onbegonnen werk om een gewonde kasuaris te achtervolgen zonder honden en dus zochten zij het pad weer op en volgden dit verder in de richting van het meertje .

Het krokodillenmeer tussen de heuvels.

*Een griezelig avontuur, waarbij Singkai
bijna het kind van de rekening wordt.*

Gedurende de rest van de tocht was Tiliauw een beetje uit zijn humeur vanwege het figuur dat hij geslagen had. Zo kwamen ze zwijgend aan het meertje.

Als wij ons in Europa een voorstelling maken van een meertje, dan denken wij aan een waterplas die de zon weerspiegelt, met gras of hei aan de oevers en waterlelies in het midden. Nu, zo zag het meertje van de Sawia's er niet uit. Dat leek meer op een stuk moeras midden in het bos, waar de bomen tot in het water groeiden, zodat de hoge boomkruinen het bijna geheel overschaduwden en er alleen in het midden een plaats was, waar de zon af en toe kon doordringen. Voor de rest hing er een blauwachtig waas over, door de opstijgende dampen, waar het licht met moeite in doordrong. Aan de oever, tussen de bomen, stond hoog riet en de open plaatsen daartussen waren bedekt met een groot aantal waterplanten, waarvan de bladeren op die van ons pijlkruid leken. Deze plant was de kankoeng, die bekend staat als een uitstekend middel tegen de zwartwaterkoorts.

Tiliauw had van pai toea Hassan de kunst afgekeken om kankoeng klaar te maken tot een heerlijke groente.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Alle paradijsvogeljagers beweerden dat ze alleen aan het eten van sajoer kankoeng te danken hadden, dat ze hun leven vol ontbering uit konden houden en dus hielden ze de plant in hoge ere. Zelfs de vrouw van den goeroe, bij wie Tiliauw en Jacob zoo lang in huis waren geweest, had minstens tweemaal per week kankoeng op tafel gezet, maar zij kon de groente niet zoo lekker klaar maken als pai toea Hassan.

„Ik wil kankoeng eten“, zei Tiliauw en de daad bij het woord voegend, begon hij dadelijk een berg van de planten uit het water te trekken. Onderwijl liepen Singkai en Jacob een eindje verder langs de oever tot waar het hoge riet stond en stapten tot de knieën het water in om de mooiste stengels uit te zoeken. Maar nauwelijks waren ze daarmee bezig of Singkai ontdekte iets bijzonders. Hij greep Jacob bij de schouder en trok hem met zich mee naar de oever. „Tiliauw“, riep hij met gedempte stem, „Tiliauw, kom hier met je geweer! Doe er een kogel in!“

Tiliauw gooide onmiddellijk zijn kankoeng neer, haalde een van de loden kogels uit zijn noké en liet die in de loop van zijn geweer glijden. Toen liep hij voorzichtig naar de plaats waar Singkai stond, die zijn ogen onafgewend gericht hield op een donkere plek in het riet, waar een gangetje heen voerde van open water.

„He“, fluisterde Tiliauw, „hoe is het nou? Krokodillen, zó ver van de Tamirivier?“

Jacob rekte zich de hals. „Waar is die krokodil?“ vroeg hij; want van de plaats waar hij stond kon hij minder goed zien.

HET KROKODILLENMEER TUSSEN DE HEUVELS

„Het is geen krokodil”, antwoordde Singkai, „maar een nest. De vader en de moeder zullen niet ver weg zijn.”

„Ja, ze konden er stellig op rekenen, dat ergens in de buurt een paar ogen en neusgaten boven het water uitstaken om te waken over het broedsel. Het water in het gangetje was geheel vrij van waterplanten en enkele rietstengels, die in hun vorige stand terugsprongen, vertelden duidelijk, dat de oude krokodil nog maar kort geleden doorgezwommen was.

„Jullie passen op en ik ga kijken”, zei Singkai. Tegelijk reikte hij zijn pijl en boog aan Jacob over, want die zouden hem maar hinderen in zijn bewegingen. Alleen een korte speer hield hij in de hand.

„Wacht nog even”, fluisterde Tiliauw weer en verwisselde meteen het slaghoedje op de schoorsteen van zijn geweer voor een nieuw; hij wilde het zekere voor het onzekere nemen, want het oude slaghoedje zat er al een halve dag op en het kon eens nat geworden zijn. Toen nog even rondgekeken of het oude dier ook ergens te bespeuren viel. Neen, er was niets te zien — misschien was het juist op jacht.

Tot de heupen door het water wadend en de rietstengels op zij buigend om beter te kunnen zien, naderde Singkai het nest, terwijl Jacob hem op korte afstand volgde en Tiliauw op wacht bleef staan, scherp opletend, of er ook ergens beweging in het water ontstond.

Ze hadden het nest nog niet bereikt toen zich een gekraak en verwoed geblaas liet horen, juist van de zijde

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

waarop ze niet verdacht waren. Het riet van achter het nest bewoog zich golvend en van daar af stortte zich een razende furie op Singkai. Tiliauw kon niet schieten, want zijn kameraden waren tussen hem en het monster in; ook

kwam er van het dier haast niets te zien, hoewel het riet met kracht op zij werd gegooid, waar het zich een weg baande.

Jacob zag nog kans te vluchten, maar voor Singkai

HET KROKODILLENMEER TUSSEN DE HEUVELS

was het te laat. Hij zag de wijd geopende muil op zich aankomen en als hij zich nu omdraaide was hij zeker verloren. Standhouden dus, dat was het enige wat hem overbleef.

Tiliauw stiet een kreet van schrik uit toen hij het gevaar zag waarin zijn vriend verkeerde. Maar Singkai was niet voor niets een reus. Juist toen de krokodil wilde toe-happen, stiet hij hem met volle kracht de speer in de keel; de kaken klaptten dicht en het hout van de speer versplinterde, maar de stoot was goed gericht en met zulk een kracht aangekomen, dat de krokodil een buiteling maakte van de schok en van pijn; een geweldige zwaai van zijn staart pakte Singkai vierkant op en smiet hem een paar meter verder met het hoofd voorover in het water.

Het zou zeker met Singkai gedaan geweest zijn als Tiliauw in dit moment niet een grote tegenwoordigheid van geest getoond had. Heel koelbloedig richtte hij het geweer en juist toen het gewonde dier zich weer op Singkai wilde werpen, drukte hij af. Bom! De krokodil kreeg een schok, alsof ze geëlectriceerd was; een rilling liep door het vier meter lange lichaam en toen bleef het roerloos liggen.

Dadelijk rende Jacob op Singkai toe en trok hem mee naar de oever, na hem eerst op de been geholpen te hebben. Wat zag de arme kerel er uit! Waar de stekelige staart hem geraakt had, was al het vel van zijn dijbeen gestroopt; met zijn mooie kroeskop was hij in de modder terecht gekomen en de varens, die hij als versiering in het haar droeg, hingen als een vieze, stinkende kwast

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

voor zijn ogen. Met moeite kon hij een paar passen lopen en zakte toen op de grond, steunend van pijn.

Toch bekommerden Tiliauw en Jacob zich niet verder om hem. Hij was nu in veiligheid gebracht en moest zichzelf maar verder redden. Zij dachten aan de heerlijke krokodilleneieren, waar de hele zaak om begonnen was. Die moesten ze in ieder geval zien te pakken te krijgen.

Tiliauw had zijn voorlaadgeweer al opnieuw geladen, een bewerking, die zeker vijf minuten in beslag genomen had: eerst de loop uitgepompt, dan een maatje buskruit erin en dit aangestampt; een prop erop van vezel en die weer aangestampt; eindelijk de kogel erop en het slaghoedje verwisseld voor een nieuw. Deze voorzorg was nodig, want ze konden niet weten of er ook misschien nog een mannetjes krokodil in de buurt was, die lust zou hebben de dood van zijn echtgenote te wreken.

Toen alles klaar was, waadde Jacob naar het nest en Tiliauw bleef vlak achter hem. Alles ging goed: zij vonden een groot aantal eieren in het met riet overdekte nest. Juist bukte Jacob zich om met de plundering te beginnen toen ze opnieuw werden opgeschrikt door een hevig geplas. Het duurde maar een ogenblik en toen werd het weer stil, maar het was voldoende om de jongens van schrik haast te laten verstijven. Zou er een tweede aanval komen? Vol spanning keek Tiliauw naar de plaats van waar het geplas geklonken had, maar daar lag immers de dode krokodil... Opeens barstte Tiliauw in lachen uit: ze hadden zich voor niets bang laten maken. De gedode krokodil had voor het laatst met haar staart ge-

HET KROKODILLENMEER TUSSEN DE HEUVELS

kwispeld ; het was een laatste stuiptrekking geweest en tegelijk een protest tegen het wegstelen van de eieren, waar zij zo moedig haar leven voor gelaten had.

Al lachten Tiliauw en Jacob ook om hun eigen schrik, ze waren toch maar wàt blij, toen ze de eieren eenmaal goed en wel op vaste grond hadden overgebracht en ze allen te zamen de oude aanplant konden gaan opzoeken om er zich in te richten voor de nacht. Singkai liep mank en kreunde onder het lopen.

In en om het wachthuisje was nog heel wat te doen, voor ze rustig de nacht in konden gaan. Een stuk van het dak was weggewaaid en dit moest dus hersteld worden met palmladeren, want het zou zeker gaan regenen ; de rustbank waarop ze zouden slapen was ingestort en moest dus opnieuw worden vastgebonden ; dan was er water en brandhout te halen en eten te koken. Singkai bemoeide zich met dit alles niet, liet de anderen sjouwen en zat zelf stil in een hoek als een geslagen hond.

Tiliauw liet de herstelwerkzaamheden aan Jacob over en ontfermde zich over de kokerij. Voor het klaarmaken van de kankoeng had hij kokosnoten nodig, maar de rijpe noten, die afgevallen waren hadden de wilde zwijnen de vorige nacht tot op de laatste gekraakt, zodat hij er boven uit de bomen moest halen. Dus vlocht hij een lus van sterke bladeren (zoals wij dat van stro zouden doen) en deed die lus om zijn voeten, zodat ze bij elkaar gehouden werden. Toen klauterde hij als een spanrups tegen een der gladde stammen op. Om beurten de handen en de samengebonden voeten verplaatsend, waarbij hij ze

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

schrap zette met de lus van bladeren tegen de stam. De voeten konden op die manier onmogelijk uitschieten.

Boven gekomen, draaide hij de kokosnoten een voor een los en wierp ze naar beneden, waar ze met een plof in de zachte aarde terecht kwamen. Ze sloegen een hele kuil in de grond.

Toen hij hiermee klaar was, onderwierp Tiliauw de pisangbomen aan een inspectie. Rijpe pisangs waren er niet, daar hadden de wilde zwijnen, de neushoornvogels en de buidelratten ook alweer voor gezorgd. Overal waren duidelijk de sporen van hun vernielzucht te zien. De wilde zwijnen hadden voor het gemak hele pisangbomen omgeworpen. Waar ze dachten dat iets van hun gading moest zijn, hadden ze eerst de boom flink gehavend met hun scherpe slag tanden en hem dan omgeworpen door er met hun volle gewicht tegenop te gaan staan. Tiliauw moest zich dus vergenoegen met de onrijpe pisang, maar dat was in het geheel niet erg, want de jongens waren toch niet van plan de pisang rauw te eten. Voor hen moesten zij de plaats innemen van aardappels en zo zouden ze dan ook in het vuur gepoft worden.

Toen de hele voorraad levensmiddelen dus klaar was, moest er nog voor iets gezorgd worden. Er waren geen potten of pannen, en toch wilden ze groenten koken. Onmogelijk? welnee, niets is onmogelijk in het bos, als je de weg maar weet.

Aan de andere zijde van het meer stond een bamboebos. Het was tien minuten lopen, maar Tiliauw kon nog juist heen en weer voor het donker. Jacob was klaar met

HET KROKODILLENMEER TUSSEN DE HEUVELS

zijn werk en daarom vroeg Tiliauw hem mee te gaan. Zo gingen ze samen op stap en vergaten niet het geweer en pijl en boog mee te nemen.

Wanneer ze niet zoveel haast gehad hadden en dus een beetje voorzichtiger gelopen hadden, zouden ze waarschijnlijk nog een wild zwijn geschoten hebben, dat bezig was de grond onder de bamboestoelen om te wroeten. Nu het zijn aartsvijanden het eerst hoorde, had het zwijn nog juist de tijd zich in veiligheid te brengen. Toch had het door zijn aanwezigheid de jongens opmerkzaam gemaakt op een buitenkansje, dat zij zich niet voorbij lieten gaan. „Wat zocht dat zwijn hier onder de bamboe?” vroegen zij zich dadelijk af en al gauw wisten ze ook het antwoord. Het zwijn was bezig geweest met het opwroeten van paddestoelen. Dadelijk zette Tiliauw dit werkje voort en reeg heerlijke eetbare paddestoelen aan een stokje, terwijl Jacob een van de zwaarste bamboestengels te lijf ging met zijn kapmes. De stengel was aan de onderkant zo dik als zijn dijbeen. Met een knal knapte hij eindelijk door en viel om; toen kaptten de jongens hem bij de geledingen in stukken en haastten zich daarmee terug naar het huisje, want het werd hoog tijd. Onderweg bij het beekje vulden ze twee van de bamboekokers met fris water en de overige waren bestemd om in te koken.

Toen ze bij het huisje terugkwamen, zagen ze dat Singkai al een beetje bijgekomen was. Hij had zijn beschadigde huid behandeld met het kleverige sap, dat uit een jonge pisangstam komt als je die doorsnijdt. Daaroverheen had hij jonge pisangbladeren geplakt, die hij te voren

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

boven het vuur had soepel gemaakt. Zijn haar had hij uitgekamd, zodat hij er niet meer zo smerig uitzag.

„Doet het pijn?“ vroeg Jacob. „Ja“, antwoordde Singkai eenvoudig, „en ik ben stijf ook.“ Verder werd er over het hele ongeval niet meer gepraat.

De kankoeng en de paddestoelen werden in stukjes gebroken en met het mengsel werd een van de bamboekokers gevuld. Een kokosnoot werd in tweeën geslagen met het kapmes en het vruchtvlees geraspt tegen een kantig stuk hout; de geraspte kokosnoot werd met een beetje water overgoten en goed uitgeperst zodat er een vocht ontstond, zo wit als melk en dit vocht werd bij de paddestoelen en de kankoeng in de bamboekoker gegoten. Toen nog een handje Spaanse peper erin van het struikje dat tegen het wachthuisje groeide, een stop van blaren erop en de koker kon in het vuur. Ziezo, dat werd een heerlijke groente om te verorberen bij de geroosterde pisingen en de krokodilleneieren.

Vies? Ach, waarom zou dat eigenlijk viezer zijn dan oesters of allerlei andere dingen die wij als lekkernij beschouwen? Als iemand in het bos moet leven leert hij wel van alles te eten en dan gaat hij het lekker vinden op de koop toe. In ieder geval, onze drie vrienden smulden van hun maaltijd en dat is hoofdzaak.

Ze gingen vroeg slapen en de volgende morgen was Tiliauw lang voor het opgaan van de zon wakker. Ook gedurende de nacht was hij een paar keer wakker geworden doordat het vuur lager ging branden en dan had hij buiten gegrom en gesmak gehoord, ja een keer zelfs

HET KROKODILLENMEER TUSSEN DE HEUVELS

het geschreeuw van een paar vechtende biggetjes. De wilde zwijnen waren weer flink bezig geweest in de aanplant en hadden zich van het bezoek weinig aangetrokken. Tiliauw had besloten om er een van te pakken te krijgen en daarom zat hij zo vroeg zijn geweer na te kijken. Hij trok er alleen op uit en Jacob hield Singkai gezelschap, die nog te stijf was om te lopen.

Toen Tiliauw in het donker verdwenen was, haalde Jacob het overgebleven eten van de vorige avond te voorschijn en samen aten ze het op; daarna legde Jacob de bos rietstengels tussen hen en begonnen ze pijlen te snijden. De spitsen sneden ze uit bamboe, want ze wilden in de eerste plaats pijlen maken voor de jacht en niet voor de oorlog. Voor oorlogspijlen hadden ze weer ander materiaal nodig: pinang hout, kangoeroe botjes en dergelijke. Toen ze voldoende pijlspitsen gesneden hadden, lijmden ze die met hars vast in de rietstengels en maakten de verbindingen daarna nog steviger door ze met vezel te omwinden en dit daarna weer met hars te bedekken. Toen de pijlen zover gevorderd waren, werden ze precies op lengte gesneden — dezelfde lengte als de boog, die op zijn beurt weer iets langer moest zijn dan de man die er mee schieten moest. En nu kwam het grootste, en ook het prettigste werk: het versieren. Dit gebeurde door er met een stukje gloeiend hout figuurtjes in te schroeien, die geluk moesten brengen op de jacht. Iedere geleiding van de rieten schacht werd op die manier versierd. Later, als Tiliauw geluk had op de jacht, zouden ze ook nog de spitsen in het bloed dopen, zodat die beter hun weg

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

zouden kunnen vinden naar het hart van een of ander varken of kasuaris ! Wat was dat ?

„Een schot !” zei Singkai.

Ja, het was een schot, al was dit haast niet te horen, zó werd het geluid gedempt door de zware plantengroei in het bos. Toch kon het niet ver weg zijn.

Ademloos luisterden ze naar wat volgen zou. Als Tiliauw misgeschoten had, zou het stil blijven, maar als het raak was, zou hij zeker telegraferen. Ja, daar klonk het al : tam - tam - tamtam - tam - tamtam onregelmatige dofse slagen. Zonder moeite ontcijferden Jacob en Singkai de tekens, even gemakkelijk als bij ons een telegrafist dat doet : „Varken geschoten — te zwaar om alleen te dragen !”

Dadelijk greep Jacob pijl en boog en ging in de richting waaruit het geluid geklonken had. Iets meer naar het Oosten, want dan moest hij zeker en vast Tiliauw's spoor ontmoeten, terwijl hij anders allicht de plaats zou kunnen mislopen, doordat het heel moeilijk is de juiste richting van het geluid te bepalen in het dichte bos.

Het duurde niet lang of Jacob zag een omgeknakt takje, het spoor dat Tiliauw opzettelijk gemaakt had. Als een jachthond volgde hij dit spoor van omgeknakte takjes, die met regelmatige tussenruimte van ongeveer tien meter terugkeerden. Het struikgewas kon niet zo dicht zijn, of Jacob wist ze wel te vinden. Maar het was dan ook niet alleen dit opzettelijk spoor dat hem de weg wees : aan alle bladeren hingen nog de druppels van de nachtelijke dauw — aan alle bladeren behalve aan die,

HET KROKODILLENMEER TUSSEN DE HEUVELS

welke Tiliauw op zijn doortocht had aangeraakt, want daar had hij ze door de beweging afgeschud. Zo scherp zijn de Papoea-ogen, dat ze zelfs dit spoor van bladeren zonder druppels te midden van bladeren met druppels weten te volgen.

Zo kwam Jacob dan ten slotte aan de plaats, waar Tiliauw geduldig zat te wachten op een boomstam. Jacob's ogen zochten direct het geschoten wild: „Ah ja! Wat een beest! Maar die kunnen we niet zo in zijn geheel dragen! Die is véél te zwaar!”

„Hoefst ook niet. We zullen hem in stukken snijden en de beenderen laten liggen”, besliste Tiliauw. Met geen enkel woord toonde hij zijn vreugde over het succes van de jacht en je zou hebben kunnen denken dat het hem onverschillig was, wanneer de vuurrode bloem, waarmee hij zijn krullebol versierd had, niet verried dat hij er zéér trots op was.

Eerst werden de slag tanden uitgebroken, toen sneden ze de beste stukken vlees af en lieten het skelet met de ingewanden liggen. Het vlees pakten ze in de grote bladeren van de waaierpalm en bonden dit met riemen van boombast als ransels op hun ruggen.

Die verdere dag en tot diep in de nacht was er groot feest in het wachthuisje. Er was zóveel vlees, dat ze het niet op konden, hoe ze ook hun best deden. „Hoe nu”, vroeg Singkai afkeurend, „eet je van het vlees dat je zelf geschoten hebt?”

„Waarom niet? Hassan doet het ook en die heeft toch altijd geluk op jacht.”

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

„Ja, maar Hassan is geen Papoea.”

„De Papoea's aan de kust doen het ook en toch worden de geesten niet boos.”

Tegen dit argument wist Singkai niets meer in te brengen, maar toch was hij lang niet overtuigd en hij schudde afkeurend zijn hoofd over zoveel gebrek aan eerbied voor de oude traditie van de stam. Hoe kon dat nu ooit opperhoofd worden?

Tiliauw besloot het overgebleven vlees te „foe-foe”; daarvoor maakte hij een kleine stellage boven het vuur, legde er de lappen vlees op en dekde het geheel af met pisangbladeren. Toen gooide hij vochtig hout op het vuur, zodat het veel rook gaf en op die manier werd het vlees tegelijk geroosterd en gerookt, zodat het een paar dagen voor bederf gevrijwaard was.

De derde dag na het avontuur met de krokodil kwamen ze weer bij het meertje om nieuw riet te halen. Daar dreef het dode dier met de buik omhoog; het was opgezet als een luchtballon van alle gassen die zich erin ontwikkeld hadden. En boven op dit drijvend eiland lag een reuzenvaraan zich te koesteren in een eenzame zonnestraal. Toen het dier de jongens ontdekte, liet het zich van zijn eiland in het water glijden en dook onder. Er hing een vreselijke lucht in de omtrek.

Nog een paar dagen hielden de jongens zich bezig met het maken van pijlen, toen hadden ze er genoeg en besloten weer terug te gaan naar het dorp.

Boze geesten!

De vrouw van Teroea sterft aan malaria en de Papoea's denken dat een boze geest haar gepakt heeft. Dansen in het „geestenhuis". De aarde golft en twee van Frao's jongen worden verpletterd. De tijd vliegt ongemerkt.

Hoe dichterbij ze bij het dorp kwamen, hoe vlugger Tiliauw begon te lopen. Zolang ze midden in de avonturen waren, had hij weinig aan Frao gedacht; er was zoveel anders om op te letten en aan te denken; maar nu hij weer op de begane grond tussen het dorp en het sagobos kwam, maakte het verlangen naar zijn hond zich van Tiliauw meester. Zou Ratunasoä terug zijn in het dorp en zou Frao het goed maken?

Ten laatste kwamen ze aan de boomstam, die over het beekje lag. Singkai stiet een langgerekte kreet uit om te waarschuwen dat ze aankwamen; er kwam ook een kreet uit het dorp als antwoord, maar verder bleef alles doodstil. De zon brandde fel op de bruine daken der huisjes, die daar op hun hoge stelten midden op de open plek in het bos stonden. De beek kabbelde zachtjes onder de boomstam door en er was geen hondengeblaf om hen te verwelkomen.

Rechtstreeks liep Tiliauw naar het huis van Ratunasoä. Alles was er uitgestorven; een blik op de plaats van het

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

vuur onder het huis overtuigde hem dat daar minstens een week lang geen vuur ontstoken was geweest; Ratunasoa was dus nog steeds niet terug van zijn jachtpartij.

Toen ging Tiliauw naar het huis van den ouden Teroea, die met zijn vrouw ontsnapt was, toen de Waris jaren geleden Sawia-Arso overvielen en alle bewoners vermoordden. Op zijn roepen klom Teroea langzaam van de ladder af en lachte vriendelijk. De oude was erg verknocht geweest aan Astam, Tiliauw's vader, en daardoor zag hij in Tiliauw zelf altijd nog het aanstaande opperhoofd van de Sawia. Hoewel hij bang was voor de duivelskunsten van Ratunasoa, wilde hij Tiliauw toch graag helpen tegen dien gevaarlijken vijand. Want niemand wist beter dan Teroea, dat Ratunasoa Tiliauw in het geheim een kwaad hart toedroeg en hem zoveel mogelijk kwaad wilde berokkenen. Maar hem openlijk waarschuwen, nee, dat dorst hij niet.

„Wat is er Tiliauw, wil je eten? Ik heb vanmorgen een vette buidelrat geschoten en je mag er een stuk van hebben.”

„Nee”, antwoordde Tiliauw, „we hebben zelf vlees genoeg. Ik zoek mijn hond. Ratunasoa heeft haar meegenomen naar het bos, al lang geleden en hij is nog niet terug. Weet je waar hij heen is?”

„Kita taoe terade (ik weet het niet)”, zei de oude nadenkend en voegde er toen geruststellend aan toe: „maar eergisteren is Astam hier geweest om sago en mais te halen; hij is dadelijk terug gegaan naar Ratunasoa en hij heeft me verteld dat alles goed is; Frao jaagt heel

BOZE GEESTEN!

mooi en zij is maar een klein beetje gewond."

Tiliauw bleef nog even praten en nodigde toen Teroea uit om mee zwijnenvlees te gaan eten. Samen gingen zij naar Tiliauw's huis, waar Singkai en Jacob al om het vuur zaten.

Een paar dagen later, toen Jacob juist op het platje voor het huis zat te mijmeren, zag hij aan de zuidzijde van het dorp beweging in het struikgewas. Even later sprong een hond boven op een omliggende boomstam, volgde die een eindje en sprong er aan de andere kant weer af. Een tweede en een derde hond volgden. „Tiliauw! Tiliauweeeeh!” riep hij naar zijn vriend, die juist op bezoek was bij Teroea. Tiliauw kwam dadelijk uit de deuropening van Teroea's huis en keek in de richting die Jacob aanwees. Ha! daar was de jachtgroep eindelijk terug: heel deftig stapte Ratunasoa over de boomstam; net als de honden volgde hij die een eindje en sprong er aan de andere kant af, om dadelijk weer op een andere boomstam te klauteren. Het lopen over boomstammen was veel gemakkelijker dan over de grond, want die was dicht begroeid met stekelplanten en er lagen veel scherpe stukjes hout, waar je gemakkelijk de blote voeten aan kon verwonden.

Dadelijk krom Tiliauw naar beneden om Frao te begroeten. Maar Frao was haast onherkenbaar veranderd. Zij kwispelde niet meer zoveel met de staart als vroeger; zij leek wel veel ouder, was magerder en zag er kwaadaardig uit. Op haar linkerschouder was een grote,

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

kale plek en daar kwam een rood litteken te zien van een wond, die zelfs nog niet helemaal gesloten was.

Tiliauw hurkte neer, nam Frao's kop in zijn armen en streekte zachtjes het gewonde lichaam. Langzaam aan gingen de ruw opstaande haren weer glad liggen en onder de liefkozingen ging de huid weer glanzen.

„Nou, wat zeg je?” vroeg Ratunaso, die schamper lachend had staan kijken. „Nu is het een jachthond geworden hè, en geen speelgoedhondje meer, zoals vroeger”.

Tiliauw gaf geen antwoord. Hij moest wel toegeven dat een Papoea niets aan een speelgoedhond heeft, maar toch betreunde hij diep in zijn hart de onbezorgd blaffende en kwispelstaartende hond, die Frao vroeger geweest was.

Zwijgend liep hij mee met Ratunaso en ging onder diens huis op een boomstronk zitten, terwijl Ratunaso het vuur aanmaakte en uit een groot pak op zijn rug stukken kasuarisvet haalde.

„Vooruit! eet maar!” nodigde hij Tiliauw uit. Maar deze schudde het hoofd: „Je weet toch wel dat kasuarisvlees taboe (verboden) is voor mij!”

„Ahja, dat is waar ook! Maar hou jij je daar nog aan? Ik dacht dat je nu andere manieren gekregen had daar aan dat grote water, bij die rare mensen, bij Hassan en zo.... Ik dacht dat je misschien helemaal niet meer bang was voor de geesten van het bos, nu je immers toch een geweer hebt.”

„Mijn vader heeft een ongeluk gekregen, doordat ik te

BOZE GEESTEN!

veel kasuarisvet gegeten heb," antwoordde Tiliauw een beetje verlegen. „Als ik nu weer kasuarisvet at, zou ik zeker doodgaan.”

„Hm!” zei Ratunasoa schijnheilig. „Dus je bent toch nog niet helemaal bedorven daar aan het grote water; je bent tenminste nog een Sawia gebleven. Nou, ik heb ook nog wel wat anders voor je.” „Astam! Astameeh! Hé.... breng het varken vlug... vlug... vlug....”

Van de andere kant van het dorp klonk een onduidelijk antwoord. Een tijdje later verscheen de kleine, potige Astam, die een dode big met de samengebonden poten als een hengselmandje over de schouder droeg. Hij haastte zich helemaal niet, ondanks het commando „vlug.... vlug.... vlug!”, maar hij liep op zijn dooie gemak, terwijl hij onderweg nog een paar maiskolven afbrak.

„Hier, die heeft jouw hond doodgebeten op de terugweg”, zei Ratunasoa en gaf de big aan Tiliauw. Het dier was iets groter dan een hond en had aan weerszijden van de lendenen een paar diepe gaten, waar de slag-tanden van Frao hem te pakken hadden gehad.

Dadelijk gingen de mannen om het vuur zitten en Astam hielp Tiliauw met zijn big, terwijl Ratunasoa zich aan de stukken kasuarisvlees te goed deed, dat het vet hem langs de kin op de borst droop. Hij snurkte luid onder het eten, want nu kon hij geen adem halen door zijn mond en de zwijnetanden in zijn neus zaten hem erg in de weg.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

De zon was weer enige keren op en onder gegaan; niemand had de moeite gedaan om te tellen hoeveel keer. De Sawia's hadden gejaagd, gegeten en geslapen zoals gewoon. Niets bijzonders was er voorgevallen. Tiliauw werd wakker en voelde zijn maag jeuken. Dadelijk liep hij naar de hoek van de woning, waar de baais met sago stonden. „Wat is dat nou? De sago is op!” riep hij verwonderd, terwijl hij de lege baai in zijn hand hield.

„Ja, de sago is op. Ik heb ze aan Ratunasoa gegeven, want hij had honger”, bevestigde Singkai. Nu, dat was een doodgewone zaak. Als iemand van de stam honger heeft, geef je hem natuurlijk te eten. Maar ze hadden toch wel een beetje voor zichzelf mogen houden, vond Tiliauw. Hij zou nu op zijn beurt maar bij Teroea gaan bedelen.

Hij kwam bij Teroea: „Heb je een beetje sago voor ons, wij hebben honger.”

„Ah ja, dat is jammer, want wij hebben ook niets meer. Gisteren hebben wij juist het laatste aan Ratunasoa gegeven.”

In het hele dorp was geen kruimel sago meer, behalve bij Ratunasoa, die hen de wijze raad gaf maar gauw naar het bos te gaan en nieuwe te kloppen. Hijzelf ging natuurlijk niet mee, want een medicijnman behoeft niet te werken, omdat de gewone stervelingen dat wel voor hem doen; die brengen hem van alles het beste in ruil voor de belangrijke diensten die hij de stam bewijst, door de mensen op de hoogte te houden van de wensen der geesten. Hij heette wel medicijnman, maar de medicijnen

BOZE GEESTEN!

die hij toediende waren heel anders dan de pillen en poeiers die onze dokters voorschrijven als we ziek zijn. Want de Sawia's wisten niets van de microscopisch kleine wezentjes, die de mensen ziek maken. Ze hadden geen flauw idee van de gevaarlijke slangetjes, die door de malariamuggen in het bloed van de menschen worden gebracht en die door het afscheiden van vergif zulke zware koortsen veroorzaken.

Als onder de Sawia's iemand koorts kreeg, dan riepen de stamgenoten den medicijnman, omdat ze vast geloofden dat de zieke door de een of andere kwade geest bezeten was. De medicijnman moest er dan voor zorgen dat die geest op de vlucht gejaagd werd en dat deed hij door zich vreselijk toe te takelen en daarna allerlei danspassen uit te voeren om de zieke heen onder het uitstoten van de meest afschuwelijke kreten. Soms duurde het wel dagen lang voordat de geest zich liet verdrijven en de zieke beter werd en soms werd die ook helemaal niet beter, maar dat kwam dan doordat de zieke een heel zware zonde tegen de regels van de stam begaan had of doordat hij zich een vijand op de hals gehaald had, die nog geleerder was dan de medicijnman zelf. Maar nooit kwam het in hun hoofd op, dat de medicijnman in werkelijkheid wel eens helemaal niet de kracht kon bezitten, die hij beweerde te hebben. Neen, de stam zou het zonder medicijnman helemaal niet kunnen stellen en dus werd er ook goed voor hem gezorgd en leed hij aan niets gebrek, zelfs al werkte hij niet mee met de andere leden van de stam.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Het hele dorp was dus uitgelopen naar het sagobos, waar Tiliauw, Singkai, Jacob en de andere mannen een paar sagopalmen velden. Nu zij behoorlijke stalen bijlen hadden om mee te hakken, ging dit werkje heel wat vlugger dan vroeger. Het was nu eigenlijk kinderwerk, zo makkelijk ging het.

Zodra de bomen gevallen waren, maakten de mannen lange houten wiggen en dreven die in de stammen totdat ze gespleten waren. Daarna klopten ze het merg tot pulver, juist zoals ze dat vroeger ook hadden gedaan, met een stenen hamer. De vrouwen hadden intussen ook weer hun wasgoot gemaakt, zoals ze dat gewoon waren, met de reusachtige bladscheden van de sagobladeren op schragen geplaatst, waarin het helderwitte sago-meel straks uit het merg moest worden gewassen. De vrouw van Teroea, als oudste, pakte de eerste baai vol merg en stortte het in de goot, toen zij opeens erg duizelig werd. Zij greep zich vast aan de wasgoot om zich overeind te houden, maar het werd haar alles zwart voor de ogen: zij zakte in elkaar en trok de hele stellage in haar val over zich heen.

De Papoea's schrokken vreselijk! In plaats van het arme oude mens te helpen en haar ergens op de zachte varens neer te leggen, keken zij angstig toe, hoe de vrouw daar in de modder lag te rillen. Alleen Tiliauw en Jacob durfden iets dichterbij te komen. Tiliauw herinnerde zich, hoe hij zelf eens bij den goeroe een zware koortsaanval gekregen had en hoe de goeroe hem toen bittere pillen gegeven had, waar hij weer beter door

BOZE GEESTEN!

geworden was. Had hij nu ook maar zulke pillen! Het zou prettig zijn om de vrouw van Teroea te helpen — het zou ook prettig zijn om bij de stam een grote naam te krijgen als iemand die door een paar witte balletjes kwade geesten kan verdrijven.

Maar hij had geen pillen en dus was het enige dat hij kon doen, te tonen dat hij niet bang was voor boze geesten. Dadelijk maakte hij dus van palmladeren een soort rustbed en tilde het arme verschrompelde vrouwtje daarop met behulp van Jacob. Ze was niet zwaar; zeker had ze in de laatste tijd al meer koortsaanvallen gehad, die haar uitgemergeld hadden. Daar lag zij nu te rillen en te klappertanden en Tiliauw wist niet wat hij verder doen moest.

Singkai was met de anderen weggelopen naar het dorp, bang dat anders de kwade geest misschien ook hen te pakken zou krijgen. Alleen achter gebleven, voelden de jongens zich in het sagobos ver van gerust; er was nu niemand om hun moed te bewonderen en, hoewel de goeroe hen vroeger verteld had dat de koorts niet door geesten wordt veroorzaakt, de goeroe had goed praten — hij woonde aan de kust midden tussen zijn vrienden, maar Tiliauw en Jacob zaten diep in het bos, dat zelfde bos waarvan hun ouders altijd hadden verteld dat het vol geesten zat. Misschien dat toch.... je kon nooit weten!

Om iets voor het vrouwtje te doen, maar ook vooral om zijn eigen angst te verdrijven, maakte Tiliauw een vuurtje bij de voeten van de zieke. Maar het vrouwtje

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

kon er al niet warm meer door worden: zij was te oud en te uitgemergeld om een zó zware koortsaanval te doorstaan en het duurde dan ook niet lang of zij hield op te rillen. Het vrouwtje was gestorven

Toen zij zagen dat alle leven geweken was, werd het Tiliauw en Jacob te machtig. Zonder verder te denken aan het figuur dat zij zouden slaan, vluchtten zij hals over kop naar het dorp.

De medicijnman stond daar al in volle glorie, de haren versierd met vogelveren en het gezicht besmeerd met rode en witte aarde, met houtskool en met vet. Zó verschrikkelijk zag hij er uit, dat zeker geen enkele geest het in zijn hoofd gehaald zou hebben zich in zijn nabijheid te wagen. Hij stapte rond met zijn lange rottanstok, waar een poppetje op gesneden was en waar hij hier en daar rode en zwarte veertjes aan had gebonden, veertjes van de rode en de zwarte kakatoe. Zo uitgedost wilde hij zich juist op weg begeven naar het sagobos, waar volgens zeggen van de mensen de vrouw van Teroea door een boze geest was aangevallen, die zich tevoren waarschijnlijk in het merg van de sagopalm had schuil gehouden.

Toen Tiliauw nu bevend vertelde dat de vrouw opgehouden had zich te bewegen en daar heel stil lag, veranderde de medicijnman van plan. Hij had nu in het bos niets meer te maken. Een paar mannen zouden wel zorgen dat het lichaam van de vrouw buiten het sagobos gebracht werd en daar op een stelling gelegd, wat de Sawia-manier van begraven was. Maar de medicijnman zelf had belangrijker dingen te doen. Er moest gezorgd

BOZE GEESTEN!

worden dat er niet nog meer slachtoffers zouden vallen : er moest gedanst worden om de geesten weer te verzoenen en te vernemen hoe het wel kwam dat de stam door zulk een ongeluk getroffen was.

Voor dit dansen was een speciaal huis gebouwd, een eindje van het dorp. Het was veel groter dan de gewone huizen en de vloer was ook maar twee meter van de grond. Er was geen ladder om binnen te klimmen, want langs een ladder zouden ook de kwade geesten naar binnen hebben kunnen gaan. In plaats daarvan waren er drie ruwe banken, de een al hoger dan de andere ; eerst stapte je op de laagste bank en zo vervolgens op de hogere, totdat je met een sprongetje de deur binnen kon komen. Om helemaal zeker te zijn dat de geesten van deze ingang geen gebruik zouden maken, waren die banken, net als alle andere uitstekende stukken hout van het gebouw, gesneden in de vorm van krokodillen, schildpadden, varanen en andere dieren, zoals die in werkelijkheid nooit op aarde rondgewandeld hebben en die het huis daar moesten bewaken.

Nu er een grote plechtigheid zou plaats vinden, haalde Ratusaoa al zijn geheimzinnige toverrommel uit zijn huis te voorschijn en bracht alles naar het geestenhuis. Bij het licht van de flambouwen zag het er daarbinnen erg griezelig uit, zodat Tiliauw al gauw onder de invloed kwam toen hij bij zonsondergang met de anderen mee naar binnen wipte. Zwijgend hurkte hij tussen de mannen langs de wand en wachtte.

Het onheilspellend geroep van een uil klonk van het

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

hoge dak, een windstoot ging door de bomen van het bos en bijna tegelijkertijd verscheen de medicijnman door een tweede ingang. In zijn afzichtelijke beschrijving sprong hij met grote danspassen tot midden in de kring der mannen, richtte zich daar hoog op, pakte de toverstok in beide handen en liet een langgerekte, klagelijke kreet horen. Tegelijk begonnen nu ook de tam-tams te slaan, de een langzaam, de ander heel vlug, maar toch met een zekere regelmaat, zodat alles mee begon te golven. Ratunasoa draaide en kronkelde met zijn lichaam alsof hij de hevigste pijnen had. Opeens zwegen de trommels, alsof ze een teken gekregen hadden, er heerste een onheilspellende stilte . . . een klagende zucht van de wind door de bomen werd gehoord en meteen viel de trommelmuziek ook weer in en begon Ratunasoa nu met woeste sprongen in het rond te dansen. Ook de andere mannen waren opgestaan en dansten met dribbelpasjes achter den medicijnman aan alsof zij hem met hun pijlen en bogen achtervolgden. Telkens draaide de medicijnman zich al dansend om, alsof hij zich op zijn achtervolgers wilde storten en zo ging het om en om, om en om door het geestenhuis, dat de vloer er van zuchtte en steunde. Aan één stuk door ging deze vertoning, totdat de zon opging en aan het spelletje een eind maakte. Toen gingen de mannen terug naar hun huizen, zwaaiend als dronken kerels van moeheid en zó verdoofd door het geluid van de tam-tams, dat ze zelfs het verwonderde schreeuwen van de witte kakatoe's in de bomen niet hoorden. Bijna de gehele dag lagen ze als blokken hout in hun huizen, de vrouwen

BOZE GEESTEN!

moesten uit het bos maar iets te eten zien te halen en 's avonds begon hetzelfde liedje.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Natuurlijk was deze manier van doen niet erg verstandig, want inplaats van zich sterk te maken tegen de gevreesde koorts, werden ze hoe langer hoe meer uitgeput door het vele dansen en het te weinig eten; ze gingen niet meer sagokloppen en dachten er niet over om op jacht te gaan, dus leden ze bijna honger. Totdat de medicijnman eindelijk zijn eigen maag ook zo erg voelde jeuken, dat hij het tijd vond om op te houden met de grap. Toen vertelde hij onder veel gewichtigdoenerij, dat de geesten tevreden gesteld waren en alles verder goed zou gaan, als men zich maar hield aan de oude, eerbiedwaardige gebruiken van de stam. Met deze wijze uitspraak waren alle partijen tevreden en zijn eigen gezag was er weer eens flink door bevestigd: was hij immers zelf niet de bewaarder van die oude gebruiken?

Nu was het tijd om weer hard te gaan werken en zo gauw mogelijk de voedselvoorraad aan te vullen. De vrouwen en enkele van de mannen trokken weer naar het sagobos en de anderen namen de honden en gingen op jacht. Tiliauw sloot zich bij de jagers aan en wilde Frao ook meenemen, maar Ratunasoā vond dit niet goed en wilde Frao bij zich in het dorp houden. „Waarom mag Frao niet mee?” vroeg Tiliauw, maar nu op een heel andere toon dan vroeger, want hij was nog diep onder de indruk van het gebeurde. „Omdat ik haar nog nieuwe dingen wil leren”, antwoordde Ratunasoā kortaf. Daarmee was de zaak afgedaan, want Tiliauw dorst niet meer tegenspreken zoals vroeger. Hij liet Frao dus achter in het dorp en troostte zich, dat het dier dan tenminste ook

BOZE GEESTEN!

geen ongelukken kon krijgen.

Toen de mannen eenmaal op jacht waren, dachten ze er niet over vooreerst weer terug te gaan naar het dorp. Af en toe zonden ze iemand met een lading vlees voor Ratunasoa en voor de sagohalers en die bracht dan een paar dagen later een vracht sago in ruil.

Na twee weken in het bos rondgezworven te hebben, was het Tiliauw's beurt om naar het dorp te gaan. Toen hij daar aankwam, wachtte hem een grote verrassing: Frao was moeder geworden van drie snoezige jonge hondjes. Zij had een kuil gegraven tegen de half verbrande boomstam aan, die onder Ratunasoa's huis lag en daarin had zij het nest gemaakt waarin haar jongen verblijf hielden.

Nu wilde Tiliauw niet meer weg uit het dorp, maar bleef bij Frao. Dat de makkers in het bos daardoor geen sago kregen, daar bekommerde hij zich verder niet om. Na een paar dagen te hebben gewacht op de terugkomst van Tiliauw, stuurden de mannen in het bos een nieuwe afgezant en toen die in het dorp aankwam, keek hij ook in het geheel niet vreemd op, dat Tiliauw hen voor een paar pas geboren hondjes in de steek gelaten had. Aan samenwerking waren de Sawia's heel weinig gewend en eisten ze ook niet van elkaar, behalve in oorlogstijd. In vreedstijd was het de gewoonte maar zo'n beetje zijn luimen te volgen, zonder zich veel om de anderen te bekommeren. Ieder zorgde voor zichzelf en rekende ook alleen op zichzelf. Het leven in het bos was immers zo gemakkelijk: er was wild en sago in overvloed, overal

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

kon je in een half uur je huis bouwen, je hoefde nooit rekening te houden met de tijd, want iedere morgen ging de zon precies om zes uur op en 's avonds om zes uur weer onder en de ene dag was precies gelijk aan de andere, behalve dat het in de ene helft van het jaar een beetje meer regende dan in de andere, zodat de rivieren soms overstromden; niemand moest naar de school, naar zijn werk of naar de trein; zij groeiden op en leerden spelenderwijs alles wat een woudloper kennen moet en ze werden oud zonder het te merken, wanneer zij tenminste niet te voren getroffen werden door een vijandelijke pijl of . . . in de klauwen vielen van de vijandelijke geest, een soewangi, zoals dat gebeurd was met de vrouw van Teroea. Ja, de vijanden in de gedaanten van mensen en geesten, dat was eigenlijk hun enige zorg.

En juist in deze tijd schenen de geesten erg onrustig. Eerst de plotselinge dood van de vrouw van Teroea, toen een tijdje stilte, maar ondanks de belofte van den Medicijnman na het dansen, leek het toch nog of er iets broeide Op een morgen dat Tiliauw nog sliep werd hij opeens heftig door elkaar geschud. Hij sprong verschrikt overeind en zag dat het huis heen en weer zwaaide als een man die te veel uit de groene fles gedronken heeft. Hij rende naar buiten en daalde haastig van de ladder. Overal klonken verschrikte kreten — de grond golfde onder zijn voeten in grote lange golven die van het Westen naar het Oosten liepen als de golven van de zee in een hoge deining — de aarde scheurde metersdiep en hoge bomen in het bos stortten met een donderend ge-

BOZE GEESTEN!

weld omver bovenop de kleinere bomen die zij in hun val versplinterden. Er was een aardbeving!

Instinctmatig rende Tiliauw naar het huis van den medicijnman, alsof die hem tegen het geweld zou kunnen beschermen. Alle Sawia's, die in het dorp waren, deden hetzelfde. Het was nog schemerdonker en dat maakte de zaak nog erger. Even was het stil en juist wilde Ratunasoa een houding aannemen of hij de verschrikking bezworen had, toen een nog heviger golving kwam en met luid gekraak de vloer uit Ratunasoa's woning losbrak en gedeeltelijk naar beneden tuimelde. Tegelijk werd het weer heel stil.

Gelukkig hadden de mannen zich allen in veiligheid kunnen brengen en Tiliauw wilde al terug gaan naar huis, toen hij Frao bemerkte die al jankend probeerde om zich een weg te banen door de warboel van hout onder het huis van Ratunasoa. Nu herinnerde hij zich ook de jonge hondjes die daar bij de boomstronk hun nest hadden. Zonder bedenken waagde Tiliauw zich onder het half vernielde huis en zocht tussen de ruïne. Het duurde niet lang of hij had zoveel van de rommel opgeruimd dat hij bij de boomstam kon, maar daar werd zijn vrees ook bewaarheid. Twee arme verpletterde diertjes haalde hij te voorschijn en het derde kon hij eerst niet vinden. Eindelijk ontdekte hij het heel achterin het hol onder de boomstam waar het veilig was geweest voor de vallende stukken hout. Het had zelfs geen schrammetje opgelopen. Hoewel Frao eerst smartelijk gejangt had toen zij haar twee arme dode kindertjes zag, die nauwelijks het zonlicht

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

gezien hadden, was zij toch zo dolblij met de levende derde, dat zij niet lang tijd had om te treuren. Het was of zij nog erger verwacht had.

Gedurende de eerstvolgende dagen kwamen er nog af en toe lichtere schokken, maar die waren kinderspel vergeleken bij de eerste.

Daar het huis van Ratunasoā hersteld moest worden, wilde Tiliauw Frao met haar jong met zich mee naar huis nemen, maar daar wilde Ratunasoā niet van horen: „Dit jong is van mij”, zei hij, „de vader is van mij en het is bij mij onder het huis geboren; ik heb het verzorgd ook, dus is het van mij.”

Tiliauw had wel graag willen zeggen dat Ratunasoā er al heel slecht voor gezorgd had, door Frao met haar jongen zo maar zonder enige beschutting te laten en dat de medicijnman als zijn aandeel juist een van de hondjes gekozen had, die nu dood waren, maar zoiets durfde hij nu niet meer te zeggen: nu vooral niet, waar de geesten toch al zo oproerig waren en de bodem lieten golven of hij uit water bestond. Zo troostte hij zich dus maar met de gedachte dat Frao zeker nog wel eens jongen zou krijgen en dan zou hij ze zich niet meer afhandig laten maken.

Bij Tiliauw duurde het verdriet nooit lang. Een paar dagen na de vreselijke gebeurtenis was hij alweer op jacht en nieuwe avonturen verdrongen alle droevige herinneringen.

Hassan komt terug!

De tijd van de Paradijsvogeljacht breekt weer aan en Hassan komt terug. Ratunasoa haalt een gemene streek uit en bijna was het gedaan met de vriendschap tussen Hassan en Tiliauw.

Als het leven vrij van zorgen is en vol afwisseling, gaat de tijd vliegensvlug, soms zelfs sneller dan ons lief is. Zo gaat het in onze vacanties en zo ging het ook met Tiliauw in Sawia-Arso, want het leven was daar één groot doe-maar-waar-je-zin-in-hebt en het bos zorgde voor de afwisseling.

Voordat hij het wist begonnen de regens te vermindern en draaide de wind naar het Oosten. Toen bedacht Tiliauw met een schok: „Hé ja, nu zal Hassan wel gauw terugkomen om paradijsvogels te schieten.” Want in de regentijd die voor de Papoea's hetzelfde is als de winter voor ons, traden alle rivieren buiten hun oevers en overstroomden de lager gelegen stukken bos; dan was het reizen zo goed als onmogelijk en vandaar dan ook dat de vogeljagers altijd moesten zorgen, vóór het invallen van de zware regens weer terug te zijn aan de kust en dat zij zich haastten om er vlug bij te zijn als het water begon te zakken, om het binnenland in te trekken en de

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

anderen voor te zijn bij het zoeken naar goede jachtterreinen.

Het vooruitzicht van Hassan's komst vervulde Tiliauw met nieuwe vreugde en nieuwe verwachtingen. Als hij niet zo opgewonden was geweest zou hij zeker geluisterd hebben naar een waarschuwende stem in zijn binnenste, die hem trachtte te zeggen dat er enkele dingen niet in orde waren. Daar waren de kippen die Hassan met zoveel moeite had megedragen naar Sawia-Arso, opdat ze daar zouden broeden en kuikentjes krijgen en hij bij zijn terugkomst verse eieren zou kunnen eten Wat was er van die kippen geworden? In het dorp waren ze niet te zien en nooit werden de Sawia's gewekt door hanengekraai.

Zolang het vorige bezoek van Hassan had geduurd, waren de kippen goed verzorgd geweest. Iedere morgen en iedere avond had Hassan zelf een paar maiskolven van de korrels ontdaan en die korrels voor de kippen rondgestrooid, totdat de dieren zó mak waren geworden, dat ze uit zijn hand kwamen pikken. Tiliauw had dat na het vertrek van de jagers nog een paar dagen volgehouden, maar al gauw was hij voor enige dagen het bos ingetrokken. Toen waren de kippen zelf hun voedsel gaan zoeken; de Papoea's waren boos geworden en hadden ze uit hun aanplant gejaagd, totdat ze eindelijk helemaal verwilderd waren en voor goed in het bos bleven, waar ze zich verbroederden met de „ajam alas" en de maléo's. Af en toe kwam Tiliauw er nog wel een tegen, maar die was dan zo schuw als de overige bosdieren en vloog op als een fazant. Ook waren er nog andere dingen die zeker niet naar Has-

HASSAN KOMT TERUG!

san's zin zouden zijn, maar Tiliauw was zich van dit alles niet bewust of misschien wel, wilde hij liever niet aan mogelijke onaangename dingen denken.

In ieder geval, hij was kinderlijk blij bij de gedachte aan Hassan's spoedige terugkomst en dadelijk riep hij zijn beide makkers om met hen de paradijsvogeljagers tegemoet te trekken.

Zij gingen regelrecht naar de plaats waar zij meer dan een half jaar geleden afscheid van Hassan hadden genomen; die plaats lag aan de grens van het gebied van de Jetti's. Daar wilden ze op hem wachten.

Toen ze aangekomen waren en hun bivak moesten opslaan, bleven ze natuurlijk niet op het pad — neen, dat was veel te gevaarlijk. Men kon nooit weten en het was goed het zekere voor het onzekere te nemen. Langs het pad zouden ook andere jagers kunnen komen, ja misschien zelfs de Jetti's als die eens kwade plannen mochten koesteren. In dat geval was het een groot voordeel te zien zonder gezien te worden en dus gingen ze een paar kilometer links van het pad en sloegen daar hun bivak op.

Maar hoe zouden ze dan weten wanneer Hassan in aantocht was? Zou hij niet ongemerkt voorbij kunnen trekken? Welneen, de kakatoes zouden hen wel tijdig waarschuwen door hun schel gekrijs. Het was al moeilijk genoeg voor een paar eenzame jagers om aan de opmerkzaamheid van die lastige vogels te ontkomen en terwijl onze vrienden voorttrokken fladderden de witte kakatoes van boomtop tot boomtop onder het maken van een oorverdovend spektakel. Een grote groep jagers als

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

die van Hassan met bagage in blikken trommels op de rug zou dus onmogelijk ongemerkt door het bos kunnen trekken.

Tiliauw, Jacob en Singkai zochten een geschikte plaats dicht bij het water en dichtbij het sagobos, want eten zouden ze nodig hebben, daar hun verblijf op deze plaats evengoed weken als dagen zou kunnen duren; daarvan viel vooruit niets te zeggen. Nu, in het sagobos konden ze vrij kappen — het behoorde aan de Sawia's al maakten die er zelden gebruik van omdat het zo ver van hun dorp lag. Een doodskop op een paal waarschuwde vreemdelingen om er met hun handen af te blijven. Die doodskop stond er bij wijze van bordje „ver-

HASSAN KOMT TERUG !

boden toegang" en een artikel van het wetboek van strafrecht was daarbij overbodig: dit was een verboden toegang krachtens de ongeschreven wet van het oerwoud, het recht van de sterkste.

De doodskop keek waarschuwend in de richting van het gebied der Jetti's. Een tijdlang was dat anders geweest en dat was kort na de dood van Astam, toen de Sawia's erg verzwakt waren. Toen hadden de Jetti's het gewaagd om de kop met het gezicht naar de andere kant te draaien, waarmee ze te kennen hadden gegeven: „wij hebben het sagobos ingepalmd — doe er maar wat tegen, als je durft!" En omdat de Sawia's zich toen te zwak hadden gevoeld om op het oorlogspad te gaan, hadden ze de Jetti's rustig hun gang laten gaan.

Totdat Tiliauw en Jacob teruggekomen waren met Hassan, die bij zijn vertrek een geweer en munitie achter zou laten. Toen hadden de Sawia's zich opeens weer erg krijgshaftig gevoeld, waren naar het sagobos toegegaan, hadden volop sago gehaald en de schedel weer in de goede richting laten kijken. Als Hassan dom genoeg geweest was om hen hun zin te geven, zouden ze zeker met diens geweren een krijgstoct tegen de Jetti's ondernomen hebben om zich over de ondergane belediging te wreken, maar Hassan dacht een beetje verder dan zijn neus lang was: hij hield niet van zulke nutteloze vechtpartijen en wilde graag met iedereen goede vrienden blijven, ook met de Jetti's.

„Ik moet mijn kruut en lood duur betalen", zei hij altijd, „veel te duur om er mensen mee te schieten." Of een

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

andere keer wanneer de Papoea's hem probeerden over te halen met hen op het oorlogspad te gaan, zei hij weer : „Denk je soms dat ik mijn schulden bij den Chinees kan betalen met mensenscalpen : Wijs mij maar, waar de speelbomen van de paradijsvogels zijn, dat is veel beter.

Zo was er ook ditmaal van een wraaktocht tegen de Jetti's niets gekomen, maar deze, die door hun verspieters op de hoogte gebracht waren van de versterking die de Sawia's gekregen hadden, hadden hen verder met rust gelaten en hun rechten op het sagobos geëerbiedigd.

Telkens als Tiliauw op zijn tochten langs de doodskop kwam en zag dat alles in orde was, vulde hem dit met trots, want hij wist heel goed dat de Sawia's hun veiligheid uitsluitend aan hem en zijn geweer te danken hadden. Ook nu weer keek hij naar de doodskop en knikte tevreden. Jammer dat er in de Sawia-taal geen spreekwoord bestond als : „hoogmoed komt voor de val", anders zou hij hebben moeten weten dat het tijd voor hem werd om op zijn tellen te passen, zoals we spoedig zullen zien.

Hoeveel maal had Hassan hem niet op het hart gedrukt om toch vooral zuinig om te gaan met zijn munitie en het geweer alleen te gebruiken voor zelfverdediging. „Af en toe een varken of een kasuaris, dat mag wel, maar in geen geval mag je ooit op paradijsvogels schieten, versta je?" had Hassan nog bij het afscheid gezegd. En Tiliauw had het wel grif genoeg beloofd, maar was die belofte ook dadelijk weer vergeten, toen Hassan zijn hielen gelicht had. Paradijsvogels, neen, die had hij niet geschoten, maar dat was dan ook het enige waarin hij Hassan's raad

HASSAN KOMT TERUG!

had opgevolgd. Voor de rest had hij maar raak gejaagd en nog bovendien het geweer telkens uitgeleend aan Singkai. Nu waren zijn kruit en hagel bijna op en wanneer de Jetti's op dit moment een aanval ondernomen hadden, zou het er slecht met de Sawia's hebben uitgezien en zou Hassan bij zijn terugkomst niet veel meer dan een hoop as hebben gevonden.

Gelukkig waren de Jetti's van deze stand van zaken niet op de hoogte en Tiliauw zelf maakte zich in het geheel niet ongerust, daarvoor was hij van nature veel te kinderlijk onbezorgd. Hassan kwam immers gauw terug en dan zou de voorraad kruit en lood wel aangevuld worden. Daarbij kwam het niet in hem op, dat Hassan wel eens niet te spreken zou kunnen zijn over de manier waarop er met het geweer was omgegaan.

Neen, van dit alles had Tiliauw geen flauw vermoeden, terwijl hij alleen bij het kampvuur zat. De anderen waren even weg om hout en blaren te halen voor het bivak en hij staarde in het vuur, zich verheugend op Hassan's terugkomst en op de nieuwe avonturen die ze nu zeker gingen beleven. Hij proefde in gedachten de heerlijke koffie met suiker, de witte rijst en het zout, waarvan hij nu zeker ook weer een flinke voorraad zou krijgen.

Maar al staarde hij in het vuur, hij sufte allerminst: sinds enige ogenblikken was zijn aandacht getrokken door het vreemde gedrag van een groene duif. Er waren veel groene duiven in de omtrek die naar de vruchtjes zochten van de waringinbomen, maar deze ene gedroeg zich heel bijzonder. Zonder van houding te veranderen

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

sloeg Tiliauw haar aandachtig gade en wist haar in een paar seconden haar geheim te ontfutselen. Ha! nu wist hij het al! Hij stond op en liep recht op een dode boom toe: op schouderhoogte was een holte — hij greep er met de hand in en de hand kwam weer te voorschijn met twee jonge duiven die pas hun nestveren hadden.

Zonder zelfs zijn gezicht te vertrekken liep Tiliauw met zijn buit terug naar het vuur, braadde de duiven en at ze om zo te zeggen met huid en haar op; alleen de donzen veertjes waren er in het vuur afgeschroeid. Geen twee minuten waren er verlopen sinds hij de angstige moederduif had opgemerkt, toen hij zijn lippen aflikte na de laatste hap. Er had zich weer een klein bosdrama afgespeeld: een groene duif was haar jongen kwijt en Tiliauw had een aangenaam gevoel in zijn maag.

Ook had hij een prettig gevoel in zijn ijdelheidsknobbel, want was het niet opnieuw gebleken dat hij scherpere ogen had dan zijn kameraads? Ook Singkai en Jacob waren verscheidene malen langs de dode boomstam gelopen, maar zij hadden niets opgemerkt. Tiliauw, de zoon van het opperhoofd der Sawia's, had de duiven gevonden en als beloning had hij ze nu in zijn maag, terwijl de anderen nog hongerig waren.

Geen woord sprak hij over het voorval met zijn twee kameraads toen deze terug kwamen met armen vol bladeren voor het dak. Dat zou op grootspraak geleken hebben en grootspraak is een zonde waaraan geen jager zich schuldig maakt, tenminste geen Papoea jager. Vlug sloegen ze samen het bivak op volgens de oude beproefde

HASSAN KOMT TERUG!

methode: het afdak met de rustbank er onder om op te slapen en al gauw zaten ze samen gezellig om het vuur sago te roosteren.

Verscheidene dagen bleven de vrienden op die zelfde plaats; wel gingen ze een voor een op jacht maar ze verwijderden zich toch niet ver, want elk ogenblik moesten ze klaar zijn om Hassan tegemoet te trekken. Eindelijk kwam toen het langverwachte teken: schel gekrijs in de toppen der bomen ten Noorden van het bivak.

Dadelijk pakten ze hun wapens en hun noké's bij elkaar en snelden weg, het kamp aan zijn lot overlatend. Daar stond het bivak verlaten met het smeulende kampvuur. Het had onze vrienden als een echt gezellig tehuis gediend voor lange dagen en nu lieten ze het liggen zonder het verder een blik te gunnen. Maar ja! waarom zouden ze er ook aan gehecht hebben! Ze konden immers ieder ogenblik weer een zelfde bivak bouwen op elke willekeurige plaats in het bos. Eigenlijk was het gehele bos hun tehuis waarvan ze nu hier dan daar een kamertje inrichtten.

De jongens snelden zwijgend voort met grote glijdende passen, bukkend voor doornstruiken, nu eens links dan rechts afslaand om een gemakkelijker doortocht te kiezen. Toen ze het pad naderden gingen ze nog voorzichtiger lopen: zonder enig geluid te maken slopen ze door het struikgewas en wachtten tot de rustverstoorders langs zouden komen. De kakatoes lieten zich al duidelijker horen en hier en daar kwam er een te zien die zich van een tak naar beneden liet hangen, zijn oranje kuif opzette

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

en schreeuwde dat horen en zien verging.

Nu werd er ook een welbekend geluid hoorbaar van de naderende jagers zelf: ping - pong - ping - pong klonk het indeuken en uitbollen van de draagtrommels, precies op de maat van het lopen der dragers. Nog even en daar verscheen een rode lap — toen iets bruins . . . Ja, het was Hassan wel degelijk. Hassan met zijn oude militaire broek en zijn gerafelde beenwindsels. Voor de lange mars had hij ook zijn schoenen aangetrokken — die schoenen waarvoor Tiliauw vroeger zo'n angst gehad had, omdat de voetsporen geen afdrukken van tenen vertoonden.

Hoewel hij nu zeker van zijn zaak was, liet Tiliauw de troep toch eerst passeren voor hij zich liet zien. Toen sprong hij uit de struiken en riep: „Pai toea Hassan! Pai toea eeh!”

Dadelijk stond de troep stil en de mannen keerden zich om. Tiliauw lachte, Hassan lachte, allemaal lachten ze, want ze waren blij elkaar weer te zien en hoopten op een goede jacht. Maar ze vielen elkaar niet om de hals, want dat was zo niet hun manier van begroeten. Zij hadden een meer practische uiting voor hun vreugde: Hassan haalde zijn tabaksdoos voor de dag en elk rolde zich een sigaret.

Met welbehagen zoog Tiliauw de geurige rook van Hassan's tabak in. Dit was het eerste proefje van alle heerlijkheden die hem te wachten stonden. Voor de Sawia's was Hassan alleen gekomen als een soort St. Nicolaas en aller ogen waren gericht op de trommels. Maar met Hassan stond het anders; St. Nicolaas spelen

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

is wel erg amusant, maar dat was het eigenlijke doel van zijn tocht niet. Hij kwam om geld te verdienen, zoveel mogelijk geld, en voor dit doel alleen waagde hij ieder jaar opnieuw zijn leven en leed hij opgewekt de grootste ontberingen. Dat hij door de handelaars en door de belastingambtenaren zó geplunderd werd dat hij toch altijd even arm bleef, daaraan dacht hij maar liever niet, want waar zou hij anders de moed vandaan halen telkens opnieuw te beginnen? Zijn gedachten waren dus bij de paradijsvogels en hij berekende al hoeveel trommels vol hij dit jaar thuis zou brengen.

„Zijn er veel vogels dit jaar?” vroeg hij zo langs zijn neus weg.

De eenvoudige vraag bracht Tiliauw ineens uit zijn St. Nicolaas stemming in de nuchtere werkelijkheid terug. Nu voor het eerst drong het tot hem door dat het leven niet enkel uit pleziertjes bestond en dat er ook iets gedaan moest worden om die pleziertjes te verdienen. Ook voelde hij opeens dat er iets niet geheel in orde was: hij had de laatste tijd maar heel weinig paradijsvogels op de speelbomen gezien en het was of je ze ook minder hoorde dan vroeger. In zijn onnadenkendheid had hij daar verder niet op gelet — maar nu Hassan er naar vroeg . . .

Hassan zag al aan zijn gezicht, dat er iets haperde. „Nou, hoe is het? Hebben jullie ze misschien verjaagd met het geweer?”

„Neen, ik heb geen vogels gejaagd, maar misschien heeft het te veel geregend van het jaar. Er zijn er niet zoveel als het vorig jaar, maar toch wel veel”. Tiliauw

HASSAN KOMT TERUG!

praatte maar zoo een beetje onzin, om de aandacht van Hassan af te leiden, maar Hassan was nu klaar wakker. Hoewel hij gewoon doorlachte alsof er niets gebeurd was, kon Tiliauw toch heel goed aan het trillen van zijn lippen zien, dat hij inwendig woedend was en met moeite zijn drift inhield.

In het dorp aangekomen, nam Hassan dadelijk zijn intrek in het huis van Tiliauw, dat hij trouwens zelf bij zijn vorig bezoek aan Sawia-Arso gebouwd had. Er werden matten op de vloer gespreid om op te slapen, de geweren werden op een rij tegen de wand gehangen en zo had het wel wat van een militaire inkwartiering. Dadelijk zette Hassan zijn mannen aan het werk om een en ander wat op te knappen: de ladder moest vernieuwd worden, want die was niet al te best meer en er ontbraken een paar sporten, zodat het een acrobatentoer was om in het huis te komen.

„Schaam je je niet, Tiliauw, dat je het huis niet beter onderhoudt? Je bent op school geweest en nu doe je weer als een echte domme bospapoea.” Hassan sprak het woord bospapoea met de nodige verachting uit; het was er hem om te doen Tiliauw te krenken, dat kon je wel zien en Tiliauw lachte zenuwachtig en verlegen; hij voelde zich vernederd tegenover de kustpapoea's van Hassan; hij had wel van schaamte in de grond willen kruipen: waarom was Hassan zoo onaardig tegen hem?

Nu, het was gemakkelijk genoeg te begrijpen waarom Hassan zulke onvriendelijke woorden zei; het ging niet om de sporten van de ladder, want het was een kleinig-

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

heid die even te herstellen. Als Tiliauw even had nagedacht, had hij wel kunnen begrijpen waarom Hassan zo uit zijn humeur was, maar Tiliauw wilde liever niet nadenken, uit angst dat hij anders tot heel onaangename ontdekkingen zou kunnen komen. Want Tiliauw hield niet van onaangename dingen en ging er zoo lang mogelijk voor op zij. Hij dacht dat het er net zo mee stond als met de doornstruiken en wespennesten in het bos en daar hij zich nog heel goed herinnerde hoe hij de eerste maal als kleine jongen in botsing gekomen was met een wespennest en hoe de wespen hem toen in dichte drom gevolgd waren en zijn zwarte huidje vol gestoken hadden met hun venijnige angels, totdat hij over de grond rolde van de pijn, had hij zichzelf stellig voorgenomen voortaan liever een flinke omweg te maken dan zich nog eens aan zulke gevaren bloot te stellen. Datzelfde systeem van omweggetjes te maken was hij langzamerhand toe gaan passen bij elke onaangenaamheid die hij in zijn leven tegenkwam en hij had nog niet geleerd dat het in heel veel gevallen beter is om de zure appel door te bijten dan omweggetjes te maken.

Had hij nu maar direct aan Hassan verteld dat hij zich niet aan de afspraak gehouden had en dat het hem erg speet, dan zou hij zich een heleboel verdriet bespaard hebben en had Hassan hem zijn onnadenkendheid zeker wel vergeven. Maar inplaats daarvan ging hij door met leugens te vertellen en te proberen Hassan's aandacht af te leiden van het gevaarlijke onderwerp. Hij zat zo erg in de angst dat hij pas heel vroeg in de morgen insliep

HASSAN KOMT TERUG!

en dus ook nog niet wakker was toen Hassan de ladder al was afgedaald om eens in het dorp rond te kijken.

Hassan ging regelrecht naar het huis van Ratunasoa. Misschien zou hij bij den ouden tovenaar wel te weten komen wat er tijdens zijn afwezigheid gebeurd was, waarom hij niet door hanengekraai gewekt was en waarom er zo weinig paradijsvogels waren in het jachtgebied van de Sawia's.

Ratunasoa ontving Hassan heel gewoon, dat wil zeggen, hij keek hem niet aan en deed net of hij niet bestond. Maar toen Hassan hem een sigaret had laten rollen, werd hij ietwat toeschietelijker en legde pisang op het vuur om samen te eten.

„Hebben mijn kippen veel eieren gelegd?” vroeg Hassan om het gesprek te beginnen.

„Terade (neen), Tiliauw gaf geen eten — zij liepen weg naar het bos — misschien wel geschoten om op te eten — ik weet het niet”. Ratunasoa was blij dat hij kwaad kon spreken van Tiliauw en zag met genoegen, dat de rimpels tussen de ogen van Hassan zich samen-trokken. Toen kwam de voornaamste vraag waarvoor Hassan gekomen was: „En de gele vogels — zijn er veel?”

„Gele vogels?” bouwde Ratunasoa tergend langzaam na, alsof hij zich verwonderde dat iemand zo'n domme vraag kon stellen. „Gele vogels? terade!”

„Wat! zijn er geen gele vogels?! Maar waar zijn ze dan heen gevlogen?”

Alsof hij iets heel diepzinnigs wilde gaan zeggen, strekte

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Ratunasoa zijn hand uit en maakte een omtrekkende beweging: „Overal waar de Papoea's geen geweren hebben.” Daarna pakte hij een stuk brandend hout uit het vuur en wenkte Hassan hem te volgen. Achter elkaar klommen zij tegen de wankelende ladder van Ratunasoa's huis op, staken het platje over en gingen binnen. Na eerst vuur gemaakt te hebben, haalde Ratunasoa een pak te voorschijn dat in boombast gewikkeld was en met rottan dichtgebonden. Tergend langzaam maakte hij het pak los en legde het toen voor Hassan neer.

Hassan werd bleek van drift: daar lag een hele stapel losse veren van de paradijsvogel, prachtige sierveren van de beste kwaliteit, maar losgetrokken uit de huid en dus niet een tiende zoveel waard als wanneer de huiden in hun geheel geweest waren. Hoeveel vogels moesten er wel geschoten zijn om zoveel veren te krijgen — wel honderd.

Werktuigelijk rekende Hassan: honderd vogels, dat is vijf coddi genadige hemel — duizenden guldens had hij er voor kunnen krijgen als hij de huiden zelf had kunnen bereiden! En nu, nu mocht hij blij zijn als hij er vijf honderd gulden voor kreeg.

Met iedere seconde steeg de razernij in Hassan, maar zijn gezicht zag er uit of het bevroren was, er was niets op te zien van wat er in hem omging. Dat Tiliauw onnadenkend was, zoals alle Papoea's, ja, dat had hij wel geweten, maar dat hij zo'n schurkenstreek uit zou halen, neen, dat had hij niet kunnen denken. En toch kon hij er niet aan twijfelen — de bewijzen lagen voor hem.....

HASSAN KOMT TERUG!

Maar bedaard aan — eerst wilde hij tenminste deze veren in zijn bezit hebben.

„Zo”, zei hij daarom een beetje dromerig, „en wat wil je daar nu mee beginnen?”

„Verkopen”, antwoordde Ratunasoa onverstoorbaar.

„Wat wil je er voor hebben?”

„Tabak.... een heel blik vol tabak. Enne.... een geweer en kruut en hagel”.

Nu nog mooier: een vol blik tabak, dat was meer dan de helft van Hassan's voorraad — en dan nog een geweer, zeker om het volgend jaar nog minder vogels te krijgen.

„Weet je wel dat die veren met mijn geweer geschoten zijn?” beet Hassan den tovenaer onverwacht toe. „Ik zal ze je afnemen en je met de rottan slaan”. En toen Ratunasoa een haastige beweging maakte om het pak met veren naar zich toe te trekken, trok Hassan zonder bedenken zijn revolver en loste een schot — vlak langs zijn prachtig opgemaakte krullebol, zodat de wind van de kogel hem langs het gezicht streek; de kogel sloeg in de deurpost en de houtsplinters vlogen in het rond.

Van schrik liet Ratunasoa zich plat voorover vallen en riep jammerend: „Niet doen! Doe dat duivelsgeweer weg — ik zal je de veren geven!”

„Ziezo, dat is verstandig”, zei Hassan, „want ik schiet geen twee keer mis. En om je te laten zien dat ik een goed vriend van de Sawia ben, zal ik je tabak geven”. Toen riep hij een van zijn mannen die het schot gehoord had en beneden stond te kijken en beval hem om een blik

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

tabak te brengen. Toen het gebracht was, nam hij er een paar handen vol uit en gaf ze aan Ratanasoa, die de tabak gauw wegstopte en blij was dat hij er zo genadig af kwam.

„Maar nu moet je me ook zeggen wie de vogels geschoten heeft”, zei Hassan, die op het punt stond naar beneden te gaan. „Wie zou ze anders geschoten hebben dan de eigenaar van het geweer?” loog de medicijnman brutaal. Dat was voldoende voor Hassan en schijnbaar doodbedaard, maar in werkelijkheid trillend van opwinding, daalde hij de ladder af, het pak met veren stevig onder de arm. Beneden gekomen sprak hij een tijdje op fluisterende toon met zijn mannen en stapte toen recht toe rechtaan naar het huis van Tiliauw.

„Tiliauw, we gaan op jacht! Vooruit, kom gauw beneden!” riep hij. Tiliauw, die het schot gehoord had, was in 't geheel niet op zijn gemak, maar weigeren om beneden te komen, dorst hij toch niet. Langzaam en weifelend daalde hij van de ladder af, met het geweer in de hand.

„Laat kijken je geweer, of het goed schoon is”, commandeerde Hassan, die nu geen moeite meer deed om vriendelijk te kijken. „Zo, en waar is nu het kruit en de hagel en waar zijn de slaghoedjes?” Tiliauw wees op zijn noké; het werd hem steeds angstiger te moede en hij kon er geen woord uitbrengen. Hassan pakte de noké en keerde hem binnenste buiten; hij telde: er waren nog 23 slaghoedjes, een handjevol hagel en een half blikje kruit in.

„Waar is de rest gebleven?” Nu hielp liegen niet meer, maar het was te laat om door eerlijkheid Hassan's toorn te bezweren. „We hebben op zwijnen en kasuarissen

HASSAN KOMT TERUG I

geschoten”.

„Hoeveel heb je er dan wel geschoten? Toch geen honderden? Kan je niet meer tellen?”

Daarop opende Hassan met een ruk het pak veren en hield het Tiliauw onder den neus: „En waar komen deze veren wel vandaan hé? Die vogels zijn zeker dood gegaan door de regen? Je vertelde toch dat het zoveel geregend had! Heeft het misschien veren geregend in Sawia-Arso? Of heb je het hagel laten regenen op de vogels? Jij lelijke krokodil, jij leugenaar!”

Toen Tiliauw het pak veren zag en Hassan's boze stem hoorde, die helemaal oversloeg van woede, net alsof hij uit de groene fles gedronken had, begon hij te trillen over al zijn leden. Hij wist wel dat hij gelogen had, maar zo erg schuldig voelde hij zich niet en van de veren wist hij in ieder geval niets. Hij wist niet wat hij antwoorden moest en alles begon te draaien voor zijn ogen, zoals vroeger toen hij koorts had. „Kita taoe terade!” (ik weet het niet) stamelde hij, maar Hassan vond dat de schuld duimendik op zijn gezicht te lezen stond. Gelogen had hij immers in ieder geval en dus zou de rest ook wel zo zijn als Ratunasoa gezegd had.

„Zo, weet je het niet?” schamperde Hassan en toen ineens met zijn gezicht vlak bij komend alsof hij Tiliauw in zijn neus wilde bijten, blafte hij hem toe: „Heb je ze geschoten? Vooruit zeg het!”

„Terade!” zei Tiliauw weer en schudde heftig van neen, terwijl zijn tanden klapperden.

„Wie dan?” nog dichterbij kwam het gezicht van

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Hassan, wiens ogen nu bijna uit zijn hoofd puilden van razernij en wiens aderen op het voorhoofd en aan de hals opgezwollen waren als dikke koorden. Tegelijk greep hij hem met zijn harige hand bij de keel.

„Kita taoe terade”, kermde Tiliauw weer.

„Wat, durf je nog te liegen? Dan zal ik je geheugen opfrissen! Vooruit mannen, bindt hem vast”. En Tiliauw werd door een paar stevige kustpapoea's vastgegrepen en gebonden.

„Ik zal je met de rottan laten slaan tot je het weet, of totdat je huid er af vliegt, dan zal ik er een bidmatje van laten maken!” raasde Hassan verder, nu helemaal buiten zichzelf van drift.

Ratunasoa, die van ver stond toe te kijken, grinnikte van plezier. „Prachtig! juist goed voor zo'n snotneus”. mompelde hij in zichzelf. Ratunasoa wist wel dat de Sawia's nooit een opperhoofd zouden kiezen, die zich met een rottan had laten afranselen. Tiliauw zou dus van nu af niets meer te betekenen hebben.

Maar het toeval wilde, dat Hassan juist op dit ogenblik in Ratunasoa's richting moest kijken en dat hij de blik van duivels genoegen in diens ogen zag. Voordat de rottan op Tiliauw's rug kon neerkomen, sprong Hassan toe en greep de slaande arm vast. „Halt! wacht even!” Hij was opeens gekalmeerd en zijn hersens werkten bliksemsvlug. Aha! daar ging hem een licht op. Met de waarheid van een rechter ging hij op een boomstruik zitten en beval zijn mannen Tiliauw los te maken en vlak voor hem te brengen. Toen sprak hij: „Vooruit, kijk me goed

HASSAN KOMT TERUG!

aan! Heb ik je niet gered van de Waris en je kleren en eten gegeven? Heb ik niet een hond voor je gekocht met veel geld? Heb ik je niet terug gebracht naar het bos toen je er om vroeg en je nog een geweer achtergelaten op de koop toe? Heb ik je niet behandeld zoals een man zijn eigen kind behandelt?"

„Ja zeker, ik vraag vergeving!" zei Tiliauw, die door deze toespraak zó aangedaan was dat hij op het punt stond in snikken uit te barsten.

„Vooruit dan, waarom ben je dan bang voor je eigen vader! Zeg me de waarheid en lieg niet!"

„Ik zal niet liegen", beloofde Tiliauw en Hassan wist dat hij hem weer vertrouwen kon en dat hij nu eindelijk de waarheid zou horen.

„Heb je het geweer ook uitgeleend?"

„Ja".

„Aan wien?"

„Aan Singkai en aan Jacob".

„Niet aan Ratunasoa?"

„Neen".

„Zo, dan is het goed", zei Hassan en dadelijk gaf hij order om Singkai en Jacob te halen. Maar dat was al niet meer nodig, want van boven af hadden die twee alles gehoord en gezien en ze hadden zich zo klein mogelijk gemaakt om maar niet op te vallen. Singkai zocht naar een gelegenheid om onopgemerkt te ontsnappen naar het bos, maar hij zag nu dat het daarvoor te laat was en kwam gewapend te voorschijn boven op het platje. Er lag een uitdrukking op zijn gezicht als van een wild dier dat

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

in de val zit en dat zeker van zich af zal bijten.

„Ik laat me niet slaan met de rottan”, schreeuwde hij al voordat iemand iets tegen hem gezegd had en dat was even goed als een bekentenis, dat hij schuld had. Hij maakte bewegingen alsof hij met pijl en boog wilde gaan schieten en misschien zou hij dat ook wel gedaan hebben als Hassan er hem de tijd voor gelaten had. Maar deze liet zich geen ogenblik uit het veld slaan door het krijgshaftig voorkomen van Singkai, trok dadelijk zijn revolver en richtte die op den woesteling, voor het geval hij werkelijk gekke dingen zou gaan uithalen. Toch zou hij Singkai pas in het uiterste geval neerschieten, want zijn drift was nu geheel bedaard en zijn aangeboren sluwheid had weer de overhand. Het is niet voordelig om onder de Papoea's de naam te hebben van roekeloos met vuurwapens om te gaan. Zijn doel was de waarheid te weten te komen en dan het beste te maken van de omstandigheden en niet om maar raak zijn woede te koelen.

Hij waarschuwde dus alleen: „Pas op Singkai! Pas op! Als je de boog gebruikt zal ik je zeker raken met het duivelsgeweer dat zes keer schiet zonder ophouden. Leg je boog neer en kom beneden. Als je de waarheid spreekt, zal je niet geslagen worden!”

Tiliauw herhaalde dit bevel nog eens in de Sawia-taal, zodat het Singkai wel heel duidelijk moest zijn dat hij beter deed zich over te geven en te vertrouwen op het woord van Hassan. Toch durfde hij nog niet van het laddertje af te dalen, maar hij liet tenminste zijn vijandige houding varen. Hij sprak met Jacob die zich in het huis

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

verscholen hield. Toen riep Hassan: „Jacob, kom jij eerst naar beneden”, en Jacob kwam dadelijk gedwee van het laddertje af. Het was duidelijk dat hij geen schuld had.

„Ziezo!” riep Hassan weer, „als je nu niet gauw beneden komt, hakken we de palen van het huis om, zodat het omvalt en dan breek je je nek”. Tegelijk pakte hij een bijl en begon vast met hakken zodat het hele huis trilde van de zware slagen. Toen kreeg Singkai het ernstig benauwd en gaf zijn tegenstand op. „Zal ik heus geen slaag krijgen?” riep hij nog in vertwijfeling.

„Neen, ik beloof het je!” zei Hassan, die blij was als hij het huis kon laten staan en hem verdere moeite bespaard zou blijven. Eindelijk kwam nu de reus naar beneden, boog en pijlen in de ene hand en het kapmes in de andere, klaar om zich tot het laatste te verdedigen als men hem aan mocht pakken.

Hassan was nu weer heel kalm en lachte zelfs, al was er nog iets dreigends in zijn blik. „Ga zitten en vertel de waarheid! Wie heeft de vogels geschoten?” Geen antwoord. „Heb jij ze geschoten?” Singkai knikte. „Waarom?” „Ratunasoa heeft het gezegd en hij gaf mij vlees voor de veren.” „Had je dan niet genoeg vlees van de jacht?” „Ja wel... Maar Ratunasoa beloofde me dat hij me ook toveren zou leren.”

„Aha! dus je wou medicijnman worden!” Hassan begreep dat Singkai aan deze verzoeking onmogelijk weerstand had kunnen bieden. Hij kon dus ook niet langer boos op hem zijn. Iets vriendelijker vroeg hij daarom: „En Tiliauw, wist die dat je vogels schoot?”

HASSAN KOMT TERUG!

„Terade! Hij zou heel boos geworden zijn als hij het wist.”

Hassan was blij dat Tiliauw dus niet zo schuldig was als hij eerst gedacht had, maar hij kon toch niet begrijpen hoe Tiliauw zó dom kon zijn. „Je bent een grote stomme-ling”, zei hij tot hem, „je bent nog dommer dan een . . . dan een kangoeroe. Heb ik je niet gezegd dat je het ge-weer alleen mocht gebruiken als de stam aangevallen werd en een heel enkele keer om een zwijn te schieten? Nu zijn er geen vogels meer in de omtrek en ik zal dus geen winst maken. Ik moet nu naar een andere streek trekken en dus moet ik je het geweer afnemen. Als je vijanden dit weten, zullen ze je zeker aanvallen en dan zal je moeten vluchten. Op die manier zal je nooit een vrouw krijgen en kinderen groot brengen. Over een paar jaar is de hele Sawia-stam uitgestorven en alles door jouw schuld.”

Tiliauw liet vol schaamte het hoofd op zijn borst zinken.

„Hoe moet ik nu al mijn schulden aan den Chinees betalen?” ging Hassan voort. „Ik zal alle rommel maar weer meenemen en terug brengen naar de toko.”

De hele wereld scheen voor Tiliauw ineen te storten. Wel was hij uit vrije beweging teruggegaan naar het bos en hij vond het hier ook prettiger dan aan de kust waar de mensen niet vrij meer waren, maar weer precies zo leven als zijn vader gedaan had, neen, dat zou hem on-mogelijk zijn en dat zou zijn lot worden als Hassan nu voorgoed verdween. Hij had nu eenmaal gezien dat de wereld groter was dan het jachtgebied van de Sawia's en

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

altijd zou hij verlangend zijn te weten wat er daarbuiten voorviel. Ook had hij zich nu gewend aan de stalen bijlen en messen en wie zou ze hun brengen als Hassan niet meer kwam? Dus spande hij zijn hersens in om iets te bedenken waardoor Hassan van zijn voornemen zou kunnen worden afgebracht. Opeens viel hem iets in: nu de paradijsvogels door al het schieten op het gebied van de Sawia's verjaagd waren, moesten er des te meer bij de burens zijn. Die honderd vogels waarvan Hassan de veren in het pak had, maakten heus niet veel uit, daarvoor waren er veel en veel te veel paradijsvogels in de omtrek; ze waren alleen maar wat schuw geworden en hadden andere plaatsen opgezocht.

„Laten we naar het land van de Bogosam gaan”, stelde Tiliauw voor, „daar zijn veel vogels en we zullen allemaal helpen jagen.”

„De Bogosam zijn gevaarlijk — hun hart is net zoo gekronkeld als hun haren”, meende Hassan.

„De Bogosam zijn vrienden van ons; zij zijn familie van de Sawia's, maar als ze slecht zijn tegen Pai toea Hassan, zullen wij oorlog maken.” Dadelijk was Tiliauw weer vol hoop.

Hassan dacht even na: op deze manier ging hij wel wat erg ver het binnenland in — het was gevaarlijk, maar het moest toch geprobeerd worden; want dichterbij de kust zouden nu de andere jagers zeker al alles ingepalmd hebben. Hij keek Tiliauw eens aan: ja die meende het ernstig en zou zeker alles doen om zijn fout weer goed te maken en opnieuw Hassan's vertrouwen te winnen. Ook Singkai

HASSAN KOMT TERUG!

en Jacob, ja de hele stam zou zijn best doen om te maken dat Hassan een volgend jaar weer terug zou komen. Allen — behalve Ratunasoa, die ellendeling! Daar had hij eerst nog een appeltje mee te schillen. Ja, Ratunasoa, waar was die valse geestendokter eigenlijk gebleven?

Verraad!

*Ratunasoa ziet dat zijn toeleg
mislukt is en loopt over naar den
vijand, met wie hij gemene zaak
maakt.*

De grond was Ratunasoa te warm onder de voeten geworden. Hij had zich te vroeg in de handen gewreven en daardoor was zijn duivels plan op het laatste ogenblik mislukt. Hij had gezien hoe Hassan plotseling van houding veranderde en in plaats van door te gaan met de straoefening, Singkai dwong om naar beneden te komen. Nu wist hij ook dat Hassan op het juiste spoor was en dat het maar een kwestie van ogenblikken was of hij, Ratunasoa zelf, zou ontmaskerd worden.

Singkai was zijn handlanger, die er in zijn domheid in toegestemd had om paradijsvogels te schieten en zodoende mee te werken aan de ondergang van zijn eigen vriend, Tiliauw. Singkai had de kastanjes voor hem uit het vuur gehaald en zou nu zeker door Hassan's toorn getroffen worden. Werd het nu dan niet tijd voor hem in de bres te springen en hem te verdedigen of hem te helpen ontvluchten? Ratunasoa dacht er zelfs niet over. Ratunasoa was een schurk, een van de vele schurken die leven van de domheid van anderen en die zichzelf altijd buiten schot

VERRAAD!

weten te houden als er gevaar dreigt.

„Dat gaat verkeerd”, dacht hij en dadelijk maakte hij gebruik van een geschikt ogenblik, toen ieders aandacht op den radelozen Singkai was gericht. Hij deed de honden hun halsbanden af, stopte alles wat hij bezat in een grote noké en verdween als een sluipende wolf in het bos, Singkai aan zijn lot overlatend. „Hassan zal hem zeker doodschieten”, dacht hij en zelfs bij deze gedachte moest hij nog grijnzen om de domheid van Singkai. „Ik zou hem toveren leren! ha - ha - ha!”

Als een schimmenoptocht trokken Ratunasoa en de honden door het bos. Als goed opgevoede jachthonden, blaften zij nooit, maar stootten alleen een jankende kef uit bij het achtervolgen van wild. Frao had bij het verlaten van het dorp nog wel even omgekeken naar Tiliauw, maar toen die geen aanstalten maakte om mee te gaan, was zij de troep maar gevolgd. Want Ratunasoa had haar jong op zijn arm en ook was zij er al aan gewend dat de baas haar aan Ratunasoa overliet. Straks, na de jacht, zouden ze immers weer naar het dorp terugkeren.....

Zo dacht Frao, maar het kwam anders uit. Dieper en dieper trokken ze het bos in, dat ze trouwens kenden als hun eigen huis en waarvan Ratunasoa één voor één alle geluiden kende, zodat elk vreemd geluid, hoe klein ook, hem dadelijk moest opvallen en hem waarschuwen: er dreigt gevaar! Hier voelde Ratunasoa zich veilig tegen overvallen, veilig ook voor Hassan met zijn duivelsgeweer.

Verder en verder trok hij in zuidelijke richting, het

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

krokodillenmeer voorbij. Daar in het Zuiden, bij de Njao, had Ratunasoa een vriend. Die vriend was juist als hij medicijnman en niemand van de Sawia's of van de Njao's wist dat de twee bevriend waren met elkaar. De stammen leefden in vijandschap en bevochten elkaar voortdurend. De medicijnmannen zetten ze dikwijls aan tot vechten en in geen geval deden ze ooit iets om de stammen met elkaar te verzoenen. Wellicht was het geen toeval dat bij ieder gevecht juist die mannen kwamen te sneuvelen die zich op de een of andere manier bij den medicijnman van hun stam onbemind gemaakt hadden.

De gewone leden van de stam begrepen natuurlijk niet hoe dit alles in elkaar zat: ze wisten zelfs niet dat de medicijnmannen elkaar kenden, zoals ik al verteld heb. Zij zagen alleen dat iedereen die zich niet onvoorwaardelijk aan het gezag van den medicijnman onderwierp, niet veel kans had op een lang leven en waren dus bang voor zijn geheimzinnige macht.

Om de vriendschap te onderhouden, was het natuurlijk nodig dat de beide medicijnmannen elkaar af en toe ontmoetten. Die ontmoetingen hadden plaats in het diepste geheim en op geregelde tijden, wanneer ze zich zogenaamd afzonderden om met de geesten te spreken. Het spreekt vanzelf dat de streek waar die ontmoetingen met de geesten dan plaats hadden voor de rest van de stam taboe was en ze zich wel tienmaal zouden bedenken voor ze den medicijnman daar gingen bespieden. Zij waren er dus geheel veilig voor ontdekking.

Maar op het ogenblik was het niet de vastgestelde tijd

VERRAAD!

voor een samenkomst en dus zou Ratunasoa zijn collega in zijn eigen dorp moeten gaan opzoeken en dan zou hun vriendschap voor de Njao's geen geheim meer zijn. Nu dat was ook niet zo erg; ze zouden er wel een draai aan geven en trouwens, het was ook lang niet zeker, dat Ratunasoa ooit bij de Sawia's zou kunnen terugkeren.

Hij had er voor gezorgd niet met lege handen bij de Njao's te komen: een stuk zout, een paar stalen messen en een paar doosjes lucifer zaten bij zijn tabak in de noké opgeborgen. Hij wist wel dat hij met zulke giften wonderen zou kunnen verrichten bij de Njao's en dat ze voor dit doel nog veel geschikter waren dan de toverstaf, die hij met de boog en pijlen in zijn hand droeg. Trouwens toveren, neen, dat zou hij bij de Njao's niet mogen doen, want Artawa, zijn vriend, zou zeker geen concurrentie op dit gebied toestaan.

Het pad dat Ratunasoa gekozen had liep om de verlaten aanplant bij het krokodillenmeer heen en kwam dan aan een beekje dat van de andere zijde in het meer stroomde. Was hij tot nu toe langs het eerste beekje afgedaald, nu begon de klimpartij langs het andere beekje dat smaller en smaller werd hoe dichter hij bij de oorsprong kwam. Het meertje lag in een vallei tussen de bergen en de beekjes stroomden langs de hellingen daarin. Waar het water verder naar toe ging was onbekend, of liever, de Papoea's wisten het wel maar zouden het je zeker niet vertellen onder de berg lag een reus te slapen en als die dorst had zoog hij het hele meertje in één teug leeg. Misschien was dat ook maar zo een kinderlijke voorstelling van de Pa-

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

poea's en was er in werkelijkheid een onderaardse gang waardoor het water per slot toch in de Tamirivier terecht kwam. Maar Ratunasoa brak zich het hoofd niet over de vraag waar wel het water van het meertje naar toe stroomde; hij baande zich een weg door het dichte bos dat zowel het dal als de heuvels overdekte, zodat hij ternauwernood tien passen voor zich uit kon zien.

Zolang hij de beek volgde kwam hij vrij gemakkelijk vooruit; al gauw bestond die beek uit niets anders dan een bedding vol zware rotsblokken en mooie rolstenen, waartussen hier en daar een gootje met water of een miniatuur watervalletje. Ook waren er in de bedding soms bekkens met kristalhelder water waar de dieren s' avonds en s' nachts kwamen drinken. Daar stonden een menigte sporen afgedrukt in het zand. Ratunasoa behoefde niet meer door het water te waden maar sprong van steen op steen.

Het was het warmste gedeelte van de dag; de honden waren doodop en lieten zich telkens op hun buik in het koele water vallen. Daar lagen ze dan een ogenblik te hijgen met de tong uit de bek en keken verwonderd naar Ratunasoa die er maar niet over dacht te gaan jagen en die zichzelf en de honden toch ook maar geen rust wilde gunnen. Hoeveel keer waren ze nu onderweg al achter een wild zwijn of een kasuaris aangerend, maar inplaats dat zij dan de aanmoedigende jachtkreet van hun meester hoorden, werden ze dadelijk teruggefloten. Dit was wel een heel rare manier van doen. In hun zenuwachtigheid hadden de honden wel driemaal de weg afgelegd door al

VERRAAD!

maar heen en weer rennen. Daardoor waren ze nu bekaf en lieten hun koppen hangen.

Ratunasoā echter stapte onvermoeid voort, in de ene hand pijl en boog en de toverstaf en in de andere het jonge hondje dat hij in een blad gepakt had als in een karrebies. Eindelijk tegen de avond vond hij zijn voorsprong groot genoeg en maakte hij een heel eenvoudig bivak. Een paar grote waaierpalmladeren rechtop in de grond gestoken waren daarvoor voldoende.

Hij had niet eens moeite gedaan om zijn spoor te verbergen, want, wanneer Hassan hem al tot hier toe mocht achtervolgen, zou hij zijn komst toch wel bijtijds aan de honden merken en kon hij in een paar uur, desnoods in het donker, de grens van het gebied der Njao's bereiken.

Frao kreeg net als de andere honden weer haar halsband aan en kon verder vrij in de buurt van het kamp rondhinken. Het jong wilde met haar spelen, maar zij was te moe en gooide het van zich af door een duw met haar snuit. Zij had een razende honger en begreep van de hele zaak niets. Toen dan ook te middernacht de maan te zien kwam door een open plek in de boomtoppen, kreeg zij heimwee naar haar echte baas. Zij zette zich op haar hurken en stootte een langgerekt gehuil uit. Dadelijk volgden de andere honden haar voorbeeld en het werd een oorverdovend concert dat het wild in de buurt haastig op de vlucht deed slaan.

Nog voordat de zon op was, verliet Ratunasoā het kamp en trok verder, maar ditmaal scheen hij minder haast te hebben dan de vorige dag. Het leek wel of hij

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

nu toch werkelijk wilde gaan jagen, want hij trok door het dichtste struikgewas en liet telkens zijn bekende fluitje horen om de honden bij elkaar te houden.

Frao had sedert lang vriendschap gesloten met de sterkste hond van de troep. Het was een geelachtig grijs mannetje met steile oren als een echte wolf. Trouw bleef hij aan haar rechterzijde en lette op al haar bewegingen want hij wist dat zijn vriendin een veel betere neus had dan hijzelf en dat zij het altijd was, die het eerst van allen vers spoor rook. Zodra Frao dan met de neus langs de grond vooruit schoot en een jankend gefef liet horen, sloeg hij wat meer rechtsaf en draafde als een schaduw evenwijdig met haar door het bos, onderwijl goed luisterend om haar vooral niet kwijt te raken. De andere honden zwermden dan links en rechts uit, of bleven een beetje achter, zodat de troep zich voortbewoog in de vorm van een sikkkel. En wee het wild wanneer het zich liet vangen tussen de uiteinden van die sikkkel. Dan werd de sikkkel een tang, die zich onder het voortrennen al meer en meer sloot.

Ook ditmaal volgden de honden weer dezelfde taktiek. Zonder geluid te geven doorsnuffelden zij het bos tot Frao opeens de warme prikkelende lucht van een zwijn in haar neus kreeg. Die lucht kwam van de plaats waar zojuist nog een groot everzwijn had liggen slapen. Zenuwachtig keffend schoot Frao vooruit en volgde het spoor waarlangs het zwijn zich bij het naderen van de honden stilletjes uit de voeten gemaakt had in de hoop op die manier aan hun aandacht te kunnen ontsnappen.

VERRAAD!

Rechts en links hoorde Frao overal geritsel van bladeren: de troep had onder het lopen de gewone slagorde aangenomen en ieder was op zijn plaats.

Het arme achtervolgde zwijn had eerst zo zacht mogelijk gelopen en daardoor was het ook maar heel langzaam opgeschoten. Nu het merkte dat alle voorzichtigheid niet meer kon baten, zette het er de sokken in en bekommerde zich niet meer om krakende takken en rit-selende bladeren. Eerst probeerde het nog om de honden angst aan te jagen door een vervaarlijk gegrom, maar toen de troep het al dichtter op de hielen kwam, vluchtte het zonder verder op iets te letten, sneller en sneller, tot de adem fluitend door zijn keel kwam.

De honden die nu niet langer op de reuk af hoefden te gaan, maar die het zwijn duidelijk horen konden, stormden als duivels achter hun prooi aan, tot ze die langzaam aan begonnen in te sluiten. Toen was het zwijn geen baas meer over de richting die het nemen wilde en dreven de honden het in een grote boog terug naar het riviertje. Ratunasoa was eerst blijven staan om te luisteren in welke richting de honden het wild zouden opdrijven. Nu hoorde hij aan het keffen dat ze weer dichterbij kwamen en dat het einde naderde en dus zette hij het op een lopen met een snelheid die we van een man van zijn leeftijd niet verwacht zouden hebben.

Bij het oversteken van het beekje zag het zwijn opeens dat een paar van de honden de andere oever al bereikt hadden en het daar stonden op te wachten, klaar om aan te vallen. Ontkomen was nu niet meer mogelijk en dus

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

deed het het enige wat nog overbleef: het keerde zich tegen de dichtstbijzijnde hond en ging die met zijn ver-
vaarlijke slagtanen te lijf. Het was Frao, die bijna het
kind van de rekening werd door haar voortvarendheid,
maar op hetzelfde ogenblik dat het zwijn haar met een
woeste zwaai van zijn kop de buik wilde openscheuren,
werd het door een gele duivel van achteren besprongen
en drongen diens scherpe tanden diep in de aanzetting
van het oor. Een paar andere kaken haptten toe in de
hielepezen en flanken, hals en schouderbladen. Overal
beten de honden zich vast en in een oogwenk was het
zwijn onder zijn aanvallers bedolven en viel het om. Hier-
door kwam de dunnere huid aan de onderzijde van de
hals bloot: de gele zag het, liet ogenblikkelijk het oor los
en plantte met een grauw zijn slagtanen in de meest
kwetsbare plaats. De slagaderen waren verscheurd en
het rode levensvocht vermengde zich met het water van
de beek.

Toen Ratunasoa de plaats van het gevecht bereikte,
vond hij een stuiptrekkend zwijn, waarvan de honden al
stukken uit de buik gescheurd hadden, zodat de darmen
er uit hingen. Met zijn toverstok joeg hij de hongerige
troep uit elkaar, waarna de honden in een kring om hem
heen bleven zitten likkebaarden. Af en toe kon er een
zijn geduld niet bewaren en deed een uitval naar de dar-
men, maar kreeg dadelijk een gevoelige tik, waarop hij
jankend naar zijn plaats terugkeerde.

Met vaardige hand sneed Ratunasoa de beste stukken
vlees af, waarna hij de rest aan de honden overliet om het

VERRAAD!

te verslinden. De honden deden zich te goed en hadden zelfs geen tijd om met elkaar te vechten; het bleef bij een nijdig gegrom als ze elkaar in de weg liepen. Af en toe hield er een op met eten om te drinken, maar keerde daarna onmiddellijk naar zijn maaltijd terug. Het duurde niet lang of er bleef van het zwijn niet veel anders over dan wat beenderen en de grijze kop met slag tanden.

Terwijl de honden aan hun smulpartij bezig waren, had Ratunasoā ook niet stil gezeten; hij had een vuurtje gemaakt en daarin pofte hij de lever nadat hij er eerst zorgvuldig de galblaas uit had verwijderd; hij was een fijnproever en buitendien was zijn gebit ook al niet meer helemaal voltallig zodat hij allereerst de malse hapjes uitzocht. Een tweede vuurtje met een kleine stellage van takken erboven, diende voor het roken van de rest. Op de takken lagen de stukken vlees en daarover heen een dek van bladeren om de rook vast te houden. Ziezo, nu was er genoeg gewerkt voor vandaag.

Frao, lui van het vele eten, zocht een koele plaats in de schaduw van een rots en ging languit liggen slapen. Haar jong met een stuk rib tussen de voorpoten lag naast haar te kluiven en stootte behagelijke geluidjes uit. De grote gele ging naast Frao liggen en legde heel vertrouwelĳk zijn kop op haar schouder. Frao gromde verveeld: waar diende dat nu voor — het maakte haar maar warm en zij was hier juist voor de koelte gaan liggen. Maar in haar gegrom was geen kwaadaardigheid en met een zucht van berusting liet zij de gele kop maar begaan.

Ook Ratunasoā had nu zijn buik vol en was daardoor

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

loom en slaperig. Hij had weinig zin om verder te trekken. Zo rustten zij gedurende de warmste uren van de dag, maar toen de zon begon te dalen krabbelde Ratunasoa weer overeind: hier was het nog niet veilig, zij moesten verder.

Eerst maakte hij nog de slagstanden los uit de schedel en stak ze in zijn noké en daarna sloegen ze weer de weg naar het Zuiden in, waarvan ze een heel eind waren afgeweken.

Tegen de avond kwamen ze aan een woest ravijn. Uit de diepte drong het geluid van stromend water tot hen door en aan de andere zijde zagen ze een open plek in het bos met het lichte groen van pisangbomen. De laatste stralen van de zon schenen op de grote bladeren die glommen als spiegels. Daar bij die pisangbomen woonden de eerste Njao's.

De honden hadden de aanwezigheid van menschen al geroken en waren onrustig. Telkens hieven ze hun snuiten in die richting en gromden. Maar Ratunasoa kalmeerde ze. Hij was niet bang, want hij wist dat de Njao's hem vriendelijk ontvangen zouden op voorspraak van hun medicijnman. Dus maakte hij een flink vuur op de rand van de kloof en sloeg zijn bivak op. Toen nam hij een steen, zocht een mooi vlak wortelschot uit en telegrafeerde. Het telegram dat hij verzond luidde ongeveer als volgt:

Hallo — hallo — hallo!..... Hallo — hallo hallo!.....

Na een paar minuten wachten kwam van de andere zijde hetzelfde sein als antwoord.

VERRAAD!

Dan weer verder: Hallo! hier goede vriend! Mijn naam is Ratunasoa!

Ditmaal duurde het wat langer voor er antwoord kwam. Ze hadden zeker hun medicijnman er bij gehaald. Ja, kijk maar, want daar kwam het antwoord:

Goede vriend — goede vriend! Hier Artawa!

Toen Ratunasoa weer: Ik heb vlees — ik breng geschenken! Het antwoord was daarop kortaf: Wij komen!

Ratunasoa begreep heel goed, dat ze niet meer dezelfde avond konden komen, want daarvoor werd het al te donker. Van boven gezien leek het Njao-dorp wel heel dichtbij, maar de schijn bedroog hier: het afdalen en weer opklimmen langs de steile hellingen van het ravijn nam heel wat tijd in beslag. Ratunasoa ging dus rustig slapen.

De andere morgen, terwijl hij zijn ontbijt deed met gerookt vlees en het merg van een jonge palm, werden zijn honden onrustig: zij gromden en keken omlaag in het ravijn. Artawa moest nu op komst zijn. Ratunasoa kalmeerde zijn honden en at door of er niets gebeurde.

Een tijd later kwam het hoofd van Artawa over de rand kijken en toen hij gezien had dat er geen gevaar dreigde, volgde ook zijn lichaam. Zonder spreken stapte Artawa naar het vuur, legde boog en pijlen naast zich op de grond en hurkte neer. Op een hoofdknik van Ratunasoa, pakte hij een stuk vlees uit het vuur en at mee.

Toen hij een stuk op had, begon hij:

„Ben je alleen?”

„Alleen”, antwoordde Ratunasoa.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

„Jagen?”

„Jagen!”

„Ga je mee naar de Njao's?”

„Ja, als ik ook sago krijg van de Njao's.”

„Ik ben je vriend — er is veel sago. Heb je geschenken?”

„Er is zout.”

„Dat is goed”.

VERRAAD!

Verder werd er niet gesproken.

Hoewel Ratunasoa zo juist beweerd had dat hij alleen maar kwam jagen, begreep Artawa heel goed dat er nog iets anders achter zijn plotselinge komst moest zitten. Nog nooit was hij zo openlijk bij de Njao's gekomen en er moest wel een goede reden voor zijn, dat hij hun vriendschap nu niet langer geheim hield.

Zij stonden op van het vuur, pakten hun wapens, deden de honden hun halsbanden af en begonnen in het ravijn af te dalen. Het was een moeilijk paadje, steil omlaag. De honden liepen telkens gevaar uit te glijden en naar beneden te storten, maar de mannen waren zulk afdalen gewend: met hun tenen, die bijna even soepel en sterk waren als hun vingers, grepen ze zich vast aan steenpunten en boomwortels; het scheen wel of ze zuignappen aan hun voeten hadden, zoals de vliegen, en dat ze desnoods tegen een loodrechte muur zouden kunnen opwandelen.

Beneden in het ravijn was de bodem vlak en bestond uit vette klei. Het riviertje dat er door kronkelde, overstroomde bij iedere zware regen de oevers, zodat de lagere plaatsen eigenlijk altijd onder water stonden. Daar hadden de Njao's dan ook hun sago geplant, want sago kan op droge grond niet gedijen.

Aan de andere zijde van het sagobos rees de rotswand bijna loodrecht uit de vlakte op, zó steil dat er zelfs geen bomen meer konden groeien; alleen waren hier en daar groepjes struiken en slingerplanten; orchideeën groeiden aan de schaduwkant van de grote rotsblokken en staken hun meterslange stengels met bloemtrossen naar voren.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Een klein eindje konden de mannen nog klimmend naar boven komen, maar toen stonden ze voor een overhelende rotswand, waar geen beklimmen meer aan was. Hoe nu verder?

Artawa liep een eindje naar rechts en een afgrond van meer dan twintig meter gaapte onder hen, terwijl er toch werkelijk geen mogelijkheid scheen te zijn om verder te komen. Maar opeens werd er een spleet in de rots zichtbaar, die schuin naar boven liep en in die spleet hing een soort touwladder, gemaakt van rottan met sterke boomtakken als sporten. Die ladder moesten ze op, zei Artawa, maar door een bocht in de spleet kon Ratunasoa nog niet zien waar ze dan uitkwamen.

Hoe nu met de honden! Die konden toch deze schommelende ladder niet beklimmen, al waren ze ook zoo gewend aan de steile laddertjes van de huizen in Sawia-Arso. Zonder zich te bedenken, gaf Ratunasoa zijn pak vlees over aan Artawa, legde boog en pijlen af en pakte een van de honden in zijn nekvel. Met deze zware vracht van een jonge en een volwassen hond klom hij toch nog als een eekhoorn achter Artawa aan tegen de ladder op. Boven aangekomen, lieten ze de honden vrij en samen gingen ze net zoo lang de ladder op en af tot alle honden boven waren. Ze waren nu vlak bij het dorp. Ratunasoa keek nog eens omlaag in het ravijn en er schitterde duivels vermaak in zijn ogen. Hier was hij veilig voor Hassan, als in een vesting en van hier uit zou hij hem het leven zuur weten te maken. Als hij eerst maar het opperhoofd der Njao's tot zijn vriend gemaakt had. Met

VERRAAD!

zijn bekende sluwheid zou hem dat zeker gelukken: hij zou het opperhoofd om zijn vinger winden, daaraan twijfelde hij geen ogenblik. Maar langzaam aan, dan breekt het lijntje niet.

Ook Artawa was geen Njao van geboorte, maar een lid van de Bogosam's en hij was nog in de verte familie van Ratunasoa. Als jongen was hij door de Njao's gevangen genomen en sindsdien was hij getrouwd met de dochter van den medicijnman van de Njao's. Van zijn schoonvader had hij de gewichtige manieren en kunstjes afgekeken en bij zijn dood was hij hem opgevolgd. Zoo kwam het, dat hij zowel de taal van de Bogosam's als die van de Njao's verstond en de taal van de Bogosam's leek heel veel op die van de Sawia's.

Toen de beide medicijnmannen in Artawa's huis aankwamen, vonden ze daar het opperhoofd dat hen opwachtte. Die hunkerde er naar om te horen waaraan ze dit onverwacht bezoek te danken hadden.

Dadelijk haalde Ratunasoa een pluk tabak uit zijn noké en bood hem dit aan om te roken. Ook gaf hij hem een stukje steenzout zo groot als een dobbelsteen, waar het opperhoofd direct aan begon te likken met een gezicht dat glom van zaligheid. „Dit is uit vriendschap”, zei Ratunasoa. Artawa vertaalde de woorden voor hem. Het opperhoofd keerde zich om naar de deur en riep een paar woorden die Ratunasoa niet verstond. Dadelijk kwam er een hoofd om de hoek kijken, het hoofd van een meisje van een jaar of veertien. Weer uitte het opperhoofd een paar keelklanken en het meisje verdween. Zij ging het

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

bevel uitvoeren.

Het huis waarin de mannen om het vuur zaten, geleek in het geheel niet op de huizen van de Sawia's. Het was gewoon op de grond gebouwd met een vloer van aangestampt leem. Het had rustbanken langs de wanden om op te slapen en de wanden zelf bestonden uit een dubbele rij rechtopstaande stengels van sagobladeren. Een hoog dak als een suikerbrood stond er bovenop en in dat dak was een heel bijzondere inrichting. Langs de dakbalken kon men naar boven klimmen tot boven in de nok, waar een stelling was als een duiventil; door de bladeren van de dakbedekking op zij te schuiven kon je van daaruit de gehele omtrek overzien en in een ogenblik kon je er naar alle zijden schietgaten in maken. Ook deze huizen waren dus weer heel vernuftig op de verdediging ingericht en het enige nadeel was dat de daken van beneden af gemakkelijk in brand te steken waren.

Maar er was dan ook niet veel kans op ernstige aanvallen hier in hun sterke vesting boven de steile rotswand. Er was maar één weg waarlangs de aanvallers konden komen en die ging langs de hangende ladder in de rotsspleet. Ze hoefden niet anders te doen dan die ladder af te kappen om het dorp geheel ontoegankelijk te maken. Want in het Zuiden waren andere Njaodorpen en uit die richting hadden ze dus niets te vrezen.

Het duurde niet lang of het meisje kwam terug en zette een baai sago voor de mannen neer, voldoende voor een week eten. Het opperhoofd wees op de sago en zei: „Dit is uit vriendschap”, in zijn eigen taal. Artawa speelde

VERRAAD!

weer voor tolk en Ratunasoa knikte tevreden. Hij herhaalde de woorden van het opperhoofd om ze goed in zijn geheugen te prenten: hij zou dat zinnetje nog meer nodig hebben en voortaan zou hij het ineens in de Njao-taal zeggen, dat maakte een betere indruk.

Toen de avond gevallen was en het opperhoofd naar huis was gegaan, werd Ratunasoa een beetje mededeelzamer dan tot nu toe. Hij begon te vertellen over de Sawia's.

„Er is een man bij ons gekomen van heel ver. Die man heeft een andere huid dan wij, net als een geest. Hij is niet zwart maar rood.” (Hij wilde „bruin” zeggen, maar daar hadden ze geen woord voor.)

Artawa keek hem vol spanning aan en vergat verder te eten.

„Die man heeft voeten zonder tenen!”

„Oh!” liet Artawa vol verwondering horen en een beetje angstig ook.

„Ja, en hij heeft holle stokken, waarmee hij onweer kan maken, zodat mensen en dieren doodgaan.”

Oh!” zei Artawa weer, ditmaal nog angstiger.

„Hij is geen mens, maar een duivel”, ging Ratunasoa voort, „maar hij heeft lekkere tabak en dit heeft hij ook en dit . . .” Al sprekende haalde Ratunasoa zijn noké leeg en liet messen, lucifers en hout zien, een hele voorraad, die hij door Singkai uit een der blikken van Hassan had laten stelen. Artawa's ogen glinsterden van begeerte.

„Hij heeft heel veel van zulke dingen”, begon Ratunasoa weer, en hij is een vreselijke duivel. Hij heeft

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Tiliauw, de zoon van Astam, betoverd. Hij heeft mij willen slaan met een rottan en zal zeker alle Sawia's uitroeien. Maar ik heb me niet laten slaan en ik ben het bos ingetrokken, want die rode duivel is dom in het bos. Hij kan geen sporen lezen zoals wij en zijn voeten zijn als zwijnevoeten, zodat ze uitglijden Als de Njao's mij willen helpen, zullen wij hem vangen en hem alle tabak en holle stokken afnemen. Dan zullen we zelf onweer kunnen maken en de Njao's zullen de sterkste stam worden — nog sterker dan de Waris".

„Oh!" zei Artawa weer en verzonk daarna in diep nadenken. Eindelijk stond hij op en liep naar de deur. „Waar ga je naar toe?" vroeg Ratunasoa. „Ik wil het opperhoofd spreken", antwoordde Artawa en vertrok zonder verder een woord te zeggen.

Ratunasoa wist dat hij het spelletje gewonnen had. Hij rolde zich een nieuwe sigaret en rookte met grote voldoening. Binnenkort zouden zij een grote voorraad tabak hebben en dus behoefde hij niet meer zuinig te zijn.

In de val.

Hoe Tiliauw heimelijk met een kleine groep het spoor van Ratunasoa tracht te volgen, omdat hij zijn hond tot elke prijs terug wil hebben. Hoe hij daardoor ten slotte in de val loopt en wel door toedoen van Frao zelf.

En wat was er wel in Sawio-Arso gebeurd gedurende de dagen dat Ratunasoa onderweg was naar de Njao's?

Zodra de algemene verwarring die Ratunasoa's verdwijnen veroorzaakt had voorbij was, riep Hassan zijn mannen bij elkaar voor een krijgsraad. Ook de Sawia's stonden er omheen. De mannen waren nog zo opgewonden, dat iedereen sprak en niemand luisterde: „Waar is hij heen?“ „Die ellendeling!“ „Wat zal hij nu doen?“ „Wat had hij voor met Tiliauw?“ „De onbeschofte kerel, om onze vogels“ „Naar het Zuiden of naar het Noorden?“ „Geen honden om hem op te sporen“ Al zulke brokstukken van vragen en antwoorden vlogen door elkaar. Eindelijk maakte Hassan er een eind aan en zei, dat ze hun mond moesten houden als ze niets behoorlijks te vertellen hadden. Ratunasoa had Tiliauw een lelijke poets willen bakken, zoveel was zeker. Als ze nu ook nog wisten

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

waarom hij dat gedaan had, dan konden ze misschien daardoor ook wel te weten komen, waar hij nu heen getrokken was en wat de schavuit verder in het schild voerde.

Daarom besloot Hassan Tiliauw aan een streng verhoor te onderwerpen: „Tiliauw, kom hier!” Tiliauw kwam. „Waarom haat Ratunasoa je zoo?”

„Ik weet het niet.”

„Heb je ruzie met hem gehad?”

„Neen.”

„Waarom was hij dan blij, dat je slaag zou krijgen?”

„Dat weet ik niet.”

Op die manier kwam Hassan niet veel verder, maar gelukkig kwam er op dit moment hulp opdagen van een kant, die niemand verwacht had. Teroea had zonder een woord te zeggen alle besprekingen gevolgd en mengde er zich nu in: „Hij haat Tiliauw om de hond, omdat Tiliauw Frao niet heeft willen afstaan. Ook omdat Tiliauw een geweer heeft, maar nog het meest van alles, omdat de Sawia's hem tot opperhoofd willen kiezen als hij oud genoeg is en een vrouw heeft.”

„Wil hij dan niet dat Tiliauw opperhoofd wordt?” vroeg Hassan, die merkte dat ze op het punt stonden de oorzaak van al die vijandschap te ontdekken.

„Neen”, schudde de oude Teroea, „dat wil hij niet, al zegt hij ook van ja. Hij wil dat zijn eigen zoon opperhoofd wordt, zodra hij groot genoeg is”.

„Wat? Zijn eigen zoon? Heeft Ratunasoa dan een zoon?”

IN DE VAL

„Ja, hij heeft een zoon, iets ouder dan Tiliauw”.

„Waar is die dan? Waarom is hij niet hier?” vroeg Hassan verder. En toen kwam een heel verhaal, een stuk levensgeschiedenis van Ratunasoa, dat werkelijk niet zonder vreemde avonturen was.

Ratunasoa was niet altijd bij de Sawia's geweest. Hij behoorde eigenlijk tot de Bogosam's, die aan hem verwant waren. Maar bij de Bogosam's was geen kans dat hij ooit zou kunnen opklimmen tot opperhoofd of medicijnman en omdat Ratunasoa veel te eerzuchtig was om gewoon jager te blijven, had hij een goede gelegenheid aangegrepen om zich bij de Sawia's in te dringen, die juist hun medicijnman verloren hadden. Door heel gewichtig en geheimzinnig te doen, was hij er werkelijk in geslaagd, hun vertrouwen te winnen. Aan de grote overval, waarbij Astam omgekomen was, was hij juist ontkomen, doordat hij toen met de honden in het bos was. Toen hij terug kwam, hoorde hij dat Astam dood was en nam zolang het bevel over de stam op zich, maar hij kon toch niet voor altijd opperhoofd blijven, omdat je niet tegelijkertijd opperhoofd en medicijnman kunt zijn.

Nu wilde het geval dat hij vroeger bij de Bogosam's al getrouwd was en dat die vrouw hem een zoon geschonken had. Zij zelf was gestorven en de jongen werd opgevoed bij Ratunasoa's familie.

Ratunasoa had opzettelijk nooit over zijn zoon gesproken en wilde hem op een goeden dag als een verrassing aan de stam voorstellen. Alleen Teroea, die zelf vrienden had bij de Bogosam's, wist van zijn bestaan af. Daarom

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

was hij ook zo bang geweest dat Ratunasoa Tiliauw een ongeluk zou laten overkomen en hij had de jongen dikwijls in het geheim bewaakt.

Toen had Ratunasoa deze duivelse list te baat genomen en getracht het zover te laten komen, dat Hassan zijn pleegzoon zou slaan en hem het geweer afnemen voor het front van de hele stam. Dan zou hij onteerd geweest zijn en behoefde Ratunasoa hem verder niet als mededinger voor zijn zoon te vrezen.

Dit alles kwam er met veel horten en stoten uit. Hassan had al zijn tact nodig om precies achter de waarheid te komen en het verhoor had wel een paar uur geduurd.

„Maar”, vroeg hij nog, geheel ontsteld door zoveel sluwe berekening in het hoofd van een zwarte, „waarom heb je Tiliauw dan niet gewaarschuwd, als je dit alles wist?”

„Ik was bang”, zei de gerimpelde Teroea eenvoudig.

„En jij?” vroeg hij aan Singkai, „wil jij misschien ook Ratunasoa nog verder gaan helpen met zijn schurkenstreken? Wil je nog toveren van hem leren?”

„Nee, ik ben erg boos”, zei Singkai; „hij is een slechte man en ik zal hem een pijl in zijn bast schieten, zodat hij ineens dood is.”

De laatste woorden kwamen er zo van harte uit, dat Hassan niet twijfelde aan hun oprechtheid. Maar hij wist nu ook dat hij Singkai goed in de gaten moest houden, want dat er anders door diens domheid ernstige ongelukken zouden kunnen gebeuren. Op het ogenblik was deze wel boos op Ratunasoa, maar als er straks een

IN DE VAL

ander kwam, die hem een beetje bepraatte, dan zou hij wel ineens weer kunnen omslaan en misschien wel proberen om Hassan zelf met een pijl te doorboren. Zijn liefde en vijandschap waren wel een beetje heel erg wisselvallig. Neen, Hassan zou goed doen hem niet uit het oog te verliezen.

Hij wist nu alles wat hij nodig had: wat was er meer vanzelfsprekend dan dat Ratunasoa bescherming gezocht had bij de Bogosam's, waar hij zijn zoon en verdere familie zou vinden, bereid om hem te verdedigen. Dus besloot Hassan geen verdere tijd te verliezen en er rechtstreeks heen te trekken. Wellicht was er nog een voordeel uit het gebeurde te halen, doordat hij nu de Bogosam's met zijn wraak zou kunnen dreigen. Als ze dan goed bang waren, zou hij hun vertellen dat ze het weer goed konden maken door veel paradijsvogels voor hem te schieten.

Maar vóór hij verder ging, wilde Hassan gebruik maken van de boetvaardige stemming der Sawia's. Hij liet ze als vriendschapsbewijs een grote hoeveelheid sago kloppen voor de reis. Wellicht zouden ze onderweg nog goede jachtterreinen vinden, waar hij graag wat langer wilde blijven om paradijsvogels te schieten en je kon ook niet weten of de Bogosam's wel dadelijk zoete broodjes zouden willen bakken. Dan was het goed een flinke hoeveelheid voedsel bij zich te hebben, om onafhankelijk te zijn.

Tiliauw had scherp toegeluisterd en niet veel gezegd. Toch was hij het niet met de plannen van Hassan eens: hij maakte zich bezorgd over Frao, die hij in handen van

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

zijn aartsvijand wist. Het was mogelijk dat Hassan gelijk had en dat Ratunasoa werkelijk naar de Bogosam's was gegaan, maar heel zeker was dat toch niet. Naar zijn idee ging er niets boven het volgen van de voetsporen; dat kon nooit missen al ging het een beetje langzaam.

Hij hield zijn mening voor zich en deed gewillig mee aan het sagokloppen, ja hij werkte harder dan een van de anderen. Maar toen de voorraad groot genoeg was, klampte hij Hassan aan met een voorstel. Nadat hij eerst een hele tijd zwijgend tegenover hem gezeten had, begon hij: „Als Vader Hassan nog vertrouwen in me stelt . . .” toen zweeg hij weer en keek voor zich uit.

„Nu, wat dan?” vroeg Hassan.

„Dan moet hij me drie geweren meegeven en twee mannen”.

Hassan keek hem wantrouwend aan: „Waarvoor?” vroeg hij.

„Ik weet een plaats waar veel paradijsvogels zijn, maar die erg moeilijk en gevaarlijk is. Ik wil er alleen heengaan om te jagen en ik zal vergif meenemen om de vogelhuiden in te smeren, zodat ze niet bederven. Dan kom ik later ook naar Bogosam en ik breng minstens vier coddi mee (4 × 20 stuks). Als ik ze niet meebreng, mag pai toea Hassan me doodschieten.”

Wat? drie geweren meegeven, zodat hij er zelf nog maar acht overhield? Zijn kracht versnipperen, nu hij die juist zoo hard nodig had om tegen de Bogosam's op te trekken? Dat was toch te gek. Hassan weigerde.

Maar toen hij zag hoe groot Tiliauw's teleurstelling

IN DE VAL

was en hoe ernstig hij zijn voorstel meende, gaf hij eindelijk toe. Onder zijn ruw uiterlijk droeg Hassan een gevoelig hart. Soms was hij wel in staat domme dingen te doen uit vriendschap voor een ander.

„Vooruit dan maar”, zei hij, „maar je moet dan ook werkelijk de vogelhuiden meebrengen en geen gekheden uithalen. Over tien dagen moet je in Bogosam zijn.”

Toen zocht hij twee van zijn meest betrouwbare kustpapoea's uit en gaf ze bevel overal met Tiliauw mee te gaan en goed op te passen dat de geweren niet zoek raakten. Ook Jacob zou deel uitmaken van de troep, maar Singkai, neen, dat mocht niet; die moest bij Hassan blijven, daar stond hij op. Zo vertrokken ze dus ten slotte met hun vieren, Tiliauw, Jacob en de twee kustpapoea's.

Deze twee droegen mooie bijbelse namen, juist als Jacob. De een, een grote, sterke kerel, noemde zich Biliam en de ander, een klein, vlug mannetje met kraaloogjes, Sacharias. Hun haren waren kortgeknipt en ze hadden een heel andere houding dan de bospapoea's. Je kon aan ze zien dat ze gewend waren te gehoorzamen en dat ze ook meer wereldwijs waren. Er was hetzelfde verschil tussen hen als tussen gedresseerde poedels en echte wilde wolven. Voor hen waren geweren, lucifers, stalen bijlen, blikken trommels en al de dingen, die door de grote stoomschepen aan de kust worden aangevoerd, de gewoonste dingen van de wereld; ze waren over niets meer verwonderd, hoewel ze natuurlijk evenmin als de bospapoea's wisten hoe dat alles gemaakt wordt of waar het vandaan komt. Het was er en ze konden het gebrui-

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

ken, dat was voor hen voldoende. Omdat ze met zulke dingen konden omgaan en er niet bang voor waren als voor iets bovennatuurlijks, hadden ze een grenzeloze minachting voor de bospapoea's, die nog „dom" waren, en wederkerig hadden de bospapoea's een niet minder diepe minachting voor de kustpapoea's, omdat ze niet leefden als echte mannen, maar altijd gehoorzaam moesten zijn aan meesters, net als honden.

Biliam en Sacharias hadden eerst wel wat bedenkelijk gekeken toen ze het bevel kregen om met Tiliauw mee te gaan, maar aan de andere kant streelde het hun ijdelheid, dat ze op de geweren moesten passen en ze vonden het ook wel prettig er eens zonder baas op uit te trekken. Ze hadden geen idee van de werkelijke plannen van Tiliauw en dachten dat het alleen ging om een jacht in bekend terrein; dus volgden ze Tiliauw welgemoed, ieder met een baai vol sago op de rug.

Op goed geluk volgde Tiliauw het pad naar het krokodillenmeer. Wel vermoedde hij ook, net als Hassan, dat Ratunasoa naar de Bogosam's was gegaan en was dit niet de kortste weg daarheen, maar hij redeneerde zó: de kortste weg gaat door een moeras en in een moerassig bos laat je altijd veel sporen achter; Ratunasoa zal die weg dus zeker niet gekozen hebben.

Toen ze de nauwe doorgang tussen de wortelschotten en het rotsblok gepasseerd waren, keek Jacob Tiliauw van terzijde aan: hij begon te begrijpen, maar sprak geen woord. Doch ook Sacharias merkte de hondensporen op, die in het zand stonden, want al was hij maar een kust-

IN DE VAL

papoea, zó dom was hij toch niet.

„Drie dagen oud”, zei hij, op de sporen wijzend.

„Tjèh!” zei Biliam, die achteraan liep en die tot nog toe tegen de ruggen van zijn voorgangers opgekeken had. Tjèh, dat was zijn stopwoord, als hij zich ergens over verbaasde en het betekende zo ongeveer: „wel verdraaid!”

„Tjèh! Ratunasoa met de honden!”

Ieder dacht er verder het zijne van, maar niemand sprak uit wat hij dacht. Tiliauw behoefde nu zijn werkelijke bedoelingen niet meer geheim te houden en kon openlijk de sporen volgen, wat hij dan ook ijverig deed.

Zo passeerden ze het meertje, zonder zelfs een ogenblik te rusten en gingen recht door naar het Zuiden. Op de plaats waar Ratunasoa zijn eerste kamp verlaten had om te gaan jagen, werd het heel moeilijk om het spoor verder te volgen. Zij drongen nog een paar honderd meter het dichte bos in, maar het werd daar een warreling van sporen, waar geen wijs meer uit te worden was. De honden hadden door elkaar gelopen, waren links en rechts afgeslagen en hadden geen enkel volgbaar spoor achtergelaten, terwijl Ratunasoa zelf ook telkens van richting veranderd was.

„Halt!” zei Tiliauw. „Als we zo doorgaan, hebben we dagen nodig voordat we het volgende kamp van Ratunasoa vinden”.

„Wat dan?” vroegen de anderen. „Zullen we Ratunasoa dan maar laten lopen?”

Laten lopen? Neen, dan kenden ze Tiliauw niet. Met

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

een minachtend gebaar voor zoo'n domme vraag, draaide deze zich om en keerde terug naar het kamp van Ratunasoa in de rivierbedding. Daar maakten ze het vuur en bivakeerden op dezelfde plaats waar Frao drie nachten tevoren zo jammerlijk om haar baas gehuild had.

Met het eerste schemerlicht wekte Tiliauw zijn makkers en drong aan op haast. Weer sloegen ze de richting naar het Zuiden in, zonder verder te trachten de sporen te volgen; trouwens, daarvoor was het ook nog veel te donker. Een paar uur lang liepen ze in rechte lijn en het was nog heel vroeg in de morgen, toen Tiliauw plotseling stilstond en de grond voor zich aandachtig onderzocht. Hij wees Jacob de indruk van een nagel. „Hond”, was alles wat hij zei. „Twee dagen oud!” voegde Jacob er aan toe.

Iets verder vonden ze meerdere hondensporen en ook platgetrapt onkruid. Dat kon geen hond gedaan hebben, zoveel was zelfs voor Biliam en Sacharias duidelijk. Het spoor van Ratunasoa was teruggevonden. Na een grote omweg gemaakt te hebben, was deze klaarblijkelijk op het pad teruggekeerd en weer in rechte lijn naar het Zuiden getrokken. Vol bewondering keken Sacharias en Biliam naar Tiliauw: het spoor was hier twee dagen oud en dus, in plaats van een paar dagen te verliezen met zoeken, had Tiliauw een stuk afgesneden en ongeveer een dag op Ratunasoa gewonnen.

Het duurde niet lang, of ook zij stonden nu aan de rand van het grote ravijn en keken, juist zoals Ratunasoa gedaan had, naar de pisangbomen aan de overzijde

IN DE VAL

Daarginds kringelde de rook uit vele kampvuren omhoog. Daar moest wel het eerste dorp van de Njao's zijn, waar Tiliauw veel over had horen spreken, maar dat hij tot nu toe niet met eigen ogen had gezien. Daar woonden dus hun gezworen vijanden. Zonder geweren zou hij zich hier niet gewaagd hebben.

„Maar nu wat moeten wij beginnen?“

Ratunasoa had zich hier bijna ongewapend vertoond en dus moest hij bevriend zijn met de aartsvijanden van de stam, de valsaard. Zie maar, hier was hij met de honden in het ravijn afgedaald en daar stonden ook de voetsporen van een tweeden man in de as van het vuur; natuurlijk was dat een van de Njao's. Tiliauw zou dus zijn hond uit het dorp van de Njao's moeten bevrijden. Maar hoe? . . . Een aanval doen? Was Hassan nu maar hier — die zou het wel weten.

Die morgen hadden ze zich geen tijd gegund om eten klaar te maken en dus hadden ze een flinke honger. Bij het uitgedoofde wachtvuur van Ratunasoa zagen ze verkoelde beenderen liggen, die hun het water in de mond deden komen: ze hadden nu al in twee dagen geen vlees geproefd. „Met mijn hond heeft hij een zwijn gevangen“, bromde Tiliauw, terwijl hij nijdig in een stuk geroosterde sago beet.

Toen ze klaar waren met eten, bespiedden ze eerst lange tijd de overkant van het ravijn, om te zien of ze daar ook beweging konden ontdekken. Het werd middag en de stralen van de zon vielen loodrecht omlaag; de lucht was in trillende beweging van de hitte die van de

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

gloeiende steenklompen opsteeg.

„Nu zullen de Njao's wel in de schaduw van hun huizen of in de koelte van het bos blijven”, dacht Tiliauw en hij wenkte de anderen om hem te volgen bij het afdalen in het ravijn.

Biliam met zijn zware lichaam had de grootste moeite om niet naar beneden te storten. Aan de kust was hij zulk zwaar terrein niet gewend, evenmin als Sacharias, maar die had tenminste het voordeel klein en vlug te zijn. Geen van beiden konden zij Tiliauw en Jacob bijhouden, die zonder de minste aarzeling van het ene rotsuitsteeksel op het andere sprongen, zich nu eens op de hurken lieten glijden en zich dan weer overzwaaiden naar een nieuw steunpunt aan de takken van de een of andere taaie struik. Die twee kwamen altijd op hun pootjes terecht en behoefden zelfs geen enkele maal het geweer uit handen te leggen.

Het ging er om, binnen de kortst mogelijke tijd daar beneden in het beschuttende halfduister van het sagobos te verdwijnen en zich zo kort mogelijk bloot te stellen aan het gevaar van ontdekking.

Eindelijk waren ze dan toch veilig en wel beneden en nu trokken ze verder door bos. Het bos op de bodem van het ravijn leek wel een verzamelplaats van wild : drie maal stooft er een wild zwijn voor hun voeten op en overal hoorden ze de schelle lokroep van paradijsvogels; er moesten er tientallen in de omtrek zijn en het kon hen zeker niet moeilijk vallen om de speelbomen te ontdekken. Maar voor het ogenblik konden ze niet aan jagen denken;

IN DE VAL

een enkel schot zou voldoende zijn om hun tegenwoordigheid te verraden. Neen, eerst Frao terug en daarna zouden ze naar hartelust paradijsvogels jagen en zwijnevles eten. En dan, als de beloofde vier coddi paradijsvogels bij elkaar waren, terug naar Hassan.

Om Bogosam te bereiken zouden ze niet weer over Sawia-Arso terug behoeven te keren. Door het ravijn te volgen naar het Oosten konden ze er binnen drie dagen zijn. Bij het oversteken van het riviertje dat zich in de lengte door het ravijn kronkelde, wees Tiliauw de weg aan zijn kameraads: „Dit volgen — twee dagen! Dan is er zijrivier van de bergen waarachter de zon opkomt — die zijrivier volgen één dag . . . Bogosam!”

Welke goede geest hem ingaf om deze woorden te uiten voor ze verder gingen wist hij zeker zelf niet, maar later zou het zijn redding blijken, dat de mannen zonder hem de weg naar Bogosam konden vinden.

Toen ze het bos weer verlieten en in meer open terrein kwamen, voelde Tiliauw zich bijzonder onrustig. De steile rotswanden waarboven het dorp van de Njao's lag, keken op hen neer en het was of hun bewegingen van daar uit ook door mensenogen gevolgd werden. Tiliauw stond stil en bespiedde lange tijd de bovenrand der rotsen, zonder dat hij iets verdachts kon opmerken. Het zou dus wel verbeelding geweest zijn.

Zoveel mogelijk dekking zoekend, gingen ze weer voorwaarts en begonnen de steilte te beklimmen. De bodem was zó rotsachtig dat er geen voetstappen in afdrukten, maar toch konden zij de sporen van Ratunasoa

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

nog volgen, nu eens door een verschoven steentje, dan weer door een vertrapte grashalm of een afgebroken varenblad. Zo kwamen ze ten slotte aan de kloof met de ladder.

Tiliauw klapte met de tong van verbazing: daar had hij nooit van gehoord, dat de Njaodorpen alleen langs een ladder bereikbaar waren. „Tjèh!” zei Biliam, „we gaan terug — dit is te gevaarlijk. Als ze ons gezien hebben, hakken ze de rottan door terwijl we op de ladder zijn.”

Was het niet om zijn lievelingshond gegaan, dan zou nu ook Tiliauw van een verdere achtervolging afgezien hebben. Even weifelde hij. Zou hij Frao dan maar aan haar lot overlaten en hulp gaan zoeken bij Hassan? Maar Hassan zou niet willen vechten en zeker niet om een hond, die immers voor hem een onrein dier was. * Als hij naar Hassan ging kon hij er van op aan, dat die hem bij zich zou houden en geen vergunning geven om er nog eens met de geweren op uit te gaan. Hassan wilde immers alleen paradijsvogels en had voor niets anders belangstelling. Neen, als hij zijn hond terug wilde hebben dan moest hij zelf handelen en vlug ook.

„Ik ga alleen naar boven”, zei hij tot de anderen, „en als alles veilig is, zal ik een steentje laten vallen. Anders hoor je me wel schieten.” Toen stapte hij met doodsverachting op de eerste sport en begon vlug te klimmen.

* Hassan was Mohammedaan en voor hem waren dus varkens, honden en alle kruipende dieren onrein.

IN DE VAL

Daarbij hield hij het geweer in de rechterhand, klaar om te schieten.

De ladder schommelde heen en weer onder het klimmen. De rottan touwen, die boven stevig om een dikke boom bevestigd waren en waaraan de hele ladder hing, bewogen ook. Waren daar niet in dat dichte bosje een paar zwarte ogen die de bewegingen van de touwen volgden, als de ogen van een hengelaar die naar zijn dobber kijkt? Ogen die glinsterden van duivels vermaak? O, Tiliauw, wees toch voorzichtig — houd je geweer klaar!

Ja, Tiliauw was op alles verdacht. Voorzichtig, maar vlug als een kat klom hij omhoog; zo spoedig mogelijk wilde hij van die verraderlijke ladder af zijn, die elk ogenblik met hem omlaag kon storten. Nog twee sporten, nog één, daar kwam zijn hoofd al boven de rand uit. Alles was veilig en niemand was bij de touwen om die door te snijden. Nu was hij de sterkste, zelfs al zouden er tien mannen op hem aan stormen, want hij had zijn geweer en zij hadden niets dan pijlen.

Juist wilde hij een steentje omlaag laten vallen om zijn makkers te waarschuwen, toen hij iets zag dat hem alles deed vergeten en iedere voorzichtigheid opzij zetten. Hij kon zijn ogen niet geloven: kwispelstaartend en jankend vloog Frao op hem af en wreef haar kop tegen zijn benen.

Tiliauw bukte zich om haar te strelen. O let op, Tiliauw, let toch op!

Neen, Tiliauw lette niet op — hij was alle gevaar vergeten bij het weerzien van zijn hond. Hij zag niet hoe

IN DE VAL

zich achter hem een zwarte gedaante oprichtte en zich gereed maakte om hem te bespringen. Het was al te laat . . . opeens voelde hij een schok in het achterhoofd, het geweer werd hem ontrukkt en zijn keel werd dichtgeknepen. Gelukkig wist hij nog met een laatste inspanning de trekker over te halen en klonk het schot, waardoor zijn kamerads beneden gewaarschuwd werden dat er onraad was.

Als Jacob nu maar de tegenwoordigheid van geest gehad had om dadelijk de ladder te bestormen, dan had hij zeker nog een kans gehad het plateau te bereiken, voordat de worsteling in het nadeel van Tiliauw was beslist, vooral omdat Frao zich in de strijd had geworpen aan de zijde van haar baas en Ratunasoa stevig in de kuit had te pakken genomen, maar Jacob wist niet hoeveel vijanden daarboven op hem wachtten; hij wist ook niet of misschien op ditzelfde oogenblik de touwen van de ladder werden doorgesneden en hij dus in de afgrond zou storten als hij het waagde die te beklimmen. We kunnen het hem dus niet kwalijk nemen dat hij overhaast de vlucht nam naar het beschermende bos, met Biliam en Sacharias op zijn hielen. In de rand van het bos bleven ze staan wachten of het Tiliauw misschien toch nog zou gelukken om te ontsnappen, maar toen er na een uur nog geen beweging te zien was aan de bovenrand van de rotsen en er ook niemand van de ladder afdaalde, trokken ze zich een eind verder terug en maakten bivak. Toen hij ook de volgende morgen nog niet was teruggekeerd, wanhoopten ze er aan hem ooit levend weer te zien. Natuurlijk was hij vermoord en was het geweer in handen van de Njao's

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

gevallen. Maar als dat zo was, dan werd het nu dubbel gevaarlijk om in de buurt te blijven hangen, want dan konden ze elk ogenblik verwachten met hun eigen geweer beschoten te worden.

Toen herinnerden ze zich eensklaps wat Tiliauw de vorige dag bij het oversteken van het riviertje gezegd had over de ligging van Bogosam: twee dagen dit riviertje volgen en dan één dag het zijriviertje dat ontspringt op de bergen waarachter de zon opgaat. En dadelijk gingen zij op weg om het tragische nieuws van Tiliauw's dood aan Hassan te brengen.

Taoeri, het meisje met de „brandende ogen”.

Tiliauw is niet dood, maar wordt tijdens zijn gevangenschap verzorgd door de dochter van het opperhoofd der Njao's. Zij helpt hem ontvluchten. Tanah Poetih, het dorp aan de kust.

Neen, Tiliauw was niet dood, zoals zijn kameraden dachten. Als Ratunasoa zijn zin gekregen had, ja dan . . . Maar het opperhoofd der Njao's wilde zijn toestemming niet geven. Van Ratunasoa zelf had hij gehoord dat Tiliauw machtige vrienden had en zolang die vrienden niet verslagen waren, kon men niet weten hoe die een dergelijke daad zouden wreken. Het was dus voorzigtiger om hem zolang gevangen te houden en goed te behandelen.

Tiliauw was dus naar het huis van het opperhoofd gesleept en daar aan handen en voeten gebonden in een hoek neergelegd.

Zoals we gezien hebben, had Frao tijdens de overval geprobeerd haar baas te verdedigen, maar Ratunasoa had haar met een brandend stuk hout geslagen en tegen zulke middelen was zij niet opgewassen. Toen de mannen Tiliauw naar de hut gesleept hadden, was zij hen gevolgd en had geprobeerd de hut binnen te dringen. Maar de mannen hadden haar tegen gehouden en haar wegge-

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

jaagd. Toch gaf zij de moed niet op en op het laatst begonnen de mannen er genoeg van te krijgen haar telkens weg te jagen en lieten haar begaan. Toen slipte Frao naar binnen, kroop dicht tegen Tiliauw aan en likte zijn gezicht en handen. Dat was een grote troost, een betere troost dan enig mens den armen gevangene had kunnen geven.

Al gauw begreep Tiliauw dat de Njao's niet van plan waren hem dadelijk te doden. Waarom zij zo zachtzinnig met hem waren, snapte hij weliswaar niet, maar hij was er blij om, want hij was nog te jong en levenslustig om iets voor een feestje te voelen waarbij hij zelf als wildbraad zou moeten dienen.

Niet alleen dat hem geen kwaad gedaan werd, maar de Njao's gaven hem zelfs goed te eten. Daarvoor werden dan eerst zijn handen losgemaakt en kon hij zich eens flink uitrekken, zodat het bloed weer vrij door zijn ledematen stroomde. Maar ontvluchten, neen, daar was geen denken aan. Daarvoor zorgde Ratunasoä die tijdens de maaltijd heel tergend bij hem kwam zitten met het gestolen geweer over zijn knieën.

Zijn eten werd hem gebracht door de dochter van het opperhoofd, een meisje van een jaar of veertien. Zij werd Taoeri genoemd, wat in de Njaotaal zoveel betekent als „brandend oog”. Ze was een brutaal en koket ding, sterk en vlug als een wild dier en met ogen! . . . Die ogen sloeg ze voor niemand neer en zij scheen haar zin altijd goed door te kunnen zetten, zelfs tegenover haar vader, die anders lang niet mak was en voor wien menig volwassen

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN“

kerel sidderde.

Een paar maal per dag kwam zij de hut binnen met een houten schotel vol sago en soms was er zelfs een stuk vlees bij. Dan maakte ze met krachtige bewegingen Tiliauw's polsen los en legde een vuurtje bij hem aan, zodat hij zijn vlees zelf kon roosteren. Terwijl Tiliauw dan daarmee bezig was, bleef ze bij hem zitten en staarde hem met haar schitterende ogen aan, totdat Tiliauw zich helemaal niet meer op zijn gemak voelde. In zijn eigen dorp waren geen meisjes van die leeftijd geweest en dit zelfbewuste kind maakte hem geheel van streek. Wilde ze misschien vast een vette kluiﬀ uitzoeken tegen de tijd dat hij geslacht en opgegeten moest worden? Maar neen, de Njao's aten toch al lang geen mensenvlees meer, evenmin als de Sawia's. Dat zei men tenminste, maar soms werd er toch gefluisterd dat het nog wel eens gebeurde, bij zekere plechtigheden ter ere van de overleden voorouders. Neen, het was geen prettig gevoel om zo oplettend bekeken te worden.

Taoeri scheen een hekel aan Ratunasoa te hebben. Zij keek tenminste nooit naar hem om en, als ze bij Tiliauw kwam zitten, draaide ze dien lelijken tovenaer altijd de rug toe. Ratunasoa vond dit niet prettig en al gauw probeerde hij wat met haar te praten met de enkele woorden die hij opgevangen had. Toen zij geen antwoord gaf en net deed of hij niet bestond, pakte Ratunasoa haar bij de arm, maar o wee! Toen brak de duivel los in Taoeri. Zij sprong op of zij door een schorpioen gestoken was en stiet een kreet van woede uit. Dadelijk kwam haar

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

vader binnen lopen en toen werd het een hels spektakel. Taoeri wees met een beschuldigende hand naar Ratunasoa en de woorden kwamen daarbij zó vlug over haar lippen, dat Tiliauw onwillekeurig moest denken aan de geluiden van ontsnappende stoom uit de machinekamer van het grote ijzeren schip. Tiliauw verstond niets van alles wat zij er uit gooide, maar uit haar gebaren begreep hij dat Taoeri eiste dat Ratunasoa de hut verlaten zou om er nooit weer in te komen.

En zo gebeurde het ook: Ratunasoa moest een smadelijke aftocht blazen en er zich verder mee vergenoegen buiten de deur op wacht te gaan staan.

Toen Tiliauw en Taoeri eindelijk alleen waren, was ze plotseling haar woede vergeten. Tiliauw, verrast door de verandering in haar gezicht, keek haar onderzoekend aan. Wat was dat? Lachte ze? Ja, ze lachte en liet daarbij een hele rij blinkend witte tanden zien.

Iedere avond tegen zonsondergang kwamen het opperhoofd en diens lelijke gerimpelde vrouw binnen. Het was haast niet te geloven dat dit de ouders waren van de mooie frisse Taoeri. Zij bleven eerst een tijd samen met hun dochter bij het vuur zitten praten en gingen dan langs de wand op een kleine verhevenheid van takken liggen slapen. 's Morgens vroeg gingen ze weer naar buiten, het opperhoofd om te jagen en bevelen te geven en de vrouw om sago te wassen en buiten onder het afdak te koken, of om te kletsen met de buurvrouwen over wie wel de mooiste varkens had. Zolang het buiten licht was, kwam niemand de hut binnen dan alleen Taoeri met het eten.

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN”

Een week ging op die manier voorbij. Taoeri bleef telkens een beetje langer bij hem zitten, veel langer dan nodig was voor het eten. Maar ze zei geen woord, spreken deden alleen haar ogen en wat die vertelden kon Tiliauw niet verstaan: hij had geen verstand van meisjesogen en dat gekijk maakte hem alleen maar erg onrustig.

Toen, op een dag, was er een heel ongewone drukte buiten de hut. Mannen liepen af en aan en er werden woorden gewisseld op een hese onderdrukte toon, die maar al te duidelijk liet vermoeden dat er iets ernstigs aan de hand was. Tiliauw kreeg honger, maar niemand kwam hem eten brengen.

Taoeri liet zich deze dag niet zien en, merkwaardig genoeg, het was niet in de eerste plaats het eten dat Tiliauw miste, maar het waren de ogen die hem op zulk een raadselachtige manier konden aankijken. Die „brandende ogen” waar hij half bang voor was, die hem altijd weer onrustig maakten, maar die hem helemaal niet met rust wilden laten nu hij ze alleen in zijn verbeelding op zich gericht zag.

Zo lag Tiliauw te wachten, wist niet wat er om hem heen gebeurde en voelde zich doodongelukkig. Zijn enige kameraad, Frao, liep af en toe naar de kleine deur, keek naar buiten en kwam weer terug, maar zij kon Tiliauw niet vertellen wat zij daar buiten gezien had.

Zelfs bij het vallen van de avond verminderde het heen en weer lopen niet. Het opperhoofd en zijn vrouw die volgens gewoonte al lang binnen hadden moeten zijn,

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

keerden deze avond niet terug. Niemand maakte vuur en Tiliauw kreeg het koud.

Eindelijk, een paar uur nadat het geheel donker was geworden, kwam Taoeri met de sago en een stuk brandend hout. Zij kwam binnen alsof er niets gebeurd was, maar, inplaats van alleen Tiliauw's handen los te maken, ontknoopte zij ditmaal ook de banden van zijn voeten. Tiliauw keek haar verwonderd aan, maar zij deed of het zo hoorde. Alleen zorgde zij er voor bij het aanleggen van het vuur tussen hem en de deur te blijven, zodat de bewaker, die daar zeker op zijn post was, niet zou kunnen zien dat Tiliauw de vrije beschikking had over al zijn ledematen.

Tiliauw strekte zijn benen en bewoog voeten en tenen om het doffe gevoel eruit te verdrijven. Toen begon hij te eten. Hij draaide het stukje hout dat hem als vork diende in de stijve pap tot er een dikke klodder aan bleef hangen en slikte die met een slobberend geluid door. Juist wilde hij een tweede hap naar zijn mond brengen toen Taoeri zich een beetje voorover boog en dit ene woord sprak: „Hassan!”

Van verwondering en blijdschap vergat Tiliauw te happen en de sago droop als een dikke slijmachtige massa over zijn kin en borst. „Waar?” vroeg hij trillend van opwinding over het horen van de naam van den enigen man op wien zijn hoop nog gevestigd was. Maar Taoeri bracht de hand naar haar mond en keek weer net alsof er niets gebeurd was.

Om haar heupen had zij een lendedoek van eigen-

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN”

geklopte boomschors, vastgebonden door een eigenge-
weven gordel die bestikt was met rode en witte zaadjes.
Het scheen wel alsof die gordel een beetje los was ge-

gaan, tenminste zij vond het nodig wat verandering in
haar toilet te brengen. Toen haar hand weer te voorschijn
kwam, fonkelde er een stalen mes in: Tiliauw's eigen mes.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Zonder een enkele verdachte beweging te maken, bukte zij zich nu om wat hout op het vuur te gooien en tegelijk schoof zij het mes tussen zich en Tiliauw in; dadelijk strekte deze zijn been uit en greep het mes met de tenen en haalde het naar zich toe.

De maaltijd was geëindigd. Taoeri stond op om haar gevangene opnieuw te binden. Inplaats daarvan wond zij de banden los om zijn polsen en liet de benen vrij. Tegelijkertijd beduidde zij hem door tekens, dat hij een gat in de achterwand van de hut moest maken om daardoor te ontsnappen. Toen gaf zij hem heel verlegen een aai over zijn arm en draaide zich om naar het vuur.

Het was Tiliauw wonderlijk te moede. Hij snakke naar de vrijheid. Die had hij nu binnen zijn bereik en toch aarzelde hij. De gedachte dat hij dan Taoeri nooit terug zou zien was het die hem tegenhield. Maar Taoeri keek niet meer naar hem om: zij morrelde wat aan het vuur, zodat het begon te roken en minder hoog opvlamde, zodat de hut bijna in het duister gehuld was. Toen ging zij dicht bij de deur op de grond liggen alsof ze daar wilde gaan slapen.

Tiliauw zelf bleef nog een ogenblik besluiteloos ineengehurkt zitten. Toen bekreep hem de angst dat het opperhoofd binnen zou komen om te gaan slapen. Waarschijnlijk zou hij dan eerst zijn gevangene nakijken, of die wel goed gebonden was en het zou zeker zijn scherpe ogen niet ontgaan dat de banden maar losjes omgeslagen waren. Het was dus hoog tijd om te handelen, wilde niet al Taoeri's moeite tevergeefs zijn en haar verraad aan de

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN“

stam uitlekken.

Frao lag vlak bij hem. Door zich voorzichtig op één kant te laten glijden, kon hij haar juist bereiken zonder achterdocht te wekken. De halsband en het touwtje aan haar poot los te maken, was het werk van een ogenblik; toen wilde hij naar de achterwand kruipen om er een gat in te snijden. Maar Frao, die plotseling voelde dat zij vrij was en die bemerkte dat haar baas ook vrij was, kon haar vreugde daarover niet bedwingen. In plaats van zich koest te houden, sprong zij op en liep door de deur naar buiten.

Dadelijk klonk daar een uitroep van verwondering en het volgend ogenblik versperde het kwaadaardig gezicht van Ratunasoa de deuropening. De zwijnetanden in zijn neus schitterden wit in het licht van het vuur.

Tiliauw trachtte zich nog slapend te houden, maar het was tevergeefs: met een uitroep van duivelse vreugde kwam Ratunasoa op hem af.

Dit was het ogenblik waarop Ratunasoa al lang gewacht had. Het was hem niet ontgaan, dat Taoeri vriendschappelijke gevoelens koesterde voor de gevangene van haar vader en nu had hij haar op heterdaad betrapt. Het opperhoofd zou nu zeker zijn toestemming niet langer weigeren om Tiliauw ter dood te brengen. Daarna wie weet, zou hij misschien zelf de mooie Taoeri tot bruid kunnen krijgen.

Ratunasoa kraaide echter te vroeg victorie. Hij rekende buiten de mooie maar wilde Taoeri.

Terwijl hij zich haastte om Tiliauw te bereiken, voelde

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

hij opeens een greep om zijn beide benen en viel met een zware smak voorover op de harde lemen vloer. Bijna tegelijkertijd voelde hij een scherpe pijn tussen zijn schouderbladen — hij stiet een rauwe gil uit en alles werd donker voor zijn ogen.

Het witte heft van een kasuarisdolk kwam nog juist uit zijn zwarte rug kijken. Hij lag onbewegelijk.

Vooruit! geen tijd te verliezen! Reeds klonken voetstappen buiten de deur van mannen die op Ratunaso'a's doodskreet afkwamen. Te laat om door de deur te ontvluchten. Vooruit, naar boven!

Eerst raapte Tiliauw nog het voorlaadgeweer op dat aan Ratunaso'a's stervende handen ontvallen was. Toen volgde hij Taoeri en klommen zij als apen langs de balken tot in de nok van het dak.

Zoals we vroeger al gezien hebben, was daar alles voorbereid op een verdediging. Door de dakbedekking op zij te schuiven konden schietgaten gemaakt worden en door die gaten kon je ook naar buiten klimmen. Dat deden ze dan ook onmiddellijk en zonder onnodig lawaai te maken. Ze zagen hoe een paar mannen de hut binnestormden en verwonderd bij het lijk van Ratunaso'a bleven staan. Toen talmde ze niet langer, maar lieten zich als van een glijbaan langs het schuine dak naar beneden glijden en kwamen met een plomp op de begane grond. Voordat hun achtervolgers wisten wat er gebeurd was, had Taoeri Tiliauw bij de hand genomen en renden ze samen de stikdonkere nacht in.

Tot Tiliauw's verwondering bracht Taoeri hem niet

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN”

naar de ladder. Er was geen tijd om vragen te stellen, maar ook zonder dat begreep hij de oorzaak: daarginds was stellig een zware bewaking.

Mannen met brandende fakkels renden achter hen aan, maar Taoeri lachte zacht: zij was zeker van de overwinning, want zij had haar plan goed voorbereid en het was onmogelijk bij nacht hun sporen te volgen.

Een eind ten Noorden van de ladder kwamen zij voor het grote ravijn te staan. Taoeri wees omlaag, waar verscheidene grote kampvuren brandden. „Hassan”, klonk het weer bij Tiliauw's oor. Toen vatte Taoeri zijn hand en bracht die naar de grond. De hand ontmoette een stevige rottan, die vastgemaakt was om een boom en afhing in het ravijn. De dappere kleine meid! Daarom had ze vandaag geen tijd gehad om hem eten te brengen; ze was hier aan het werk geweest om hem de vlucht mogelijk te maken.

De vrijheid lag nu voor Tiliauw. Hij had niet anders te doen dan af te dalen en hij zou in het kamp van Hassan zijn. Maar wat zou er dan van de arme Frao worden, die hem tot hier op de voet gevolgd was?

Taoeri raadde zijn tweestrijd, en zonder zich een ogenblik te bedenken, knoopte zij haar lendedoek los wikkelde er Frao in en hing het dier met behulp van haar gordel op Tiliauw's rug. Toen aaide zij hem nog eens liefkozend over zijn arm tot afscheid en de gevaarlijke afdaling begon.

Toen het touw eindelijk slap hing en Taoeri dus zeker was dat Tiliauw veilig en wel de bodem van het ravijn

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

bereikt had, knoopte Taoeri met een zucht de rottan los en liet die in de afgrond vallen. Daarmee waren alle sporen van de ontsnapping uitgewischt en de Njao's zouden de volgende morgen voor een raadsel komen te staan.

Groot was de vreugde toen Tiliauw zo plotseling en ongedeedd in het kamp terugkeerde. Er werd niet meer geslapen, zóveel was er te vertellen. En wat Hassan buitengewoon verheugde was, dat Tiliauw ook het geweer had weten te redden. Want de wetenschap dat de gevaarlijke Njao's over een vuurwapen beschikten, was voor hem buitengewoon onprettig geweest.

Tiliauw vertelde alles wat hem overkomen was, behalve de rol die het meisje in zijn ontsnapping gespeeld had. Daarover bewaarde hij het diepste stilzwijgen. Het scheen wel of hij er zich voor schaamde, of waren er misschien zulke diepe gevoelens in hem wakker geworden, dat hij daarover zelfs met zijn beste vrienden niet kon spreken? Misschien was het dat wel, maar in ieder geval was het erg jammer dat hij niet een beetje openhartiger was, want in dat geval zou Hassan zeker niet geweigerd hebben hem te helpen.

Toen het dag werd, probeerde Tiliauw Hassan over te halen tot het zoeken van een plaats waar de rotswand beklommen zou kunnen worden, om zo de Njao's in de rug aan te kunnen vallen. Hij dacht daarbij aan Taoeri, die hij zo graag mee zou willen nemen naar Sawia-Arso. Wat zou er nu van haar worden, als haar vader bemerkte

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN“

wat ze gedaan had? Zou hij haar geen kwaad doen of haar misschien uithuwelijken aan den een of anderen ouden duivel?

Maar Hassan, die zoals gezegd, van deze gedachten geen flauw vermoeden had, wilde van Tiliauw's plan niet horen. „Je hebt me nu warempel al tijd en moeite genoeg gekost met al je aardigheden!“ zei hij een beetje ongeduldig. „Je vergeet helemaal dat we hier zijn om paradijsvogels te jagen. Weet je nog dat je gezegd hebt, dat ik je dood mocht schieten als je me geen 80 vogels bracht?“

Tiliauw keek beteuterd voor zich. Ja, dat had hij gezegd.

„Nu! waar zijn ze?“ vroeg Hassan, terwijl hij zijn geweer pakte en deed of hij zich letterlijk aan de overeenkomst wilde houden.

Zo kwam het, dat Tiliauw niet verder durfde tegenstribbelen en dadelijk met de anderen in alle ernst op jacht ging.

Gelukkig bleek het ravijn een prachtige jachtplaats, zoals Tiliauw vroeger al opgemerkt had. Zij volgden het verder naar het Zuiden, waar het steeds woester werd en in de grilligste bochten tussen de bergen doorkronkelde. Van de ene plaats trokken ze naar de andere en trommel na trommel werd gevuld met de mooiste vogelhuiden. De Njao's hoorden de gehele dag het knallen van de geweren en begrepen, dat ze aan een groot gevaar ontsnapt waren. Dus hielden ze zich heel koest en waren blij dat ze er zo goed afgekomen waren. Hun woede keerde zich tegen de dode Ratunasoa, die hen door zijn

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

slechte raadgevingen bijna in het verderf gestort had. Voor Taoeri vooral was dit een groot geluk, want haar vader schaamde zich nu voor zijn domheid en wilde dus liever maar niet al te nauwkeurig gaan uitzoeken welk aandeel zijn dochter in de ontvluchting van Tiliauw gehad had.

Toen het hele ravijn grondig was afgezocht en Hassan vond dat zijn buit groot genoeg was, trokken de jagers terug in de richting van de kust. Onderweg hielden ze nog een paar dagen halt in Sawia-Arso. Daar werd sago geklopt voor onderweg, waartegen de Sawia's, die langzamerhand een beetje meer wereldwijs begonnen te worden, zich niet meer verzetten. Ook rustte men wat uit van de zware vermoeienissen van de afgelopen maanden. Eindelijk brak dan de laatste avond aan en Hassan, Tiliauw, Singkai en Jacob zaten samen om het kampvuur te eten.

„Dus morgen ga je weer weg, Vader Hassan?“ vroeg Tiliauw in gedachten verzonken.

„Ja, morgenochtend en ik zal alle tabak, zout en messen hier laten.“

„En welk geweer krijgt Jacob?“

„Geweer?“ Wat geweer! Zeker om weer paradijsvogels te gaan schieten zoals de vorige keer, of om het te laten stelen door de Njao's. Neen, dank je, ik neem alle geweren mee, want anders zouden jullie me het hele jachtterrein bederven.“

Tiliauw zweeg. Dit was een zware slag voor hem, maar hij zag heel goed dat er met Hassan ditmaal niet te

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN”

schipperen viel. Hij was verder erg stil en zat maar na te denken. Weliswaar was Sawia-Arso nu niet meer zo zwak als toen Tiliauw terugkwam van de kust, doordat er zich sinds die tijd veel mannen van de andere Sawia-stammen gevestigd hadden, maar toch waren ze nog geen partij voor de Njao's, wanneer die het in hun hoofd mochten halen om Sawia-Arso een bezoek te brengen. Tiliauw had heel goed gezien wat een groot aantal flinke mannen er rondliepen door hun dorp, dat daar als een arendsnest veilig boven op de rotswand gelegen was. De Njao's hadden niet zoals de Sawia's aanhoudend van de strooptochten der Waris' te lijden gehad, ja, men vertelde zelfs dat ze min of meer bevriend waren met die rovers. Als Hassan nu alle geweren meenam, was het ergste te vrezen.

In alle stilte beraadslaagde Tiliauw met Singkai en Jacob.

Toen de morgen aanbrak, was Hassan heel verwonderd tien mannen en twee vrouwen van de Sawia's marsklaar te vinden.

„Wat gaan jullie doen?” vroeg hij.

„Wij gaan mee”, antwoordde Tiliauw kortaf.

„Waarheen?”

„Naar de kust.”

En wat Hassan ook deed om hen tot andere gedachten te brengen, Tiliauw hield voet bij stuk. Hij vond de tijd aangebroken om het oude plan, een nederzetting aan de kust te stichten, uit te voeren. Eerst zouden ze dus maar met een enkele groep trekken en daarginds een nieuw

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

dorp bouwen en dan zouden later de anderen kunnen nakomen, als ze daar zin in hadden of als ze soms verdreven werden. Aan de kust zouden ze niet zoveel last van hun burens hebben; ze zouden desnoods hulp kunnen halen bij Hassan en ook hun producten inruilen tegen tabak en zout, dingen waaraan ze zich nu langzamerhand gewend hadden en die ze moeilijk meer konden missen.

Hassan wist eigenlijk niet goed hoe hij het met Tiliauw had. De anders zo vrolijke, onbezorgde jongen was geheel veranderd sinds zijn gevangenschap bij de Njao's: hij lachte minder, keek alsof de hele wereld hem koud liet en toonde een onverzettelijke wil. In één woord, hij was van een meegaande jongen een vastbesloten man geworden.

Was die verandering gekomen door de gevaren van zijn laatste avontuur? Hassan moest het wel geloven, want hij wist nog altijd niets van het „meisje met de brandende ogen”. Hij wist niet dat, wanneer Tiliauw zo somber voor zich uitkeek, hij eigenlijk met zijn gedachten in het rotsdorp was. Dat hij zich op zulke ogenblikken afvroeg wat er wel van het meisje geworden was, dat hem in de dagen van zijn gevangenschap met zulke ondoorgrondelijke ogen aangekeken had. Hassan wist niet waarvoor Tiliauw de geweren juist nu zo hard nodig had en waarom het hem tot wanhoop bracht te moeten denken dat hij zo dicht bij de Njao's ongewapend zou moeten achterblijven.

Telkens weer zag Tiliauw de rotswand voor zich en dan zag hij zichzelf naar boven klauteren langs een paadje

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN”

dat hij zeker ontdekken zou. Met het geweer in de hand stond hij dan opeens als held en bevrijder voor Taoeri . . .

Nu gingen de geweren weg! Neen, dat was niet uit te houden! Dan moest hij zelf ook weg.

Hij redeneerde niet, maar volgde alleen de inspraak van zijn hart. En in dat hart was nog het oude instinct van de wilde dieren en de wilde mensen. We zullen later zien, dat het instinct hem zonder logische redenering toch naar het zo begeerde doel voerde.

De troep van Hassan met de voortrekkers van de Sawia's verwijderde zich dus hoe langer hoe verder van de oude jachtvelden. Zij trok weer langs het bekende pad, voorbij de Jeti's en op de vierde dag werd het bivak opgeslagen op een plaats waar twee kleine riviertjes elkaar ontmoetten. Op deze plaats bestond de bedding der riviertjes uit een vette, witte klei, die wij pijpaarde noemen. De oevers waren hoog en kwamen dus bij een overstroming niet onder water. Er was een weelderige plantengroei onder de eeuwenoude woudreuzen en dit wees op zeer vruchtbare aarde.

„Hier is een goede plaats”, zei Tiliauw, „hier ga ik mijn dorp bouwen en ik noem het Tanah-Poetih (witte aarde).”

Er klonk zoveel beslistheid in die woorden, dat zelfs Hassan er niet over dacht tegenwerpingen te maken. Hij bleef zelfs een paar dagen op die plaats kamperen en hielp met zijn mensen aan het bouwen van het eerste huis. Tot grote verwondering van allen, wilde Tiliauw dit huis niet bouwen naar het model van de Sawia-huizen.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Hij gaf zelf het model aan en langzamerhand groeide er een stevig huis, dat veel leek op dat waarin hij gevangen gezeten had. Het had een vloer van gestampte pijp-aarde en een hoog dak met een stelling er in om het huis te verdedigen. Alleen bouwde hij het een beetje groter en hoger en maakte er rustbanken in om op te slapen. Hij wilde in het geheel geen uitleg geven van deze buitensporige nieuwigheid.

Toen Hassan vertrok, liet hij alles achter wat hij maar enigszins missen kon. Hij zou nu toch binnen een dag aan de kust zijn en behoefde niet meer op verrassingen te rekenen. Tiliauw en Jacob brachten hem aan het strand en zeiden hem daar vaarwel.

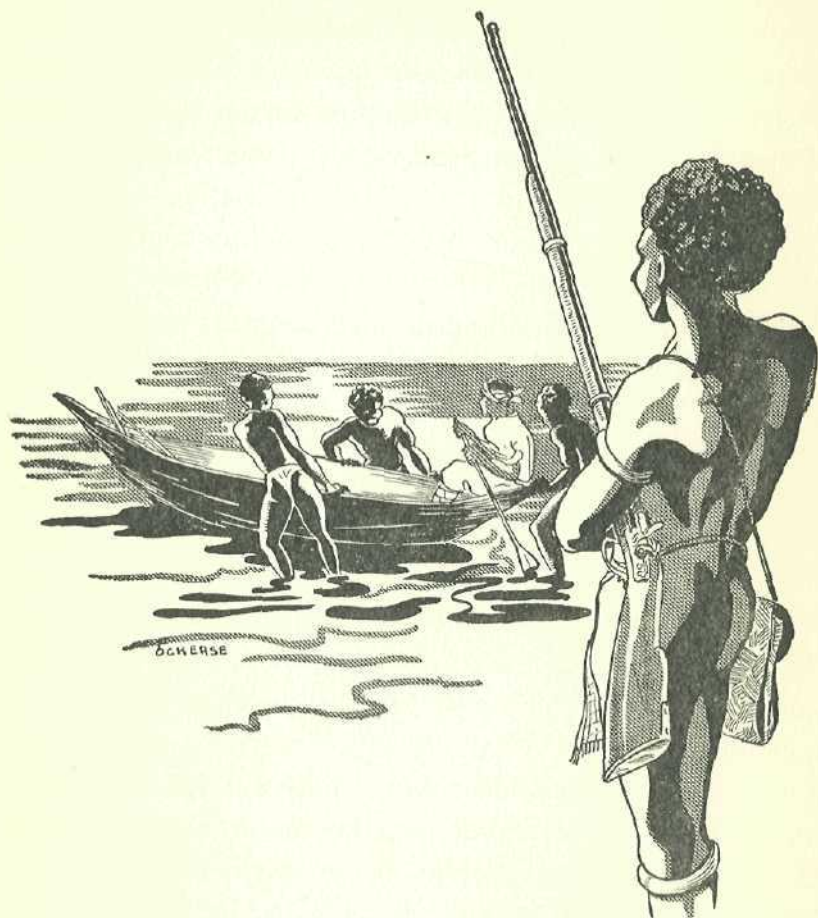
„Geef nu ook het geld voor mij aan den goeroe, zodat hij niet zeggen kan dat ik zijn hond gestolen heb”, verzocht Tiliauw nog bij het afscheid en Hassan, die heel wat paradijsvogelhuiden aan Tiliauw te danken had, beloofde dit. Zo deed Tiliauw hier een oude schuld af, die ontstaan was doordat de goeroe Frao voor hem gekocht had en die hij bij zijn vlucht naar het bos beloofd had te betalen. * Waarschijnlijk had Tiliauw niet veel aan deze schuld gedacht zolang hij diep in het bos leefde, maar nu hij de zee weer zag, kwamen zeker alle oude herinneringen weer bij hem op en bedacht hij, dat het beter was den goeroe niet tot vijand te hebben.

Na zijn belofte gegeven te hebben, stapte Hassan in de kano, zette zich achterin met de brede stuurpagaai

* Zie: Tiliauw, de Sawia.

TAOERI, HET MEISJE MET DE „BRANDENDE OGEN”

en zijn mannen sleepten het lichte vaartuigje zee in. Handig manoeuvreerden ze door de branding heen en

verwijderden zich al meer en meer van de kust. Een uur later verdween een stipje aan de gezichtseinder in de richting van de stad der vogeljagers. Toen draaiden

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Tiliauw en Jacob de zee hun rug toe en gingen terug naar hun nieuw gesticht dorp.

Daareven op het strand had de lust hen wel bekropen om nog eens een kijkje te nemen in de bewoonde wereld. Om te zien of de Chinese toko nog op dezelfde plaats stond en of daar nog zulke lekkere dingen te koop waren. Om de kleine Papaoea-jongens te zien, die iedere morgen in hun lichte kano's naar school kwamen roeien. Maar toen was het Tiliauw ook te binnen geschoten hoe die lelijke kustpapoea's hem eens gevraagd hadden of het waar was dat de Sawia's in de bomen woonden, net als de boomkangoeroes. De lafaards! Ze moesten het maar eens wagen om hem nu een bezoek te brengen in Tanah-Poetih! Neen, nu hij het bos weer om zich voelde, was Tiliauw toch maar blij dat hij niet daarginds tussen al die mensen behoefde te leven; dat hij vrij was te doen en te laten wat hij wilde en zich door niemand de wet voor behoefde te laten schrijven. Misschien dat hij er later nog eens een kijkje zou gaan nemen, maar wonen neen, wonen moest hij in het bos.

Tanah Poetih, het dorp van de witte aarde.

Het leven in Tanah Poetih, een nieuwe jachtpartij en hoe Frao daarbij de prooi van een krokodil wordt.

Tiliauw had de plaats van zijn nieuwe dorp goed gekozen. De landtong tussen de beide riviertjes was heel vruchtbaar en in de buurt was ook een sagobos, waar in lange tijd geen enkele sagopalm was omgehakt. Eigenlijk een wonder dat nooit een andere stam op het idee gekomen was zich hier te vestigen.

Een van Tiliauw's eerste maatregelen was geweest, een paar bomen te laten vallen, zó, dat ze over de twee riviertjes vielen en als bruggetjes dienst konden doen. Als je over het ene ging en dan rechtsaf sloeg, kwam je na een kwartier in het sagobos, linksaf voerde het pad naar Sawia-Arso. En wanneer je over de andere boomstam gebalanceerd had en je volgde het onduidelijke spoor, dan kwam je in een halve dag aan de kust. Een halve dag lopen, dat lijkt voor ons nogal ver, maar voor de Sawia's was dat een kleinigheid en ze verbeeldden zich dat ze pal aan het strand woonden.

Het eerste huis dat Tiliauw gebouwd had, stond tussen de twee bruggetjes in, zodat niemand ongezien kon passeren.

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Tot zover waren ze met de bouw van het dorp, toen Hassan de Sawia's verliet. Zij haastten zich niet in het minst met de rest van het werk. Langzaam aan werd de landtong gezuiverd van het bos, door het struikgewas en de bomen om te hakken, het gevelde bos te laten liggen tot de zon alles goed had uitgedroogd en er daarna de brand in te steken. Op die manier ontstond een open driehoek in het bos, waar de Sawia's hun huizen konden optrekken en hun eten verbouwen.

Zoals ik al zei, ze haastten zich niet met dit werk, maar wisselden het af door op jacht te gaan en sago te kloppen, juist naar dat het hun toevallig in de zin kwam en het had er alles van of de Sawia's hier een heel rustig leventje zouden hebben.

Toen de maan één keer vol geweest was en meer en meer wegslonk tot een smalle sikkkel, stond Hassan op een goede dag weer voor hen. Hij speelde voor St. Nicolaas en bracht een hele lading jonge planten en zaden mee. Er waren verschillende soorten pisang, een soort mais die volgens zeggen in vier maanden rijp zou zijn, tabakszaad en aardnoten.

Zij wachtten nog een paar dagen met planten, want de afnemende maan is daarvoor niet gunstig en geeft een slechte oogst. Maar nauwelijks was nieuwe maan voorbij en kwam er in de vooravond weer een smalle sikkkel te zien, of de mannen gingen met hun allen aan het werk. Kort na een flinke regenbui werden de pisangboompjes in de grond gezet en de rest werd uitgezaaid in de dikke laag as van het verbrande hout. Zo'n prachtige aanplant

TANAH POETIH, HET DORP VAN DE WITTE AARDE

hadden ze in Sawia-Arso nooit gehad en als alles goed ging, beloofde dat heel wat voor de toekomst.

Hassan had minstens evenveel schik in de planterij als de Sawia's. Dit was tenminste beter dan zich dood te vervelen in de stad en zijn geld te verdrinken en te verdobbelen. Wanneer hij zich nu in de stad verveelde, kon hij altijd zijn toevlucht zoeken bij vrienden die niet op zijn geld loerden en omdat hij zelf had meegeholpen met planten, zou hij natuurlijk ook het recht hebben later van de oogst te eten zoveel hij wilde. Alleen moest hij oppassen daar in Tanah Poetih niet helemaal te vergeten dat er nog zo iemand als een Blank Opperhoofd bestond, want die zou het hem ingepeperd hebben als hij niet op tijd in de stad verschenen was om zijn Herediensten te verrichten. Gelukkig duurden die Herediensten maar drie dagen van de maand en dat maakte met heen- en terugreis en een beetje praten hier en daar zowat tien dagen. Meestal kwam het er op neer dat Hassan zijn tijd zowat gelijk tussen de stad en Tanah Poetih verdeelde.

Het was maar goed ook dat Hassan zulk een tweede tehuis gevonden had, want de vogels van de laatste jacht hadden veel minder geld opgebracht dan die van vorige jaren en men mompelde dat het in de toekomst nog slechter zou worden met de prijzen. Zijn kameraden in de stad klaagden steen en been, omdat ze maar weinig geld hadden en de levensmiddelen duur moesten betalen. Het was wel een gelukkig toeval dat Tiliauw juist nu naar de kust verhuisd was.

De tweede maal dat Hassan in Tanah Poetih kwam,

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

hoorde hij kindergeschrei. De beide vrouwen hadden ieder een baby gekregen, kort na elkaar. Dat was ook al een heel gelukkig voorteken. De mannen schilderden hun gezichten met rode en witte aarde, versierden hun haren, armen en benen met bloemen en varens en dansten de gehele nacht in de maneschijn om deze gelegenheid te vieren. De geesten van het bos en van de riviertjes moesten gunstig gestemd worden.

En zie, het gelukte de Sawia's wonderwel om goede maatjes te worden met de geesten die het bos van Tanah Poetih bevolkten. Alles groeide dat het een lust was: de pisang, de tabak, de mais en de aardnoten, maar het best van alles groeiden de baby's; die maakten het uitstekend.

Vroeger, in Sawia-Arso, waren de kinderen dikwijls heel jong gestorven, soms na enkele dagen al, maar nu ging alles goed. Dit kwam door de geesten, zeiden de Sawia's, maar ik voor mij geloof eer dat het kwam door de betere omstandigheden. Terwijl in Sawia-Arso de moeders ontzettend hard moesten werken en grote afstanden hadden moeten afleggen tussen het dorp en het sagobos met zware vrachten op de rug, was hier het sagobos vlak in de buurt. En terwijl ze vroeger telkens waren opgejaagd door vijanden en dikwijls niets anders dan sago te eten hadden, bleven ze nu ongestoord en hadden volop van alles.

Maar, geesten of geen geesten, in ieder geval was het de verhuizing die deze verandering gebracht had en die verhuizing hadden ze aan Tiliauw te danken. Dus sprak het vanzelf dat deze, ondanks zijn jeugd, grote invloed

begon te krijgen.

Toch voelde Tiliauw zich niet voldaan. Bij tijden maakte zich een grote onrust van hem meester en was het hem onmogelijk thuis te blijven; dan nam hij Frao mee en maakte uitstapjes naar het strand of ging de andere kant uit en bracht een bezoek in Sawia-Arso, waar Teroea nu het bevel voerde. Het was gevaarlijk, zo geheel alleen door vijandelijk gebied te trekken, maar Tiliauw scheen een bijzonder plezier te hebben in het zoeken van gevaar. Ook waren de tochten die hij maakte doelloos en hijzelf had waarschijnlijk niet kunnen zeggen hoe hij er toe kwam. „Zijn hart gaf het hem in”. Hij had behoefte aan de eenzaamheid om te peinzen over het geheim dat in zijn leven gekomen was en waarover hij nooit met iemand gesproken had. Niemand had daar immers iets mee te maken en zijn mannen mochten gerust denken dat hijzelf Ratunasoa gedood had en langs de gewone ladder ontsnapt was. Wanneer hij alleen met Frao bij het kampvuur zat, maakte hij dan allerlei fantastische plannen, of liever hij droomde en altijd was het einde van zijn droom, dat hij met een geweer in de hand als held en bevrijder voor Taoeri kwam te staan. Maar nu, dromen is gemakkelijk genoeg, maar om ook die droom tot werkelijkheid te maken, dat was moeilijker. Daartoe ontbrak hem het meest noodzakelijke — hij wist heel goed dat er zonder geweren niets te beginnen was. Dus hoopte hij zijn kans te krijgen met de volgende vogeljacht.

De mais had al vrucht gezet en de pisangbomen stonden meer dan manshoog. De papaja's die zulke heerlijke

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

vruchten geven, waren overal vanzelf opgeschoten uit de zaden welke door vogels en vleermuizen in hun darmen meegebracht waren van andere plaatsen. De regens vielen telkens bij grotere tussenpozen en dus brak de tijd weer aan voor de nieuwe vogeljacht.

Tiliauw lette op de wind en toen die voor het eerst naar het Oosten draaide en daarmee de Oostmoesson aanmeldde, riep hij zijn mannen bij elkaar en begaf zich met de zes jongsten van hen naar de kust. Daar bouwden zij een bivak om Hassan af te wachten. Ook aan de kust hadden ze van allerlei werkjes, zodat ze zich niet behoefden te vervelen: ze maakten grote vuren van takkebossen en over de gloeiende as daarvan goten ze zee-water, dat met veel gesis verdampte. De witte as die daarna overbleef verzamelden zij en die smaakte heerlijk zout. Dit was een kunstje dat ze van Hassan geleerd hadden. Wanneer het vlees voor het braden met deze as ingewreven werd, smaakte het tien keer zo lekker als anders.

De zon ging drie maal op en onder en het weer bleef prachtig: geen wolkje aan de lucht. De wind woei nu aan één stuk door uit het Oosten. De golfjes, die over het witte strand spoelden, schitterden van millioenen lichtjes, die door kleine phosphoriserende diertjes veroorzaakt werden. Verderop waren grote vlekken waar het water zoveel licht uitstraalde of er daar beneden paleizen van waternimpfen waren, die door elektrische lampen verlicht werden. Boven de zee welfde zich een donkerblauwe koepel, waarin de sterren fonkelden als diamanten.

TANAH POETIH, HET DORP VAN DE WITTE AARDE

Het was jammer, dat er niemand was om van dat prachtig schouwspel te genieten. Onze Sawia's sliepen als marmotten in hun bivak en Frao, die de wacht hield over haar meesters, had geen oog voor de schoonheid van de natuur. Af en toe snoof zij onrustig de lucht in die van uit zee kwam aanwaaien.

Eindelijk, toen de hemel begon te verbleken en er een lichte nevel over het water hing, scheen zij iets te merken dat niet in de haak was. Voorzichtig liep zij naar de oever, zette de haren overeind en gromde. Toen liep zij terug naar haar baas en gromde nog harder.

De Sawia's werden wakker. Dadelijk grepen zij naar hun wapens en keken uit in de richting, waaruit Frao meende dat het onraad kwam. Er klonken stemmen over het water — er was een kano in aantocht. Even later dook reeds een onbestemde donkere vorm op uit de nevel en de Sawia's zagen hoe een lange kano dwars door de branding op hen aanstuurde.

„Hallo! Tiliauw!” klonk Hassan's welbekende stem.

Zwarte gedaanten sprongen uit de kano en sleepten haar tegen het strand op.

„Hallo Hassan! Wie heb je daar bij je?”

„Dat is Oedoe, hij gaat met ons mee. Je kent hem toch?”

Ja, Tiliauw kende Oedoe nog. Vroeger, in de vogel-jagerstad had hij hem wel gezien. Hij was nog familie van Hassan, had dezelfde bruine huid, maar was veel jonger.

Hassan was in het holle van de nacht vertrokken, om vóór zonsopgang aan het strand van Hol Tae Kang te

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

zijn, voordat de branding het landen onmogelijk zou maken. Nu vlug de bagage uitgeladen, zodat de kustpapoea's direct weer konden vertrekken.

De roeiers keken met vijandige blikken naar de Sawia's. Zo, dus dat waren die lelijke boskerels, die hen het voordeeltje ontroofd hadden om met Hassan op jacht te gaan.

Tiliauw voelde wel, dat ze een hekel aan hem hadden, maar hij lachte er om. Hij voelde zich sterk; als die kerels wilden vechten, moesten ze maar op komen. In zijn overmoed vermoedde hij allerminst dat diezelfde kustpapoea's hem later een lelijke kool zouden stoven en hem zouden leren, dat het verkeerd is om zijn vijanden te onderschatten.

Zodra de zon op was en de kano weer zee gekozen had, bonden de Sawia's de trommels op hun ruggen, pakten ieder een geweer en marcheerden als ganzen achter elkaar het bos in, terwijl Frao telkens in het struikgewas verdween en dan weer terugkeerde als om te zeggen, dat het pad veilig was.

Tegen de middag kwamen zij in Tanah Poetih aan, waar Hassan een paar dagen wilde blijven om sago te kloppen voor de reis en nog een en ander in orde te maken. Daar hoorde Tiliauw iets, wat aan alle hoop, die hij op deze tocht gevestigd had, de bodem insloeg. Hassan had het plan opgevat ditmaal niet in de richting van Sawia-Arso te gaan, maar de Tami-rivier over te trekken en een gebied te bezoeken dat aan de andere zijde lag van de denkbeeldige grens, die het Nederlandse

TANAH POETIH, HET DORP VAN DE WITTE AARDE

van het Australische gedeelte van Nieuw-Guinea scheidt. Oedoe had hem wonderen verteld van dit land : de paradijsvogels waren er mooier en talrijker dan ergens anders. Het zou een moeilijke en misschien gevaarvolle tocht zijn, maar zij zou zeker de moeite lonen, vooral nu de veren steeds goedkoper werden en ze de mindere prijs dus door een grotere hoeveelheid moesten trachten goed te maken.

Tiliauw probeerde alles om de twee jagers tot andere gedachten te brengen, maar toen dit niet gelukte, legde hij zich moedig bij het onvermijdelijke neer, deed al zijn best om zijn teleurstelling te vergeten en werkte harder dan een der anderen aan de voorbereiding voor de tocht.

Ja, ik zeg opzettelijk, dat hij zich moedig aanpaste aan de omstandigheden en ik wil proberen uit te leggen waarom hier moed voor nodig was. Want het is wel erg aardig om spannende avonturen te lezen, maar het zou nog prettiger zijn als we ook iets konden begrijpen van de wijsheid, die Tiliauw geput heeft uit zijn voortdurende omgang met de ongerepte natuur.

Ik moet hier denken aan een jongen, die ik heel goed gekend heb en dien jullie misschien ook kent. Die jongen stond wel eens te laat op en moest zich dan erg haasten om nog tijdig op school te komen. Als hij dan zo laat was, gebeurde er natuurlijk altijd juist iets, waardoor hij nog meer werd opgehouden ; er brak een veter van zijn laars of iets dergelijks. Natuurlijk had dan niet hijzelf schuld doordat hij er in zijn haast te hard aan getrokken had, maar de veter had het gedaan en inplaats van zo vlug mogelijk de einden aan elkaar te knopen, werden

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

de laarzen woedend in een hoek geslingerd en kreeg zijn moeder die hem wilde helpen, een brutale mond. Op die manier ging er nog meer tijd verloren en kwam hij ten slotte voor een dichte schooldeur te staan.

Denk je nu eens in, dat diezelfde jongen in het oerwoud leefde; dat hij zich een weg moest zoeken van de ene plaats naar de andere en daarbij plotseling voor een ondoordringbare wildernis kwam te staan, vol doornstruiken en moeras. Als hij daar net zo te keer ging als bij het aantrekken van zijn laarzen, als hij boos werd en met alle geweld dwars door dorens en moeras heen wilde, dan zou hij wel gauw bloedend en uitgeput tot de ontdekking komen, dat de wildernis zich van zijn boosheid niet veel aantrok en dat hij beter had gedaan zijn verstand te gebruiken en op zij te gaan om een begaanbaar pad te zoeken.

In het geval van Tiliauw, zou de jongen dien ik ken waarschijnlijk heel boos geworden zijn en gezegd hebben, dat hij niet meeging als de anderen zijn zin niet deden en naar Sawia-Arso gingen. Dan zou Hassan zeker andere, meer betrouwbare jagers gezocht hebben en de kans om ooit nog eens zijn plannen uit te voeren, zou voor goed verkeken geweest zijn.

Nu begrijpen jullie misschien beter, waarom ik de moed bewonder, waarmee Tiliauw besloot zijn plan een jaar uit te stellen en met hart en ziel mee te helpen aan het welslagen van Hassan's tocht.

Een paar dagen later stonden de jagers voor de Tamirivier, waarvan Tiliauw tot nu toe alleen de zijriviertjes

TANAH POETIH, HET DORP VAN DE WITTE AARDE

gezien had. De laatste uren hadden ze tot de knieën door het water gemarcheerd, want het bos langs de oevers was nog geheel overstroomd. Ze vonden echter een heuveltje, dat als een eiland boven het water uitstak en hier maakten ze halt.

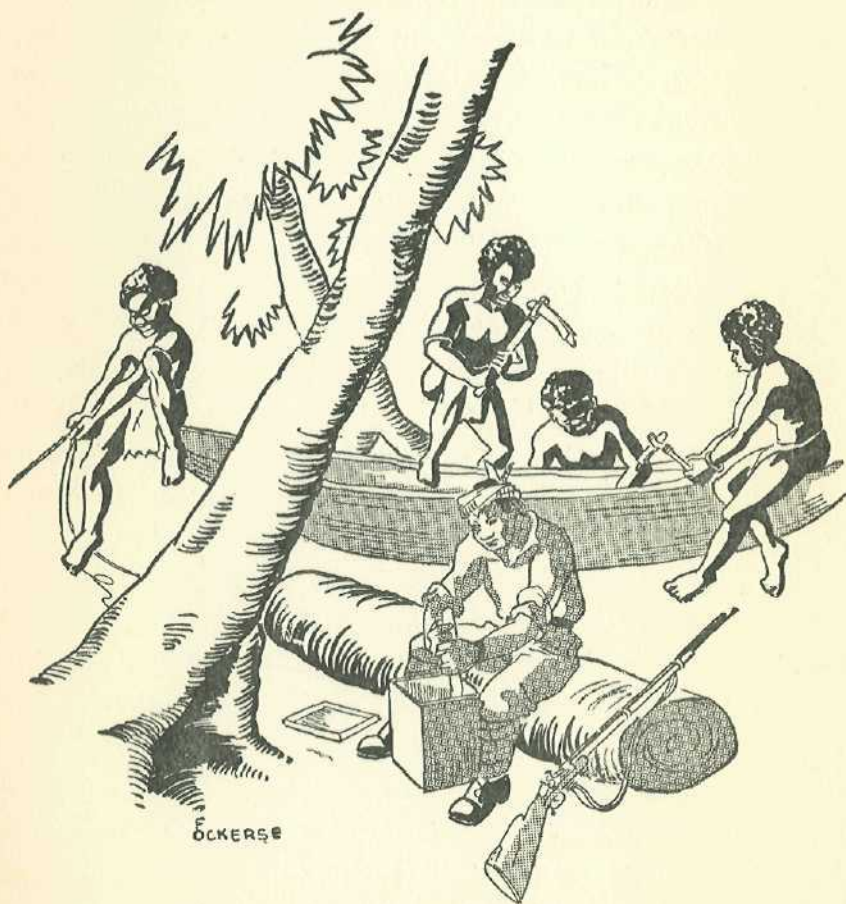
Hoewel de eigenlijke rivier maar een honderd meter breed was, konden ze er toch niet aan denken hem met al hun bagage en geweren over te zwemmen, vooral niet omdat het water wemelde van de krokodillen. Een vlot zou veel te log en te onhandig geweest zijn met het oog op de stroom, dus waren ze verplicht een goed bestuurbaar vaartuig te maken. Nu, dat was niet zoo heel moeilijk — daar zou Oedoe wel voor zorgen, want die was heel knap in het maken van kano's.

Dadelijk zocht hij een geschikte boom uit, die de Sawia's voor hem velden. Hij paste er twintig voetlengten op af en de Sawia's gingen weer aan het werk om dit stuk van de rest van de stam los te hakken. Nu begon het grote werk om model te geven aan deze ruwe houtklomp en die daarna uit te hollen. Tiliauw keek goed toe, want hij wilde later aan de kust ook een kano maken om er mee te gaan vissen of misschien zelfs er een bezoek mee aan Hassan te brengen.

Allereerst werd de bovenkant van de ruwe stam vlak gekapt en op dat platte vlak werd de bovenkant van de kano afgetekend. Voor het uitzetten van de lange, rechte lijnen ging Oedoe op de volgende manier te werk: hij vermengde fijngestampte houtskool met vet (van een zwijn) en smeerde een lang touw met dit mengsel in:

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

het touw werd op de juiste plaats strak over het hout gespannen, in het midden even opgetild en losgelaten en klets! de lijn stond er, rechter dan die ooit langs

de beste liniaal getrokken zou kunnen worden.

Toen de tekening naar Oedoe's zin was, werd al het hout wat daar buiten viel, met de bijlen weggekapt,

TANAH POETIH, HET DORP VAN DE WITTE AARDE

terwijl Oedoe achteraan kwam met de dissel en alles glad bijwerkte. De enorme houtklomp werd al minder en minder zwaar en nam steeds meer de uiterlijke vorm van een kano aan, totdat het op het laatst zelfs mogelijk werd ze met vereende krachten om te kantelen voor het bewerken van de onderkant. De gehele omtrek was bezaaid met een dikke laag spaanders, waarop het kamperen zeker veel prettiger was dan op de vochtige bodem.

Eindelijk was dan de buitenkant klaar en begon het moeilijke uithollen. Maar Oedoe was heel slim; hij liet een groot gedeelte van dat werk aan het vuur over. Zolang ze er maar ruw op los konden hakken, liet hij de Sawia's hun gang gaan, maar zodra er een flinke holte gemaakt was, legde hij er vuurtjes in aan met de uitgehakte spaanders. Alleen moest hij daarbij goed oppassen dat het vuur niet tè ver invrat en er daardoor een gat in de bodem zou komen.

In twee dagen was de kano kant en klaar en nu zette Oedoe als een echte veerman de mannen met hun bagage en met Frao in een paar keer over. Aan de overzijde van de rivier werd de kano in het bos verborgen en de reis werd verder te voet voortgezet.

Ook deze jachttocht was weer een aaneenschakeling van moeilijke marsen door ravijnen en over heuvels, het maken van bivaks, kennismakingen met nieuwe stammen en alles wat er zo bij hoort. Er waren geen bijzondere avonturen en dus hadden we de hele tocht wel over kunnen slaan, als er op de terugweg niet een heel nare geschiedenis was voorgevallen, iets dat Tiliauw bijna

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

ontroostbaar maakte van verdriet.

Na een zware en vermoeiende tocht van drie maanden, stonden Hassan en zijn mannen weer voor de Tami. Al in geen weken had het noemenswaard geregend. Wel een buitje af en toe, maar nooit zoals het in de tropen regenen kan, zodat het lijkt of het water met bakken uit de hemel gestort wordt en een klein onbeduidend riviertje in minder dan geen tijd aanzwelt tot een machtige stroom, die alles meesleept wat hem in de weg staat. Doordat het dus zo lang droog was geweest, leek de Tami niet veel meer op de rivier van drie maanden geleden. Hij had zich tussen zijn enge oevers teruggetrokken en aan weerszijden kwamen brede slikbanken bloot. De plaats waar onze vrienden hun kano verborgen hadden, vroeger vlak bij de waterkant, was nu bijna honderd meter van de oever verwijderd. Zij moesten de kano dus een eind door het bos en over de slikbanken zeulen en dat was een zwaar werk, vooral doordat zij het laatste eind tot over de enkels in de grijze modder wegzakten.

Tiliauw, ijverig als altijd, was bij de voorste groep, de andere kwam met de bagage een eindje achteraan. De kano trok een brede geul door de modder en de voetstappen der mannen stonden daarnaast. Dit spoor leek wel een beetje op de andere sporen, die overal in de omtrek te zien waren, maar die sporen waren niet van kano's. Ze waren van grote en kleine krokodillen, die zich zo juist nog in de zonneschijn hadden liggen koesteren, maar die, opgeschrikt door menselijke stemmen, vlug het natte element hadden opgezocht en daarin ondergedoken

TANAH POETIH, HET DORP VAN DE WITTE AARDE

waren. Naar de sporen te oordelen, moesten er knapen van twaalf tot vijftien voet bij zijn, dieren, die je niet graag op je ziet afkomen, wanneer je in een ongemakkelijke houding met de benen in de modder vastgezogen staat.

Zo dacht Frao er tenminste over en daarom weigerde zij ronduit met haar baas mee te gaan over die gevaarlijke grijze moddermassa, die de verse geur van krokodillen nog vasthield. Zij bleef aan de kant staan en blafte. Het bos weerklonk van haar geblaf; misschien zelfs klonk het geluid door tot in het water, daar waar de grijsgroen gepantserde monsters op de bodem van de rivier hun kans afwachtten.

Tiliauw floot en floot, maar Frao liep wel zenuwachtig in de bosrand heen en weer, doch dorst het gevaarlijke terrein tussen haar en haar baas niet over te steken. Oedoe werd ongeduldig. Ze konden toch moeilijk wachten tot Tiliauw weer teruggegaan was en Frao opgepakt had. Ook voor de mannen was het op deze plaats ver van ongevaarlijk. „Kom, stap vlug in!” zei hij, „Hassan zorgt wel voor Frao”. Inderdaad had Hassan juist de plaats bereikt waar Frao heen en weer liep en dus stapte Tiliauw in de kano en stak van wal.

Maar juist op dit ogenblik werd bij Frao het verlangen om haar baas te volgen sterker dan de angst voor de slikbank. Zij holde over de glibberige oppervlakte en haar roekeloosheid kende nu ook geen grens meer: zij ging zonder te bedenken te water en zwom achter de kano aan.

Alles ging zó vlug, als ik het onmogelijk vertellen

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

kan: de kano die wel probeerde terug te keren, maar die door de stroom werd meegesleurd — Hassan op de wal, die een kreet van schrik uitte — toen een geweldige beweging in het water, een soort draaikolk waarin Frao onder het uitstoten van een angstgehuil verdween. Een grote krokodil had haar gepakt en meegesleurd onder water.

In zijn wanhoop wilde Tiliauw zijn arme hond naspriegen, maar Oedoe die dat tijdig zag, greep hem van achteren aan en drukte hem in de kano neer. Gelukkig bereikten de roeiers op dit moment weer de wal en konden ze zich daaraan vastgrijpen, anders zou misschien door de worsteling de boel omgeslagen zijn en zouden de krokodillen zeker feest hebben gevierd op kosten van de bemanning.

„Wees nu verstandig Tiliauw! Je zoudt ons allemaal laten verongelukken. Je kan Frao toch niet meer helpen, want ze is al lang dood”, zei Oedoe, terwijl hij hem medelijdend de arm om de schouders sloeg.

Oedoe had gelijk, er was niets aan te doen en Tiliauw moest berusten. Maar hij was zielsbedroefd. De tranen rolden hem langs de wangen en hij schaamde zich daarvoor niet. Toen 's avonds het bivak aan de andere zijde van de Tami opgeslagen was en de mannen allen aan het eten waren, zat Tiliauw met het hoofd in de handen en staarde zwijgend voor zich uit. Hij kon geen brok door zijn keel krijgen, zelfs niet van de lekkere kroonduif, die Hassan als troost voor hem gebraden had.

Ook de anderen dachten en spraken over niets anders

TANAH POETIH, HET DORP VAN DE WITTE AARDE

dan over het gebeurde. Zij scholden naar hartelust op die smerige, verraderlijke boeaja's (krokodillen) van de Tamirivier, waartegen mens noch dier veilig was.

„Ja”, zei Hassan, die het nodig vond toch iets ter verontschuldiging van die afschuwelijke dieren aan te voeren, „maar dat is per slot toch allemaal de schuld van de mensen zelf. Op andere plaatsen zijn de boeaja's geheel ongevaarlijk, kijk maar in jullie riviertje, daar zijn er toch ook genoeg in de monding bij de zee; je kunt er gerust bij gaan zwemmen en ze doen je niets. Vroeger was dat in de Tami ook zo. De boeaja's worden pas gevaarlijk als ze slecht behandeld zijn — dat vergeten of vergeven ze nooit en ze wreken zich vroeg of laat.”

„En wie heeft ze hier kwaad gedaan?” vroeg Oedoe.

„Oh, dat is lang geleden. Het was een sergeant van de politie. Die had te veel patronen en hij hoefde ze zelf niet te betalen, zoals wij. Hij wilde met alle geweld krokodillen schieten. Wij hebben hem gezegd dat die krokodillen nooit kwaad deden en dat het dus niet goed was om ze te doden. Ook hebben we hem gewaarschuwd, dat ze zeker heel kwaadaardig zouden worden wanneer er onrechtvaardig op hen geschoten werd. Maar hij lachte ons uit en zei dat wij kletsten als oude wijven en dat hij het er best op durfde wagen. Toen zei ik, dat het geen kunst voor hem was en dat ik het helemaal geen bewijs van moed vond. Hij werd immers toch gauw overgeplaatst en dan zag hij de Tamirivier misschien nooit meer terug. Maar voor ons was het erger, want wij moesten hier telkens oversteken. Ik zei, dat als hij zo graag iets

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

wou wagen, dat hij dan zijn eigen huid moest wagen, maar niet die van anderen. Toen zei hij, dat ik een brutale hond was en gaf me een klap in mijn gezicht."

„En toen?" vroegen de anderen in koor, denkend dat Hassan zich misschien bloedig gewroken zou hebben over zo'n grove belediging.

„En toen!" vervolgde Hassan, „wel, toen heeft hij een heleboel boeaja's geschoten, zo maar, zonder dat hij er iets aan had. De rivier dreef dagenlang vol met hun kadavers en het was niet uit te houden van de lucht. En na die tijd zijn er al drie vogeljagers opgegeten. Maar de sergeant is hier niet meer geweest — die heeft zijn overplaatsing gevraagd, net als ik dacht."

„Wat een gemene kerel", zei Oedoe, terwijl hij verachtelijk in het vuur spooog, zodat het knetterde en siste, „en wat is er verder van hem geworden?"

„Oh, zijn geweer was helemaal bedorven. Hij kon er geen varken meer mee raken op tien pas afstand; altijd was het mis en iedere keer dat hij op jacht geweest was, kwam hij razend terug. Totdat niemand meer met hem mee wilde. Toen merkte hij dat het waar was wat we gezegd hadden; hij werd bang en vroeg overplaatsing. En je zal zien — ééns krijgen de boeaja's hem toch te pakken, al vluchtte hij naar het andere einde van de wereld. De krokodillen vergeten nooit iets en ze vertellen het aan elkaar".

De wraak der kustbewoners.

Hoe de Sawia's leren dat de kustbewoners geen oorlog meer voeren, maar dat ze daarom niet minder gevaarlijk zijn.

Weer was er bijna een jaar voorbijgegaan sinds de laatste vogeljacht. Hassan had uit medelijden met Tiliauw de hand over zijn hart gehaald en een geweer achtergelaten, op voorwaarde dat de Sawia's er nooit mee naar het binnenland zouden gaan en dat zij het niet onnodig zouden gebruiken. Hij had er Jacob voor verantwoordelijk gesteld dat hij hier de hand aan zou houden, maar ik betwijfel of dit veel geholpen zou hebben als Hassan, zoals vroeger, bijna een jaar weggebleven was. Nu hij nooit langer dan hoogstens een paar maanden aan één stuk in de stad bleef en buitendien slim genoeg was om niet meer munitie dan voor tien schoten tegelijk te verstrekken, kon Tiliauw niet in de verleiding komen een bezoek aan de Njao's te gaan brengen, een verleiding waaraan hij anders waarschijnlijk geen weerstand had kunnen bieden.

De volgende keer gaan we weer naar Sawia-Arso, had Hassan bij zijn laatste bezoek gezegd en daar spitste Tiliauw zich nu op. Maar toen de tijd voor „de volgende keer” aanbrak, verscheen Hassan wel, maar hij kwam

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

zonder bagage en zonder geweren, geheel alleen in een kleine kano. Hij was erg neerslachtig en vertelde dat er dit jaar geen gele vogels geschoten zouden worden, omdat er niemand was die ze wilde kopen.

Daar begrepen onze Sawia's natuurlijk niets van. Vroeger hadden ze niet begrepen, waarvoor al die gele vogels gebruikt moesten worden. De ambéries (vreemdelingen) wilden ze nu eenmaal hebben en daarom hadden ze er zich verder het hoofd niet over gebroken. Men kon de manieren van de ambéries immers toch niet begrijpen! Evenmin als hun tovermiddelen.....

Daar had je bijvoorbeeld het zwarte poeder dat ze in hun geweren stopten: hoe het kwam dat het boem zei, zodra je de trekker overhaalde, begreep niemand. Maar zolang je zorgde dat het poeder droog en het geweer schoon was en dat er een nieuw slaghoedje op het schoorsteentje stond, zolang je daar niets van vergeten had, zei het beslist boem! en daar moest je rekening mee houden, of je het begreep of niet. Het zou toch àl te dwaas zijn, wanneer je op zekere dag het geweer geladen had volgens de regels van de kunst en dat je dan de trekker overhaalde zonder dat er boem! op volgde.

Juist zo was het met de kwestie van de gele vogels. De ambéries hadden er de grootste ontberingen, ja dikwijls hun leven voor over gehad om ze te pakken te krijgen en nu, opeens, zou het de moeite niet meer lonen om er het bos voor in te trekken?! Maar dan stond de wereld immers op zijn kop!

En dan de geweren.... Hassan had er niet één meer

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

over — ze waren hem afgenomen door het Grote Blanke Opperhoofd. Waren die geweren dan niet Hassan's eigendom? Had hij ze zelf niet gekocht en betaald volgens de wetten van de ambéries? Ja zeker. En toch waren ze hem afgenomen! Dat Blanke Opperhoofd moest dan wel een heel slecht mens zijn — een dief!

Waarom was Hassan niet liever gevlucht met de geweren en bij de Sawia's komen wonen? „Ach, wat zijn jullie toch dom”, zei Hassan; „en het kruit dan en de slaghoedjes? Denk je dat ik die zelf kan maken? Die zou ik toch moeten kopen in de toko en als ik wegge-
lopen was, zou ik nooit meer in de stad hebben kunnen komen. De politie zou me doodschieten.”

„Ja”, stemde Jacob toe, „wij zijn te dom. Wij denken maar dat alles zo eenvoudig gaat als het groeien van de bomen.”

Dit waren dan ook echte ambérie-raadsels, die door Papoea-hersens niet opgelost kunnen worden. Zelfs Tiliauw, die anders lang niet dom was, wist geen weg uit deze nieuwe moeilijkheden. Hij zat zwijgend bij het vuur en probeerde te begrijpen wat deze nieuwe slag voor hem betekende. Wij, die weten hoe groot de teleurstelling voor hem moest zijn, kunnen niet anders dan hem bewonderen, omdat hij zelfs onder deze omstandigheden de moed niet verloor en niet uitbarstte in nutteloze jammerklachten.

Hassan was nu blij, dat hij tenminste één geweer gered had door het bij de Sawia's achter te laten. Nu hij geen enkele bron van inkomsten meer had, zou dit misschien

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

zijn redding blijken.

Samen gingen zij nu op jacht om zwijnen en kasuarissen te schieten. Het vlees werd gezouten en gedroogd tot dendeng en zodra zij voldoende voorraad daarvan hadden, ging Hassan naar de stad om ze daar te verkopen aan de kameraden die minder gelukkig waren dan hij. Op die manier kon hij juist in zijn onderhoud voorzien en kon het geld van de vorige jacht bewaren, tot er misschien weer een betere tijd aanbrak, om er dan een nieuwe uitrusting van te kopen.

In de stad begrepen ze natuurlijk niet waar Hassan wel al dat vlees vandaan haalde. Als men er naar vroeg, zei hij: „Oh, ik heb mijn vrienden in het bos, die voor me jagen met pijl en boog.” Maar die anderen waren ook niet van gisteren en begrepen heel goed, dat er iets achter moest zitten, omdat een Papoea niet zo maar het wild weggeeft, dat hij met pijl en boog geschoten heeft. Gelukkig hoorde het Blanke Opperhoofd, dat in het grote huis even buiten de stad woonde, hun vermoedens niet en hij zou waarschijnlijk nooit achter het geheim van het geweer gekomen zijn, als de Sawia's beter naar Hassan's waarschuwingen geluisterd hadden.

Hassan had hen herhaaldelijk op het hart gedrukt toch vooral op hun hoede te zijn voor de kustbewoners. Nu, een jaar lang hadden ze zich dan ook goed gehouden en zich niet met het geweer aan de kust vertoond. Maar langzamerhand, ach, we weten hoe dat gaat, begonnen ze de voorzichtigheid een beetje uit het oog te verliezen. Ze begonnen de kustbewoners als ongevaarlijk te be-

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

schouwen, nadat ze gemerkt hadden dat deze zelfs geen aanmerking hadden durven maken op de manier, waarop de Sawia's hun sagobos in beslag genomen hadden. Totdat ze eindelijk op gevoelige manier werden wakker geschud. Dat kwam zo :

De Sawia's hadden in overvloed van alles om te eten, alleen één ding misten ze en dat was juist iets waar ze dol op waren, omdat ze in het binnenland zeldzaam waren : kokosnoten. Wel hadden ze er enkele in Tanah Poetih geplant, maar de kokospalm heeft minstens zeven jaren nodig voor zij vrucht draagt. De bladeren kwamen nog maar als sprietten uit de grond en het zou nog jaren duren voordat er zoiets als een stam te zien kwam.

Nu wilde het geval, dat aan de kust kokospalmen in overvloed stonden en dat daar deze heerlijke vruchten voor het grijpen waren. Er was niemand die ze bewaakte, hoewel ze het eigendom waren van de bewoners van Tebati, een der kustdorpen. Tebati was zóver af, dat ze het niet de moeite waard vonden om de rijpe noten te halen, behalve dan een paar maal per jaar als ze met hun kano's in dit gedeelte van de baai aan het vissen waren. De noten vielen dus vanzelf af als ze rijp waren en de wilde varkens kwamen 's nachts uit het bos om ze te kraken.

Het was toch een hard gelach voor de Sawia's om van deze overvloed af te blijven. Mochten ze de noten dan niet evengoed weghalen als de wilde zwijnen? Stelen? Neen, stelen was dat niet. Alle kustbewoners waren immers hun vijanden en stelen van vijanden, is geen stelen

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

— dat is roven. Wanneer de eigenaars er bezwaar tegen hadden, moesten ze dat maar aan de Sawia's komen vertellen en die zouden dan wel voor een hartelijke ontvangst zorgen.

De Sawia's aten dus kokosnoten naar hartelust en deden niet eens moeite om het geheim te houden door de sporen van hun rooftochten uit te wissen. Het duurde dus niet lang of de Tebatiërs waren op de hoogte. Ze werden woedend, maar, omdat ze van de zendeling geleerd hadden dat oorlogvoeren heel slecht is, zonnen ze op andere manieren om zich te wreken over wat in hun ogen brutale diefstallen waren. En zo kwamen ze er toe een heel laffe en achterbakse streek uit te halen, waarop Tiliauw in het geheel niet verdacht was.

Ze gingen op de loer liggen aan de kust en wanneer ze de Sawia's tegenkwamen aan het strand, deden ze heel vriendelijk in plaats van hen eens goed de waarheid te zeggen. Zodoende duurde het niet lang of ze waren achter het geheim van het geweer dat Hassan had achtergelaten, ja zelfs gaven zij Tiliauw nog een doos slaghoedjes en een bus kruit cadeau, die zij zeker op jacht aan hun baas ontstolen hadden. Toen vertrokken ze in alle haast.

Ze roeiden uit alle macht en grinnikten in zichzelf van duivels plezier. Die domme bospapoea's! Te denken dat ze zoeven een blik kruit en slaghoedjes aangenomen hadden van hun vijanden en dan nog geen argwaan kregen! Wat zouden ze opkijken, die boomkangoeroe's! En Hassan? Wel, hij zou ook zijn verdiende loon krijgen, die

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

lelijkerd. Ze zouden hem leren om zich door de kust-papoea's te laten roeien en dan verder met de Sawia's het bos in te trekken, zodat de laatste keer niemand meer iets aan hem verdiend had. Ze zouden hem leren om die lelijke boskerels voor te trekken boven fatsoenlijke Papoea's!

Zo sprekend, kwamen ze al gauw de baai van de vogel-jagerstad binnen, trokken hun kano op het strand en gingen regelrecht naar het huis van het Blanke Opperhoofd. Het was al laat in de middag, zodat deze zat te eten, maar zij wachtten geduldig in de schaduw van de palmen voor het huis.

Toen het Blanke Opperhoofd klaar was met eten en naar buiten trad om naar zijn kantoor te gaan, zag hij de mannen zitten. „Hé! wat doen jullie hier? Je weet toch wel dat je op kantoor moet komen als je me spreken wilt! Ga maar naar den schrijver!”

„O, Grote Heer” sprak toen de oudste van de Teba-tiërs, die door de anderen aangewezen was als woordvoerder, „wij zijn in grote moeilijkheden, maar wij durven het U haast niet te vertellen, omdat wij bang zijn voor wraak.”

Dat was een heel slim antwoord van hem, want het Blanke Opperhoofd was erg ijdel en voelde zich de machtige beschermer van al zijn donkere onderdanen. Hij kon dus slecht verdragen, dat iemand zich onder zijn bestuur niet op zijn gemak zou voelen. Hij antwoordde dan ook dadelijk: „Bang? Voor wie ben je bang? Ik ben hier de baas en ik bescherm jullie, dus als je tegenover mij geen

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

kwaad geweten hebt, dan behoef je ook niet bang te zijn."

„Ja Heer, dat is waar", ging nu de oude huichelaar voort, „wij zijn U heel dankbaar, maar onze kokostuinen liggen hier ver vandaan, op een plaats waar uw politie nooit komt. Onze vijanden wonen daar dicht bij en als ze nog alleen maar pijlen gebruikten, zouden wij niet bang zijn, want wij hebben ook pijlen, maar....."

De mannen huichelden zó goed, dat de Blanke Heer er werkelijk inliep. Hij liet de mannen binnenkomen en ondervroeg hen over dat zinspelen op andere wapens.

De slimme woordvoerder kwam heel dicht bij en begon fluisterend te vertellen, alsof hij bang was, dat de muren oren hadden. Hij vertelde alles wat hij gezien en gehoord had, maar — hij vertelde het op zijn manier. Hij zei bijvoorbeeld, dat hij maar één geweer gezien had in handen van de Sawia's, maar wie weet, misschien hadden ze er nog veel meer. Je zou het wel zeggen aan de manier, waarop ze zich gedroegen: zo brutaal, net alsof ze het zelfs tegen de politie op zouden durven nemen. Ze vielen iedereen lastig, plunderden de tuinen en niemand durfde zich te verzetten.

Dat was nu toch wel wat heel bar. Zo vlak onder de neus van het Blanke Opperhoofd konden dergelijke dingen gebeuren? En dat, terwijl hij vast veronderstelde, dat alle geweren van de vogeljagers veilig achter slot en grendel in het magazijn waren opgeborgen! Dat werd een ernstige geschiedenis.

Er kwam een onheilspellende blik in de ogen van den Groten Heer. „En wie heeft de Sawia's aan wapens

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

geholpen, zeg je?"

De oude fluisterde nog zachter: „Het is Hassan, Grote Heer! Hassan, de vogeljager die bij de bron woont. Maar ik bid U, Heer, zeg aan niemand, dat ik U dit verteld heb.”

De mannen van Tebati hadden hun rol prachtig gespeeld. De Blanke Heer had niet de minste achterdocht, zó geloofwaardig had alles geklonken.

Op een fluitje verscheen een donkere politieman in een groen uniform en een klewang op zij. „Haal de commandant!” beval de Grote Heer en de politieman sloeg de hakken tegen elkaar en maakte rechtsomkeert.

Vijf minuten later kwam de commandant, een grote sergeant met knevels en valse, geelachtige ogen.

„Ken jij Hassan, de vogeljager, die bij de bron woont?”

„Jawel, Heer.”

„Wat is dat voor een kerel?”

„Nog al lastig Heer — hij houdt veel van vechten!”

„Zo! Wees dan maar voorzichtig, want je moet hem oppakken. Ga dus naar zijn huis en neem hem mee naar de kazerne. Daar moet je hem opsluiten, zodat hij met niemand spreken kan. Hij mag zelfs geen Papoea kunnen waarschuwen, begrijp je? En als hij achter slot zit, kom je hier terug, dan zal ik je verder orders geven.

Tiliauw zat samen met Singkai en Jacob om een vuurtje voor zijn huis. Zij hadden een stapeltje maiskolven, een poot van een wild zwijn en een paar kokosnoten naast zich en waren zich van geen kwaad bewust. Geen flauw

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

voorgevoel hadden ze van wat hen boven het hoofd hing. Wel lagen de wapens binnen het bereik, maar dat was alleen een kwestie van gewoonte en niet omdat ze dachten er gebruik van te zullen moeten maken. Oh, was Hassan er toch maar geweest om hen te waarschuwen voor het naderend gevaar, dan was er nog tijd geweest om te vluchten. Maar Hassan zuchtte in zijn cel en was machteloos.

Van twee kanten marcheerden kleine groepen politiemannen door het bos met de verraderlijke Tebatiërs als gidsen. Het was hun bedoeling om Tanah Poetih geheel te omsingelen en de Sawia's te beletten met hun vuurwapenen te ontkomen. Ze troffen het wel buitengewoon dat ze geen enkelen jager tegenkwamen die hun nadering naar het dorp kon overseinen. Maar de Tebatiërs hadden de politie dan ook langs de minst begane wegen naar het dorp geloodst.

Opeens hoorde Tiliauw luide commando's en direct daarop geschreeuw van rechts, links, voor en achter. Jacob sprong op en greep zijn geweer — rende weg naar het beschermende bos, dwars door de pisangaanplant. Tiliauw vluchtte in huis en klom in het dak. Daar viel een schot, nog een en nog een. Door de opening in het dak zag Tiliauw Jacob van de boomstam aftuimelen waar hij juist overheen gelopen had. Even later waren de politiemannen overal in het dorp, bonden de mannen hun handen op de rug en voerden in triomf het geweer van Jacob met zich mee. Er klonk geknetter van vlammen naast het huis van Tiliauw — de politie stak de daken

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

der huizen in brand. Om niet levend gebraden te worden, moest Tiliauw nu wel te voorschijn komen en werd op zijn beurt gebonden en voor den commandant gevoerd.

„Zo, dus jij bent het opperhoofd van deze apentroep! Je bent nog wel erg jong. Waar zijn de andere geweren?”

Tiliauw zweeg.

„Wil je wel eens antwoord geven! Anders zal ik je laten slaan.”

„Er is maar één geweer”, zei Tiliauw nors.

„En wie heeft je dat gegeven?”

Opnieuw stilte.

„Nu, je kunt het wel zeggen, want Hassan heeft alles al bekend.”

„Waarom vraag je me dan?”

De sergeant kreeg genoeg van dit soort ondervragen. Ook voelde hij zich niet heel veilig ondanks al zijn geweren, want hij wist niet hoeveel Sawia's misschien wel in de omtrek rondzwierven. Hij sprak daarom even met zijn mannen.

„Nee, niemand loslaten! Eerst allemaal mee naar het strand, zodat ze ons onderweg niet kunnen aanvallen.”

De gevangenen werden daarop in een rij gezet met Tiliauw voorop en zo werden ze voortgedreven naar de kust. Toen ze het dorp verlieten, keek Tiliauw nog om naar de plaats waar Jacob gevallen was. Daar lag een zwarte vlek in het groen van de mais — de politie had den armen kerel voor dood laten liggen en niet verder naar hem omgekeken.

Het was een droevige tocht naar de kust, zo als dieren

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

voortgedreven door lachende en hard pratende politiemannen. Tiliauw voelde de vernedering tot diep in zijn hart en wenste wel dat hij daar naast Jacob lag.

Op het strand was een hele rij kano's waarin de politie door de Tebatiërs naar Hol Tae Kang geroeid was. Zodra ze daar aangekomen waren, voelden de politiemannen zich weer veilig en dorsten ze ook de Sawia's weer los te laten. Waarvoor zouden ze ook al deze gevangenen meenemen naar de stad. Ze zouden ze maar eten moeten geven, er last van hebben en ze later weer terug moeten brengen. Bovendien was er toch geen plaats voor hen allen in de kano's.

Alleen Tiliauw, als opperhoofd, werd vastgehouden en ingescheept. Zijn mannen die dat zagen dachten niet anders of ze zouden hem nooit weerzien en gingen in de grootste verslagenheid terug naar hun afgebrand dorp.

Tiliauw deed onderweg of hij doof en blind was. Hij staarde voor zich uit en antwoordde niet op de laffe aardigheden van de roeiers, evenmin als op de vragen van den sergeant. Zelfs toen hij een stoot met een geweerkolf kreeg, zogenaamd om hem wakker te schudden, deed hij alsof hij de pijn in zijn ribben niet voelde.

Weer voeren zij de kleine baai binnen, aan het einde waarvan de stad met de vele huizen en de rechte straten lag. Alles was nog zoals vroeger, toen hij als kleine jongen door Hassan hierheen gebracht was. Ook nu weer waren er mensen op het strand die nieuwsgierig hun aankomst afwachtten en die al van ver af vragen en opmerkingen over het water schreeuwden. Tiliauw wist nu dat ze bij

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

het landen niet met pijlen beschoten zouden worden, zoals hij vroeger gevreesd had. Maar wat hij nu wist dat te gebeuren stond, was heel wat erger dan een beschieting. Ze zouden hem van alle kanten bekijken met zijn gebonden handen en ze zouden lachen en tegen elkaar zeggen: „Zie je wel, daar heb je nou Tiliauw, die te trots was om hier te blijven en die opperhoofd wilde worden in het bos. Hij wilde zelfs oorlog gaan voeren met geweren en dacht dat we onze kokosnoten zouden laten weghalen door een troep boomkangoeroes die hun huizen in de bomen bouwen!

Kijk hem nu op twee benen lopen alsof hij ook een mens was. Straks zal de Grote Heer hem wel duidelijk laten voelen dat er hier een wet is.”

Omdat hij wel wist dat dit zijn lot zou zijn, hulde Tiliauw zich als het ware in een ondoordringbaar pantser. Hij wilde niets zien, niets horen, niets voelen. En hij slaagde daarin zó goed, dat hij tussen de mannen aan het strand, ook den ouden goeroe niet zag, die door al het lawaai en geschreeuw uit zijn huis gelokt was.

Haastig had de goeroe zijn lange witte broek, zijn witte jas en zijn schoenen aangetrokken, want hij wilde desnoods bij den Groten Heer op bezoek kunnen gaan. En dank zij den plechtig aangeklede goeroe, verstomde op het strand plotseling het gejoel en geschreeuw. Iedereen trachtte zich te verbergen voor zijn blikken, want zij wisten wel dat hij tot in zijn huis hun laffe opmerkingen gehoord moest hebben.

Zodra de kano's aangelegd hadden en de politiemannen

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

uitgestapt waren, ging de goeroe regelrecht op den sergeant toe en vroeg hem als een gunst, Tiliauw zijn boeien

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

te laten afnemen. „Hij kan immers toch niet weglopen hier in de stad en hij is mijn aangenomen zoon. Ik sta borg voor hem.”

Verder kreeg de goeroe nog gedaan dat zij met hun allen zijn huis binnenkwamen om een kop koffie te drinken en dat hij even alleen met Tiliauw mocht spreken.

Eerst schaamde Tiliauw zich voor den goeroe, denkend aan de manier waarop hij hem plotseling verlaten had, maar toen de goeroe hem vertelde dat de twintig gulden voor Frao hem door Hassan overhandigd waren en dat hij daarin Tiliauw's eerlijke hart gezien had, voelde hij zich heel wat opgelucht.

„En hoe gaat het nu met Frao?” vroeg de goeroe om hem aan het praten te krijgen. Nu, meer was er niet nodig om hem geheel te doen ontdooien. Hij stortte zijn hart voor den goeroe uit en vertelde alles zonder iets terug te houden: Dat hij een dorp gesticht had aan de kust, omdat in Sawia-Arso de vijanden te talrijk waren, en dat daar alles zo goed gegaan was totdat de ene tegenslag na de andere kwam, dat Frao opgegeten was door een krokodil, dat Hassan een geweer had achtergelaten en dat hij daar heus alleen mee op wild geschoten had en nooit op mensen, hoe de politie toen opeens gekomen was en Jacob doodgeschoten had, waarna ze de huizen in brand gestoken hadden.

De goeroe was bijna tot tranen geroerd door het verhaal van al deze zware beproevingen en toen de sergeant riep, dat het tijd werd om op te stappen, besloot hij zelf mee te gaan en Tiliauw's voorspraak te zijn bij den

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

Groten Heer.

„Ach, was je toch maar hier gebleven”, zei de goeroe nog, terwijl hij zijn vroegeren leerling meewarig aankeek, „dan waren al deze dingen niet gebeurd.”

Maar Tiliauw schudde heftig het hoofd en zei: „Nee, goeroe, dat is onmogelijk. Ik kan hier niet leven — ik moet terug naar het bos, waar ik geboren ben. Ik zou hier nooit kunnen blijven om geld te verdienen voor de belasting en stenen te dragen voor anderen. Liever wil ik doodgeschoten worden door mijn vijanden.”

De goeroe was heel bedroefd toen hij zag dat er niets aan te doen was en dat Tiliauw ook ditmaal niet bij hem zou blijven, maar dat bracht geen verandering in zijn besluit om hem zoveel mogelijk te helpen. Daarom liep hij naast Tiliauw voort, toen deze door de politie weggebracht werd en ging dadelijk naar het huis van den Groten Heer, waar hij binnenging en lange tijd met deze sprak.

Toen ze eindelijk samen naar buiten kwamen, was de Grote Heer in een heel andere stemming dan 's morgens. Hij liet Tiliauw voor zich komen en wees er hem op, dat hij de wetten van de blanken overtreden had door een vuurwapen te hebben en dat hij daarvoor eigenlijk een zware straf verdiend had, maar dat de goeroe hem verteld had hoe zwaar hij al gestraft was door het verlies van zijn vriend en van zijn hond. Als hij nu beloofde dat hij voortaan de kustpapoea's met rust zou laten en hun kokostuinen niet meer zou plunderen, dan mocht hij teruggaan naar Tanah Poetih en zijn dorp weer opbouwen.

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

Tiliauw beloofde en ging met den goeroe mee naar huis. Onderweg zag hij het bruggetje weer over de glasheldere beek, waar hij vroeger dikwijls in het water had staan staren. Aan de andere kant stond nog steeds het kerkje, dat door de week als school dienst deed en waar ook hij zoveel uren op de harde banken had doorgebracht met schrijven en rekenen. Daarginds was de deur, waar Frao voor had zitten janken toen zij niet mee naar binnen mocht. Frao . . . ja Frao was nu dood, maar zij had nog een jong, dat Ratunasoa meegenomen had naar de Njao's. Dat jong zou nu al een volwassen jachthond zijn — wie was nu zijn baas geworden? Zou Taoeri

Zie, daar waren zijn gedachten weer bij het meisje „met de brandende ogen”. Het zou ook wel een wonder geweest zijn, als ze niet een smokkelpaadje gevonden hadden om op de een of andere manier dáár weer terecht te komen. Van de deur van de school over Frao naar Ratunasoa en het jong van Frao — het was een hele omweg, maar hij was er toch.

Tiliauw zuchtte: de gedachte aan Taoeri was op het ogenblik in het geheel niet prettig. Hoe zou hij ooit kunnen hopen haar weer te zien. Nu, terwijl alles hem tegenliep en de hemel wel zo zwart scheen als roet, zonder een enkel zonnestraaltje.

Wat was er al niet gebeurd sinds hij bij de Njao's gevangen gezeten had: zijn geweer afgenomen, Frao dood, de vogeljacht gesloten, Hassan in de gevangenis, Jacob dood en de huizen van Tanah Poetih verbrand. Zou hij nu maar liever de strijd opgeven, Taoeri en het bos trach-

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

ten te vergeten en bij den goeroe blijven wonen? De goeroe zou hem immers graag hier houden.

Even weifelde Tiliauw, maar toen duwde hij deze laffe gedachte ver van zich af. Neen, hij zou leven en sterven als een waardige Sawia en niet als een slaaf.

Het huis van den goeroe was nu vlak bij, zij gingen de trap op en kwamen in de grote kamer. De njora was nog juist als vroeger, een beetje ouder en haar stem klonk misschien ook een beetje scherper toen zij met haar man sprak. Toch was zij heel lief en ontving Tiliauw gastvrij met een maaltijd, want zij wist dat hij grote honger moest hebben.

Toen ze bijna klaar waren met eten, vroeg de goeroe opeens: „Zeg Tiliauw, weet je wel zeker dat Jacob dood is?”

„Ach, ik denk het wel, goeroe, want hij lag heel stil en hij had bloed aan zijn hoofd. Maar ik ben niet dicht bij hem geweest — ik heb hem alleen van ver af gezien.”

Het was alsof de goeroe een ingeving had. Hij had geen rust meer na dit antwoord van Tiliauw. „Vooruit kerel, schiet op!” riep hij opeens terwijl hij opsprong, „misschien kunnen we hem nog redden.”

Dit zeggende liep hij naar buiten en begon op een grote zeeschelp te toeteren. Dat was het sein waarmee hij de roeiers riep wanneer hij met een kano op reis wilde gaan. Ook pakte hij eten bij elkaar voor twee dagen, haalde een trommel met verbandmiddelen voor de dag en hing zijn geweer over de schouder. Na afscheid van zijn vrouw genomen te hebben ging hij daarop met Tiliauw naar het

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

strand, waar ook de roeiers juist aangekomen waren.

„Vooruit jongens, schiet op! Breng ons vliegensvlug naar Hol Tae Kang en je krijgt een mooi cadeau als we er gauw zijn.”

De roeiers waren heel verwonderd, dat de goeroe naar die onherbergzame streek wilde gaan terwijl het al bijna donker was, maar de goeroe was een goed mens en ze wilden hem graag een plezier doen, vooral als ze daarmee nog een mooi cadeau konden verdienen. Daarom roeiden ze uit alle macht.

Een paar uur na zonsondergang landden ze op het bekende witte strand, dat Tiliauw eigenlijk niet verwacht had ooit weer te zullen zien en zeker niet zo vlug. Dadelijk werden flambouwen gemaakt, want de goeroe wilde meteen door naar Tanah Poetih, zonder het daglicht af te wachten. Daar gingen ze dan als een zonderlinge fakkeloptocht door het stikdonkere bos, waar de geheimzinnige geluiden hen aan alle zijden omringden en waar ze terdege op moesten passen om niet te struikelen over de boomwortels of verward te raken in de slingerplanten. Maar Tiliauw was een gids van de bovenste plank. Hij kon de weg wel dromen en onder zijn leiding kwam de goeroe zonder ongelukken in Tanah Poetih.

En ziedaar, zijn voorgevoel had hem niet bedrogen. Jacob was wel ernstig aan het hoofd gewond, maar hij leefde nog. Hij had veel bloed verloren en had urenlang bewusteloos gelegen. Ook nu nog herkende hij niemand zoals hij daar bij het vuur lag met Singkai en de anderen om hem heen, die hem zo goed mogelijk verzorgd hadden

DE JAGERS VAN DE TAMIRIVIER

door zijn hoofd in koele bladeren te wikkelen.

Dadelijk onderzocht de goeroe de wond, die niet anders bleek dan een schampschot aan de kaak. Hij goot er perubalsem in uit een flesje en omzwachtelde het gehele hoofd als een ervaren verpleger. Toen beval hij zijn roeiers om een stevige draagbaar te maken van boomtakken en nauwelijks was de zon op, of hij liet Jacob daarop vastbinden en naar het strand dragen, want hij wilde hem meenemen naar zijn huis om hem daar verder te verzorgen.

„Singkai”, zei Tiliauw, toen de goeroe aanstalten maakte om weg te gaan, „bouw jij met de anderen de huizen weer op, want ik ga met de goeroe mee om op Jacob te passen. Als hij beter is, komen we weer terug!”

„Kom je heus terug?” vroeg Singkai, „of zal de goeroe je vasthouden?”

„Neen,” zei de goeroe, „ik zal hem niet vasthouden; hij mag teruggaan wanneer hij wil en ik zal jullie helpen zoveel ik kan.”

Zo had Tiliauw dan zijn schoolmakker, dien hij dood gewaand had, teruggekregen en buitendien een stevige vriendschap aangeknoopt met den goeroe. De zon scheen helder toen ze zich inscheepten voor deze nieuwe reis naar de stad en, hoewel Tiliauw doodop was na twee dagen zonder slaap en na alle verschrikkelijke dingen die hij daarin meegemaakt had, begon nu ook de zon weer in zijn leven te schijnen. Hij had zich kranig gehouden onder alle tegenspoed en voelde dat die nu ten einde was. Maar dat in de toekomst zelfs zijn hoop om Taoeri terug

DE WRAAK DER KUSTBEWONERS

te zien in vervulling zou gaan, neen, daarvan had hij toen nog geen flauw vermoeden. Toch is ook dat gebeurd, maar dat is een nieuwe geschiedenis, waarin weer nieuwe mensen hun rol spelen en die ik dus later hoop te vertellen.

EINDE